

west • vlaanderen werkt

West-Vlaanderen in 1997
Economisch overzicht
Jaarverslag GOM - West-Vlaanderen
Publicaties WES

WES

2. 1998
40ste jaargang
tweemaandelijks uitgave
verschijnt niet in
juli en augustus

Sales Force Plus

Als het erop aan komt gegevens
vanuit de field dagelijks
beschikbaar te stellen aan hen
die ze hard nodig hebben...

In de FMCG markt is het van strategisch belang dat de externe ploeg dagelijks perfect in synchronisatie is met de interne dienst.

Indien activiteiten als verkoopsobjectieven, klantenbeheer, bezoeksplanning, prijsopnames, orderopnames, bezoeksrapportering, ... u heel vertrouwd in de oren klinken dan heeft **DeDuCo Sales Force Automation** voor u wellicht een mooie oplossing in petto.

Vraag vrijblijvend een demo van onze PC-Client / Server oplossing voor uw bedrijf.

FUJITSU

DeDuCo nv
Sales Force Automation
Kouterstraat 6
B 8560 Wevelgem
Tel. +32 56 40 29 27
Fax +32 56 40 41 80
E-mail : Sales@DeDuCo.be

54

Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen

84

GOM - West-Vlaanderen Jaarverslag 1997

114

Tabel: jaargemiddelde van de werkloosheid in 1990 en 1997, absoluut en per 100 potentieel beroepsactieven

**Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw**
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
050/36 71 36
fax 050/36 31 86
Postrekening
000-0125243-16
BTW
408 382 668
e-mail info@wes.be

55

Evolutie van de economische sectoren

Foto Beckaert

GOM-info: West-Vlaanderen zonder grenzen (Zie middenkatern)

Abonnement 1998
650 BEF (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening
000-0125243-16
WES
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Goekint Graphics,
Oostende
Foto käft
Jean Godecharle,
Brugge

70

Werkloosheid en grensarbeid

111

Organisatorische uitbouw en administratie GOM - West-Vlaanderen

*Bij naamvermelding verschijnt de
bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur*

74

Zeehavenverkeer en luchtvaart

Foto MBZ

Beschermcomité

P. Breyne
gouverneur,
voorzitter algemene vergadering WES
prof. em. dr. O. Vanneste,
eregouverneur,
voorzitter raad van beheer WES
De heren G. Defreyne, J. Durnez,
G. Naeyaert, F. Peuteman,
mevrouw M.C. Van der Stichele-De Jaegere
de heer W. Vens
leden van de bestendige deputatie

77

Huisvesting, ruimtelijke ordening en infrastructuur

112

Subsidiërende bedrijven

Redactiecomité

A. Calus, P. Claerhout, G. Declercq, P. Delafontaine,
P. Kerckaert, P. Meurrens, J. Pattyn, J. Theys,
P. Van den Avenne, N. Vanhove

Redactiesecretaris

B. De Proost

Redactiesecretariaat en publiciteitsvoorwaarden

WES, Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek

Verantwoordelijke uitgever

N. Vanhove
Krakkestraat 3, 8200 St.-Andries (Brugge)

113

Publicaties WES 1997

Foto H. Maertens

Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen

Op 1 januari 1998 telde de provincie West-Vlaanderen circa 1.123.800 inwoners. Dit is een toename van ruim 1.340 personen ten opzichte van 1996. In absolute cijfers nam de bevolking het sterkst toe in Brugge (+616), Roeselare (+392) en Oostende (+241).

In afwachting van de definitieve cijfers van het Rijksregister, doet de GOM - West-Vlaanderen jaarlijks een enquête bij de gemeentebesturen over de evolutie van de totale bevolking, geboorten, sterften en migraties in West-Vlaanderen.

Op 1 januari 1998 bedroeg de bevolking in West-Vlaanderen, volgens deze voorlopige cijfers circa 1.123.800 personen. In de loop van 1997 is de West-Vlaamse bevolking met ongeveer 1.340 personen toegenomen. In absolute cijfers nam de bevolking het sterkst toe in Brugge (+616), Roeselare (+392) en Oostende (+241). Enkel in het arrondissement Ieper was er een daling van de bevolking (-160).

West-Vlaanderen kende in 1997 een natuurlijk accres van 574 personen. Vorig jaar was het saldo van

geboorten en sterften minder positief (+293). Het natuurlijk accres was in 1997 het hoogst in de arrondissementen Kortrijk (+416), Oostende (+289) en Brugge (+146). De arrondissementen Oostende (-270) en Veurne (-82) werden geconfronteerd met een negatief natuurlijk accres.

In 1997 kende West-Vlaanderen een positief migratiesaldo van 764 personen. Dit is 221 personen meer dan vorig jaar. De arrondissementen met de grootste inwijkingsoverschotten zijn zoals steeds de kustarrondissementen (Oostende +511, Brugge +470 en Veurne +183). De arrondissementen Kortrijk (-413), Ieper (-184) en Tielt (-28) kenden een uitwijkingsoverschot (zie tabel 1).

Tabel 1
Componenten van de bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen gedurende 1996 en 1997 (voorlopige cijfers)

Arrondissement	Geboorten		Sterften		Natuurlijk accres		Migratiesaldi		Totale groei	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997
Brugge	2.803	2.833	2.700	2.687	103	146	377	470	480	616
Diksmuide	522	500	554	500	-32	0	69	120	37	120
Ieper	1.166	1.125	1.097	1.101	69	24	-30	-184	39	-160
Kortrijk	3.132	3.019	2.884	2.603	248	416	-749	-413	-501	3
Oostende	1.378	1.402	1.732	1.672	-354	-270	525	511	171	241
Roeselare	1.592	1.550	1.402	1.261	190	289	-96	103	94	392
Tielt	994	952	882	901	112	51	124	-28	236	23
Veurne	545	528	588	610	-43	-82	323	185	280	103
West-Vlaanderen	12.132	11.909	11.839	11.335	293	574	543	764	836	1.338

BRON : Enquête GOM - West-Vlaanderen bij de gemeentebesturen.

Evolutie van de economische sectoren

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen

Op 30 juni 1996 waren er in West-Vlaanderen 351.621 bezoldigden (zie tabel 2). Ten opzichte van 30 juni 1995 betekent dit een zeer kleine toename met 343 personen of 0,1 %. De cijfers zijn afkomstig van het Rijksinstituut voor Sociale Zekerheid. West-Vlaanderen presteerde minder goed dan het Vlaamse gewest (+0,6 %) en het Rijk (+0,3 %), niettegenstaande zij ook maar een beperkte groei lieten optekenen.

Indien wij de evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid gedurende de laatste tien jaar bekijken (zie figuur 1) dan zien wij dat de groei op het einde van de jaren tachtig, dankzij de gunstige conjuncturele situatie, veel groter was dan wat wij sinds het begin van de jaren negentig - periode van vertergende conjunctuur - waarnemen.

Met uitzondering van 1995, waar wij toch een groei van 1,6 % noteerden, is er over de periode 1990-1996 quasi sprake van een nulgroei : tussen 1990 en 1996 groeide de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen met amper 6.074 eenheden, dit betekent een gemiddelde jaarlijkse groei van nauwelijks 0,3 %. Ter vergelijking : in de tweede helft van de jaren tachtig groeide de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen met bijna 40.000 personen (gemiddelde jaarlijkse groei van 3,1 %).

Van de West-Vlaamse arrondissementen is Kortrijk nog steeds de belangrijkste werkgever (100.556 bezoldigde tewerkgestelden), gevolgd door Brugge (87.040 arbeidsplaatsen). Veurne zorgde tussen 30 juni 1995 en 30 juni 1996 voor de grootste procentuele groei (2,1 %). Diksmuide komt op de tweede plaats (1,2 %), gevolgd door Roeselare (1 %), Ieper (0,5 %), Kortrijk en Oostende (beiden 0,1 %). Dankzij de relatief

Van de West-Vlaamse arrondissementen is Kortrijk nog steeds de belangrijkste werkgever met 100.556 bezoldigde tewerkgestelden in 1997, gevolgd door Brugge met 87.040 arbeidsplaatsen. De tewerkstelling in de Westhoekarrondissementen groeide met 1,1%. De resultaten van de expansiewetgeving zorgen voor een aantal opmerkelijke vaststellingen; West-Vlaanderen haalt met 14,5 miljard BEF investeringen bij de kleine bedrijven een aandeel van 28,4 % in Vlaanderen. Deze investeringsprojecten zijn goed voor ongeveer 2.500 nieuwe jobs. Het aantal land- en tuinbouwbedrijven blijft dalen, alsook de tewerkstelling in de land- en tuinbouwsector. De Belgische visserijvloot is met 144 schepen in omvang stabiel gebleven; de globale besomming van de aanvoer door Belgische vaartuigen in Belgische havens is opnieuw toegenomen. De toeristische activiteit kent een stijging van 2,5 % in vergelijking met het voorgaand seizoen. De dalende trend van de laatste jaren wordt hiermee doorbroken.

Tabel 2
Evolutie van het aantal bezoldigden in West-Vlaanderen, 30 juni 1995-30 juni 1996

Arrondissement	1995	1996	Aangroei	Procentuele evolutie
Brugge	87.617	87.040	-577	-0,7
Diksmuide	9.901	10.024	123	1,2
Ieper	27.678	27.815	137	0,5
Kortrijk	100.463	100.556	93	0,1
Oostende	35.125	35.174	49	0,1
Roeselare	48.274	48.747	473	1,0
Tielt	26.994	26.720	-274	-1,0
Veurne	15.226	15.545	319	2,1
West-Vlaanderen	351.278	351.621	343	0,1
Vlaamse gewest	1.798.239	1.809.033	10.794	0,6
Rijk	3.186.707	3.195.209	8.502	0,3
Westhoek	52.805	53.384	579	1,1

sterke groei van de tewerkstelling in de Westhoekarrondissementen (1,1 %) - de groei overtreft zelfs ruimschoots deze van het Vlaamse gewest en van het Rijk - kent West-Vlaanderen in totaliteit toch nog een positief groeicijfer.

In de arrondissementen Tielt en Brugge gingen arbeidsplaatsen verloren. In Tielt daalde de bezoldigde tewerkstelling met 274 personen, in Brugge werden 577 minder personen tewerkgesteld.

Opsplitsing van de werkgelegenheid naar sector (zie tabel 3) geeft ons een meer gedetailleerd beeld van de tewerkstellingsevolutie.

Tabel 3

Evolutie van het aantal bezoldigden naar sector, 30 juni 1995 - 30 juni 1996

Arrondissement	Landbouw (a)		Industrie en energie		Bouw		Handel en diensten	
	Absolute evolutie	% evolutie	Absolute evolutie	% evolutie	Absolute evolutie	% evolutie	Absolute evolutie	% evolutie
Brugge	23	2,3	-940	-5,4	-89	-1,9	429	0,7
Diksmuide	-39	-19,2	-13	-0,6	-25	-2,1	200	3,3
Ieper	88	26,3	-248	-3,0	-122	-5,5	419	2,5
Kortrijk	40	6,9	-1.343	-3,6	-79	-1,2	1.475	2,6
Oostende	-9	-2,7	164	4,1	-76	-3,8	-30	-0,1
Roeselare	10	1,1	123	0,7	-265	-7,5	605	2,3
Tielt	23	3,8	-183	-1,4	-76	-3,3	-38	-0,4
Veurne	-11	-6,2	47	1,9	-105	-11,3	388	3,3
West-Vlaanderen	125	3,1	-2.393	-2,3	-837	-3,5	3.448	1,6
Vlaamse gewest	2.799	12,1	-8.026	-1,7	-2.811	-2,4	18.832	1,6
Rijk	2.871	10,6	-11.845	-1,7	-4.839	-2,5	22.315	1,0
Westhoek	38	5,3	-214	-1,6	-252	-5,7	1.007	2,9

(a) Omwille van het gering aantal bezoldigden in de landbouw, maken wij voorbehoud voor de cijfers in deze sector.

BRON : RSZ.

Wij stellen reeds een aantal jaren een toenemende tertiaïrisering van de economie vast. Ook tussen 1995 en 1996 zette dit proces zich verder: de sector handel en diensten is verantwoordelijk voor de groei van de bezoldigde tewerkstelling en compenseert het verlies aan arbeidsplaatsen in de sectoren industrie, energie en bouw. Het aandeel van de bezoldigde tewerkstelling in de tertiaire sector in de totale bezoldig-

de werkgelegenheid bedroeg in 1996 in West-Vlaanderen 63,7%, in het Vlaamse gewest 66,5 % en in het Rijk 72,3%. Ongeveer twee derden van de bezoldigde werkgelegenheid situeert zich momenteel dus in de dienstensector. Tussen 30 juni 1995 en 30 juni 1996 kwamen er in West-Vlaanderen netto 3.448 banen in de handel en diensten bij. Dit betekent een toename met 1,6%. De groei is vooral uitgespro-

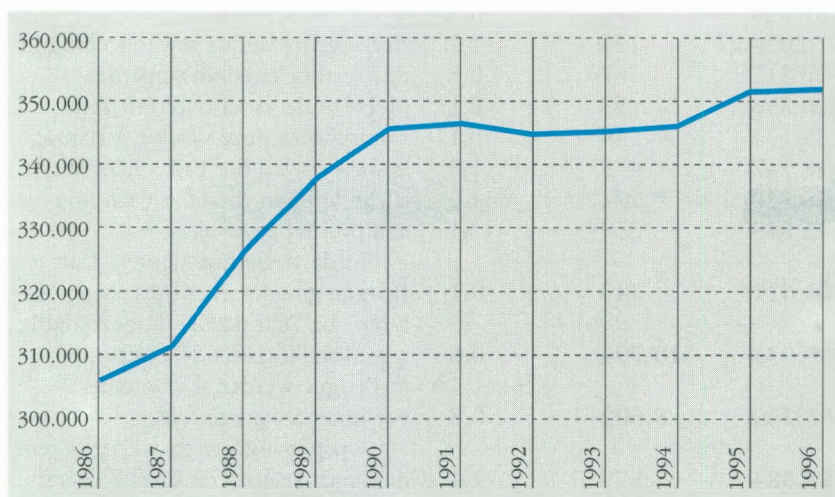
ken in de Westhoekarrondissementen (2,9%). Ook Kortrijk (2,6%) en Roeselare (2,3%) kennen een vermeldenswaardige toename. In Brugge is de groei beperkter (0,7%) en in Oostende (-0,1%) en Tielt (-0,4%) wordt zelfs een kleine daling van de tewerkstelling in de tertiaire sector opgetekend.

Binnen de tertiaire sector is de subsector hotels en restaurants de belangrijkste groeier. In West-Vlaanderen steeg de bezoldigde tewerkstelling in deze subsector tussen 1995 en 1996 met 7,7% tot 17.426 personen. Ook de subsectoren onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven (+6,2%) en hulpbedrijven aan financiële instellingen (+4,2%) zitten in de lift. De bezoldigde tewerkstelling in de financiële instellingen ging daarentegen met 3,8% achteruit.

In de sector industrie en energie gingen tussen 30 juni 1995 en 30 juni 1996 in West-Vlaanderen 2.393 arbeidsplaatsen verloren. Dit betekent een afname met 2,3%. Deze afname is groter dan de afname in het Vlaamse gewest en in het Rijk (-1,7%). Vooral de arrondissementen Brugge (-940 of -5,4%), Kortrijk (-1.343 of -3,6%) en Ieper (-248 of -3,0 %) kregen klappen. In Kortrijk is deze daling hoofdzakelijk te wijten aan het ver-

Figuur 1

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen, 30 juni 1986 - 30 juni 1996

Bron : RSZ
Verwerking : WES

lies van bijna 1.000 arbeidsplaatsen in de subsector textiel. In Brugge sneuvelen 560 plaatsen in de metaalsector. In Ieper gingen in de subsector confectie 500 arbeidsplaatsen verloren.

Ook in Tielt trad een daling van 1,4 % en in Diksmuide van 0,6 % in de sector industrie en energie op. Oostende daarentegen groeide sterk (+4,1 %). Deze toename is vooral te danken aan de toename in de metaalsector (+13,4 %). Ook in Veurne (+1,9 %) en Roeselare (+0,7 %) deed zich een stijging in de sector industrie en energie voor.

De bouwsector kende een daling van de tewerkstelling van 837 personen (-3,5 %). Deze daling is opnieuw groter dan in het Vlaamse gewest (-2,4 %) en in het Rijk (-2,5 %). Vooral Veurne (-11,3 %), Roeselare (-7,5 %) en Ieper (-5,5 %) scoren slecht.

Enquête over de industriële tewerkstelling in West-Vlaanderen in 1997

De GOM - West-Vlaanderen organiseert jaarlijks een enquête bij de West-Vlaamse industriële bedrijven met minstens vijf tewerkgestelden. Doel van deze enquête is op een snelle manier inzicht te krijgen in de evolutie van de industriële tewerkstelling in afwachting van de definitieve cijfers die, met enige vertraging, door de RSZ worden gepubliceerd.

De respons bedroeg 826 bedrijven die eind 1997 een totale tewerkstelling kenden van 72.318 personen. Daarmee werd 77,7 % van de bezoldigde tewerkstelling in de West-Vlaamse industriële bedrijven met minstens vijf werknemers bereikt. De resultaten van de enquête werden geëxtrapoleerd (op de totale populatie van industriële bedrijven met minstens vijf werknemers) naar grootteklasse en sector. De resultaten van de enquête hebben enkel betrekking op de ondernemingen die eind 1997 nog actief waren. De bedrijven die hun activiteiten stopzetten (totaal verlies van ongeveer 450 arbeidsplaatsen in 1997) werden dus niet in rekening gebracht.

De industriële tewerkstelling in de West-Vlaamse bedrijven met minstens vijf werknemers kende tussen 1996 en 1997 een daling met 950 personen of 1 %. Deze daling deed zich echter niet in alle sectoren voor.

Foto P. Holderbeke

Barco

In de sectoren voeding (+296 of +2,4 %), overige industrie (+302 of +2,2 %) en textiel (+249 of +1,3 %) trad een toename van de tewerkstelling op. In de confectie gingen daarentegen 182 arbeidsplaatsen verloren (-4,9 %). In de metaalsector nam de tewerkstelling met 1.416 personen af (-4,4 %). In de houtindustrie (-171 arbeidsplaatsen of -1,7 %) en in de keramische nijverheid (-28 of -1,0 %) was de afname beperkter.

Opsplitsing naar grootteklasse toont dat het grootste verlies aan arbeidsplaatsen (-1.411 of

-2,2 %) te noteren valt bij de bedrijven van meer dan 1.000 werknemers. Ook de bedrijven met 500 tot 999 werknemers (-1,3 %) kennen een daling van de tewerkstelling, zij het in beperkte mate. Een stijging van de tewerkstelling doet zich voor bij de bedrijven met minder dan 20 werknemers (+2,2 %), met 50 tot 99 werknemers (+1,5 %) en met 100 tot 199 werknemers (+1,0 %). In de bedrijven met 20 tot 49 werknemers (-0,1 %) en met 200 tot 499 werknemers (-0,3 %) blijft de tewerkstelling nagenoeg constant.

Frisa, Kuurne

Foto P. Holderbeke

Conjuncturele situatie van West-Vlaanderen in 1997

De Nationale Bank van België (NBB) verspreidt conjunctuurcurven op provinciaal niveau. Naast een globale of synthetische curve worden ook deelcurven berekend voor industrie, ruwbouw en handel. Het opstellen van de curve berust op de verwerking van een enquête bij het bedrijfsleven. Daarin worden een aantal vragen gesteld omtrent de vraag, de activiteiten en de vooruitzichten. Er zijn drie antwoordmogelijkheden: stijgend (positief), gelijkblijvend of dalend (negatief). De bruto-indicator is het saldo van de antwoorden op deze vragen. In tegenstelling tot de constructie van de nationale indicator worden de antwoorden niet gewogen in functie van de omvang van de bedrijven. De brutoresultaten worden vervolgens afgevlakt (zie figuur 2).

De globale afgevlakte indicator bleef in 1997 stijgen. De herneming van de conjunctuur werd eind 1995 ingezet en verbeterde vooral in de eerste helft van 1996. In de tweede helft van 1996 was er een vertraging. Vanaf begin 1997 werd de positieve trend opnieuw sterker.

De curve voor de industrie kende vrijwel een analoog verloop als de globale conjunctuurcurve.

In de ruwbouw was er begin 1997 een lichte terugval van de her-

Patrick Vanherpe & Partners pvba

v.h. Paul Houdmont
Verzekeringsmakelaars

In dienst van U die zekerheid wenst op een vlak waar de techniciteit en complexiteit met de dag groter worden. Mede door onze onafhankelijke positie kunnen wij steeds de voor U voordeligste voorwaarden selecteren. Alle verzekeringen met afzonderlijke dienst industriële risico's. Raadpleeg ons ook voor vrijblijvend advies inzake hypothecaire leningen.

Jan Breydellaan 26
8500 Kortrijk, tel. (056) 22 08 72

opleving. Daarna boog de trend zich opnieuw om.

In de sector van de handel ten slotte, was er in de tweede helft van 1996 een daling. In 1997 hernam de conjunctuur van de handel zich echter en kende een continue toename.

Resultaten van de expansiewetgeving

De expansiewetgeving is een verzamelnaam voor een geheel aan wetten en decreten dat de steun aan investerende bedrijven regelt. Er kan een onderscheid gemaakt worden

ZEEBRUGGE: THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu
NV TRANSPORTZONE op het nummer 050 / 54.76.47
(internationaal /3250.547.647)

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!

tussen de reglementering voor enerzijds kleine ondernemingen en anderzijds deze voor middelgrote en grote ondernemingen. Uit de statistische gegevens betreffende de resultaten van de toepassing van deze wetgeving in 1997 kunnen een aantal opmerkelijke vaststellingen gehaald worden.

Net zoals in 1996 is West-Vlaanderen de eerste provincie inzake investeringen bij de kleine bedrijven. De provincie haalt hier met 14,5 miljard BEF, overigens een stijging met meer dan 8 %, een aandeel van 28,4 % in Vlaanderen. Deze investeringsprojecten zijn goed voor ongeveer 2.500 nieuwe jobs. Het arrondissement Kortrijk heeft met 4,4 miljard BEF het beste resultaat.

Inzake de investeringen bij middelgrote en grote ondernemingen staat de provincie pas op de derde plaats alhoewel het bereikte bedrag van 11 miljard BEF liefst 18 % hoger ligt dan vorig jaar. Deze projecten zijn goed voor 1.100 nieuwe arbeidsplaatsen. Opvallend is wel dat het investeringsbedrag bij de kleine ondernemingen merkbaar hoger ligt dan bij de grote en de middelgrote.

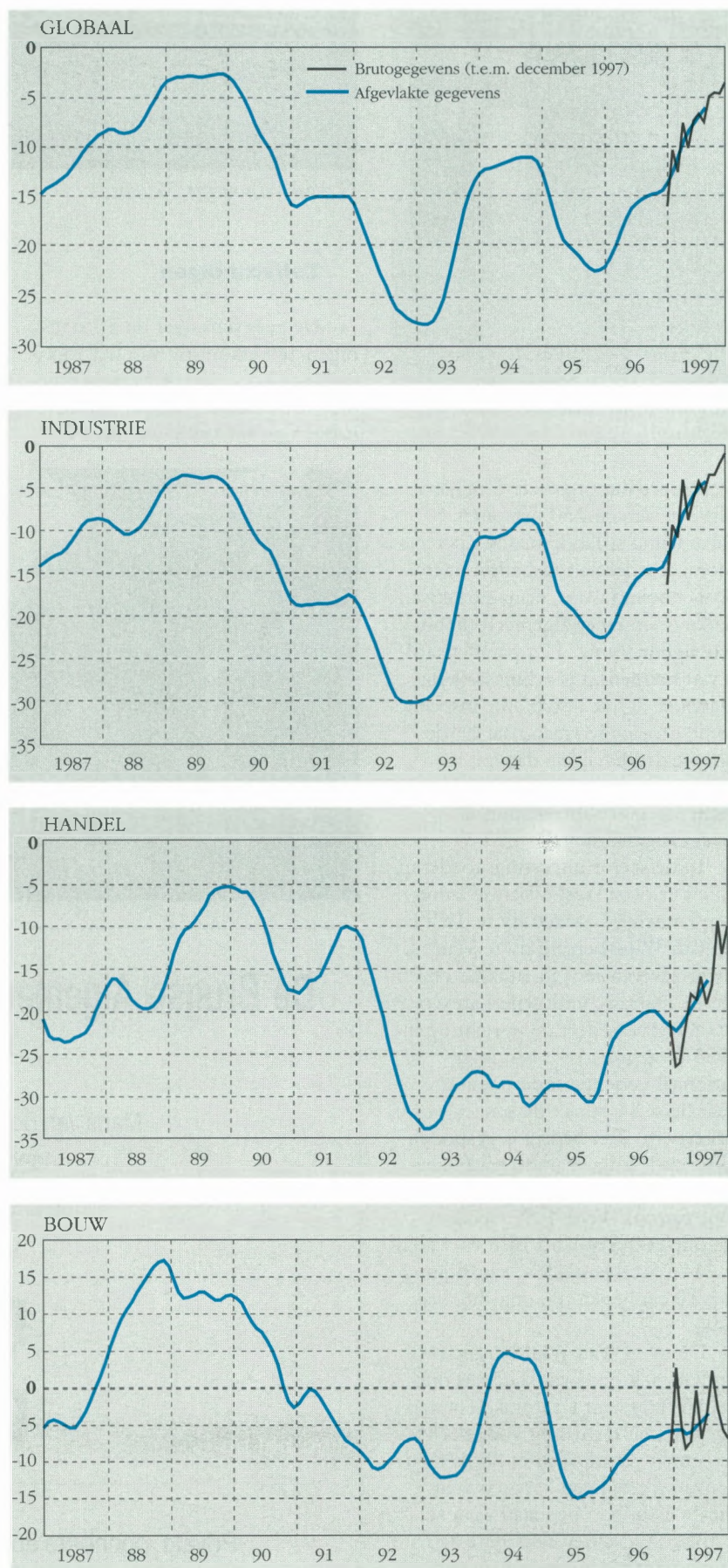
De statistische gegevens maken ook de gegevens over de herkomst van de investeringsprojecten bekend. Dit maakt het mogelijk het belang van de buitenlandse investeringen in te schatten. En hier is het resultaat met een investeringsbedrag van 1,4 miljard BEF, ongeveer hetzelfde als in het vorig jaar, iets minder goed. Dit is bijna 8 % van het bedrag voor gans Vlaanderen. Toch zijn deze projecten nog goed voor een 200-tal nieuwe arbeidsplaatsen. De grootste buitenlandse investeerder in West-Vlaanderen is Japan.

Oscars voor de export 1997

De provincie West-Vlaanderen was in 1997 erg succesvol bij de toekenning van de Oscars voor de export: liefst drie West-Vlaamse ondernemingen werden gelauwerd.

In de sector verbruiksgoederen viel de **nv Unilin Decor** te Wielsbeke in de prijzen. Dit bedrijf werd in 1956 opgericht als producent van vlas- en houtspaanderplaten en enkele jaren later aangevuld met gemelamineerde spaanderplaten. Hiermee bereikt de nv Unilin Decor

Figuur 2
Conjunctuurcurven West-Vlaanderen*

* Deze subregionale ongewogen synthetische curve wordt op praktisch dezelfde wijze berekend als de gewone, gewogen nationale, synthetische curve. De basis wordt echter gevormd door de individuele antwoorden van de ondernemingen die in deze (sub) regio gevestigd zijn en ze worden ongewogen in de berekeningen opgenomen.

Bron : Conjunctuurenquêtes bij de bedrijven. Berekeningen NBB.
Verwerking : WES

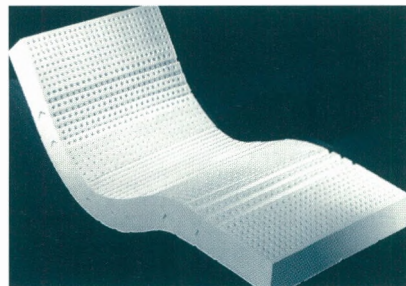

Laminaatvloer van Unilin Decor, Wielsbeke

G. Van Wijnsberghe, Veurne

Matraskern van Latexco, Tielt

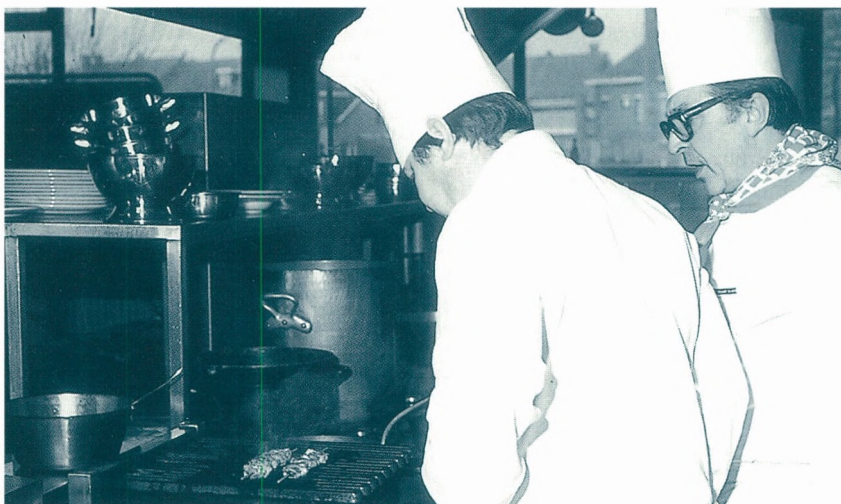
Zelfstandigen

De gegevens over de zelfstandigen zijn afkomstig van het Rijksinstituut voor Sociale Verzekering der Zelfstandigen (RSVZ) en hebben betrekking op 1995 (zie tabel 4).

een omzet van ongeveer 5 miljard BEF; er werken 250 personen. De afdeling spaanderplaten opereert vooral als toeleveringsbedrijf naar de meubelindustrie, de aanmaak van keukens, en meer algemeen de binnenhuisinrichting. Het paradepaardje van het bedrijf is echter de laminaatvloer "Quick-Step" die inspeelt op de groeiende vraag naar harde vloerbekledingen die dankzij de promotie op toonaangevende vakbeurzen een internationaal succes is geworden.

In de sector uitrustingsgoederen waren er twee West-Vlaamse laureaten namelijk **Latexco nv** te Tielt en **G. Van Wijnsberghe nv** te Veurne. De toeleverancier van latexmatrassen aan de matrassenindustrie Latexco nv te Tielt is sedert de oprichting in 1955 uitgegroeid tot een internationaal gerichte onderneming waar liefst 86 % van de omzet wordt uitgevoerd. Het bedrijf is gespecialiseerd in de zogenaamde matraskernen en is hierin zelfs marktleider voor Europa. Voor 1997 bedroeg de omzet 2,5 miljard BEF en waren er 244 tewerkgestelden, een stijging met 70 eenheden ten opzichte van 1994.

De nv G. Van Wijnsberghe profileerde zich oorspronkelijk als ontwerper, fabrikant en installateur van machines en uitrusting voor slachthuizen en versnijzalen en dit is trouwens nog altijd een kernactiviteit. Uit de ervaring opgedaan in deze sector zijn gaandeweg andere activiteiten gegroeid zoals de productie van inoxapparatuur voor de voedingsindustrie, interne transportsystemen, en installaties inzake milieu-beveiliging. De groep telt nu een 200-tal werknemers en is wereldwijd actief.

VDAB Oostende

De Brugse Algemene Bouwonderneming n.v.

Maria van Bourgondiëlaan 29,
8000 Brugge
Tel. (050) 31 41 73

Private, openbare en industriële Bouwwerken
Renovatie- en Restauratiewerken
Vaste meubilering
Schrijnwerk

Tabel 4

Aantal personen onder toepassing van het statuut der zelfstandigen - West-Vlaanderen, 31 december 1995

	Zelfstandig hoofdberoep			Helpers hoofdberoep		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Landbouw	8.280	1.259	9.539	3.440	983	4.423
Visserij	213	34	247	11	0	11
Primaire sector	8.493	1.293	9.786	3.451	983	4.434
Voedingsnijverheid	2.622	299	2.921	461	196	657
Metaalnijverheid	1.004	20	1.024	220	5	225
Hout- en meubelnijverheid	1.159	22	1.181	321	10	331
Textiel- en kledingenijverheid	496	384	880	138	25	163
Kunst- en precisienijverheid	792	143	935	106	16	122
Andere industrie	473	111	584	122	20	142
Bestuurders van vennootschappen (a)	2.294	838	3.132	93	20	113
Industrie	8.840	1.817	10.657	1.461	292	1.753
Bouwnijverheid	4.409	60	4.469	961	32	993
Secundaire sector	13.249	1.877	15.126	2.422	324	2.746
Vervoer	785	67	852	196	14	210
Handel	6.636	4.138	10.774	1.643	605	2.248
Banken, verzekeringen	949	488	1.437	68	48	116
Tussenhandelaars	1.881	1.303	3.184	127	67	194
Hotels, restaurants, koffiehuisen	2.515	1.900	4.415	365	232	597
Ondernemingen voor vermakelijkheden	338	341	679	39	21	60
Voorkramers, marktkramers	408	190	598	40	21	61
Geneesheren, tandartsen, apothekers, veeartsen, paramedici	3.643	1.849	5.492	66	52	118
Privé-onderwijs, beroepen met betrekking tot wetenschap, letteren, kunsten	412	311	723	19	12	31
Advocaten, notarissen, gerechtsdeurw.	722	290	1.012	146	59	205
Landmeters, ingenieurs, architecten	1.251	247	1.498	63	23	86
Andere diensten en vrije beroepen	4.370	3.894	8.264	729	263	992
Bestuurders van vennootschappen	5.480	2.854	8.334	61	48	109
Tertiaire sector	29.390	17.872	47.262	3.562	1.465	5.027
Algemeen totaal	51.132	21.042	71.174	9.435	2.772	12.207

(a) Inclusief bestuurders van vennootschappen in de sector vervoer en in de sector bouw

BRON : Statistiek van de personen die onder de toepassing vallen van het sociaal statuut van de zelfstandigen. Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen.
Verwerking door WES.**GENENCOR**
INTERNATIONAL®*Genencor International N.V.*

Komvest 43, 8000 Brugge

Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

Genencor International N.V. is een productie-onderneming toegespitst op de fermentatie, opwerking en formulering die zich in hoofdzaak richt naar biotechnologische producten voor industriële toepassingen.

Sinds het dienstjaar 1995 heeft het RSVZ een nieuwe werkwijze toegepast bij het tellen van het aantal zelfstandigen en helpers. "Tot en met het dienstjaar 1994 werden de diverse basisgegevens zowel door de sociale verzekeringsfondsen (tabellen per 31 december) als door het algemeen repertorium van de verzekeringsplichtige zelfstandigen (tabellen per 30 juni : geografische spreiding volgens geslacht en aard van de beroepsactiviteit) verstrekt. De aldus aangegeven toestand was telkens deze van de actieve verzekeringsplichtigen op de aangegeven data. Met ingang van 1995 worden de basisgegevens verstrekt door de sociale verzekeringsfondsen en enkel nog waar nodig vergeleken met het algemeen repertorium. Deze fondsen verstrekken gegevens voor elke persoon die in de loop van het beoogde jaar gedurende minstens één kwartaal aangesloten is geweest".

Ook de structuur van de tabellen betreffende de geografische spreiding is gewijzigd. Tot en met 1994 splitste men de aard van de activiteit op in hoofdberoep, bijberoep of helper. Vanaf 1995 gebeurt de opsplitsing in twee categorieën : zelfstandigen en helpers, die elk nog eens worden onderverdeeld in hoofdberoep, bijberoep of actief na pensioenleeftijd.

Door deze vernieuwingen, die een verbetering van de kwaliteit van de statistieken tot doel hebben, is het echter niet meer mogelijk om sommige gegevens te vergelijken met voorgaande jaren. Vandaar dat hier enkel de gegevens voor 1995 terug te vinden zijn. Ze hebben enkel betrekking op de zelfstandigen en helpers als hoofdberoep die op 31 december gedurende minstens één kwartaal aangesloten zijn geweest bij een sociaal verzekeringsfonds en wiens aansluiting op die datum nog actief was of minstens tot die datum liep.

Eind 1995 waren 71.174 personen, woonachtig in West-Vlaanderen, gedurende minstens één kwartaal zelfstandig als hoofdberoep en 12.207 personen helper als hoofdberoep. Het aandeel van de mannen bedroeg 72% bij de zelfstandigen en 77% bij de helpers.

Van de zelfstandigen werkt twee derden in de tertiaire sector, 21,3% in de secundaire en 13,7% in de primaire sector. Bij de vrouwen loopt het aandeel van de zelfstandigen,

tewerkgesteld in de tertiaire sector zelfs op tot 85%.

Van de helpers werkt 41,2% in de tertiaire sector, 36,3% in de primaire sector en 22,5% in de secundaire sector.

Dankzij de vernieuwingen in het gegevensbestand van het RSVZ is het momenteel mogelijk tabellen te publiceren van personen die in de loop van het beoogde jaar een activiteit als zelfstandige of helper begonnen of beëindigden (zie tabel 5). In de loop van 1995 startten 5.289 personen een zelfstandige hoofdactiviteit en 799 personen een activiteit als helper. In diezelfde periode zetten 2.309 zelfstandigen en 416 helpers hun hoofdactiviteit stop.

Tabel 5

Spreiding van de verzekeringsplichtigen die in de loop van 1995 hun beroepsactiviteit hebben aangevangen of stopgezet - West-Vlaanderen

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Activiteit aangevangen			
Zelfstandig hoofdberoep	3.085	2.204	5.289
Helper hoofdberoep	414	385	799
Activiteit stopgezet			
Zelfstandig hoofdberoep	1.445	864	2.309
Helper hoofdberoep	269	147	416

BRON : Statistiek van de personen die onder de toepassing vallen van het sociaal statuut van de zelfstandigen.
Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen.
Verwerking door WES.

Land- en tuinbouw

De belangrijkste informatiebron voor de hiernavolgende bespreking vormen de resultaten van de jaarlijkse land- en tuinbouwstellingen van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. De meest recente beschikbare gegevens dateren van de telling van 15 mei 1996.

Ook in 1996 werd de dalende trend van het aantal land- en tuinbouwbedrijven verdergezet. In 1996 werden in West-Vlaanderen 14.208 West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven geteld, wat 491 minder is dan in 1995. In relatieve cijfers nam het aantal bedrijven in West-Vlaanderen in 1996 met 3,3% af. In het Vlaamse gewest (-4,2%) en het Rijk (-4,3%) werd een grote relatieve afname vastgesteld.

Jaar op jaar is het zo dat het aantal land- en tuinbouwbedrijven in West-Vlaanderen relatief minder afneemt dan in het Vlaamse gewest en het Rijk. Het aandeel van West-Vlaanderen in het aantal bedrijven

van het Vlaamse gewest is hierdoor van 1988 tot 1996 toegenomen van 28,8% tot 30,8%. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Rijk is toegenomen van 19,1% tot 20,4%.

Naast het aantal inrichtingen blijft ook de tewerkstelling in de land- en tuinbouw verder dalen. Het aantal mannelijke bestendig tewerkgestelden daalde in West-Vlaanderen in 1996 met 668 personen. In relatieve cijfers is dit een daling met 5,3% (zie tabel 6). In vergelijking met het Vlaamse gewest (-5,6%) was de relatieve daling kleiner, in vergelijking met het Rijk (-4,9%) groter. Ook in vergelijking met de vorige periodes is de daling van het aantal mannelijke bestendig tewerkgestelden in

West-Vlaanderen groot : in de periode 1993-94 bedroeg de daling in West-Vlaanderen 3,8%, in de periode 1994-95 slechts 2%.

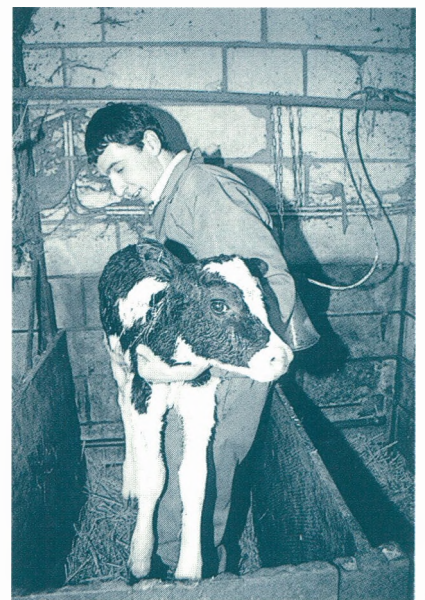

Foto H. Maertens

Tabel 6
Bestendig tewerkgestelden in de West-Vlaamse land- en tuinbouw,
15 mei 1995-15 mei 1996 (categorieën 1 tot en met 7)

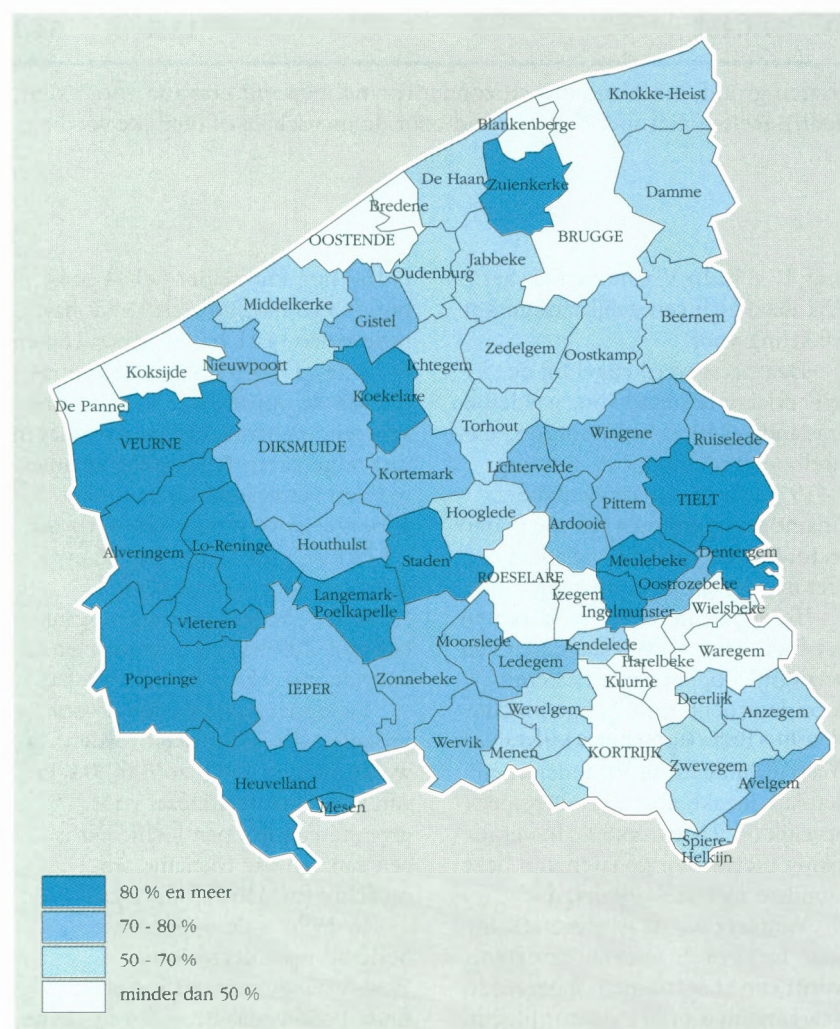
	West-Vlaanderen		Index (1995=100)		
	1995	1996	West-Vlaanderen	Vlaanderen	Het Rijk
Mannen	12.544	11.876	94,7	94,4	95,1
Bedrijfshoofden	10.350	9.899	95,6	95,2	95,4
Gezinsleden (a)	1.367	1.274	93,2	97,0	97,5
Anderen	827	703	85,0	86,3	90,3
Vrouwen					
Bedrijfshoofden	1.036	1.119	108,0	98,3	98,2
Anderen (b)	362	181	50,0	67,7	57,7

(a) Al dan niet bezoldigd.

(b) Gelet op de betrouwbaarheid van de gegevens worden de cijfers voor de vrouwelijke meewerkende gezinsleden niet vermeld.

BRON : NIS.

Figuur 3
Aandeel oppervlakte cultuurgrond in de totale kadastrale oppervlakte
voor de West-Vlaamse gemeenten (15 mei 1996)

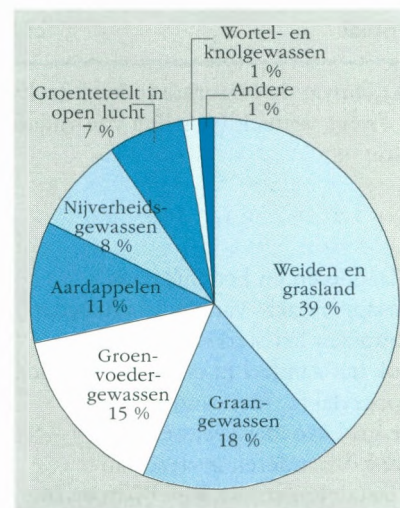

Bron : NIS
Verwerking : WES

In 1996 bedroeg de oppervlakte cultuurgrond in de provincie 213.465 ha. In West-Vlaanderen neemt de oppervlakte cultuurgrond 67,9% in van de totale kadastrale oppervlakte. Figuur 3 toont voor elke West-Vlaamse gemeente aan wat het belang is van de landbouw inzake oppervlakte.

De oppervlakte cultuurgrond beteeld door beroepslandbouwers en -tuinbouwers (categorieën 1 en 2) bedroeg in 1996 in West-Vlaanderen 197.494 ha of 1.854 ha meer dan in 1995. In relatieve cijfers nam de oppervlakte cultuurgrond beteeld door beroepslandbouwers en -tuinbouwers toe met 0,9%. In het Vlaamse gewest en het Rijk bedroegen de relatieve toenames respectievelijk 1,2% en 0,7%. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse gewest bedraagt 35,5%, het aandeel in het Rijk 15,9%.

Figuur 4
Teeltstructuur in West-Vlaanderen
(15 mei 1996)

Bron : NIS
Verwerking : WES

Het teeltplan wordt weergegeven in figuur 4 en tabel 7. In de sector van de groenvoedergrassen steeg de beteeld oppervlakte in de periode 1995-96 het sterkst (+4.330 ha). In de twee voorgaande periodes nam de oppervlakte van de groenvoedergrassen af (1993-94: -185 ha; 1994-95: -22 ha). Het aandeel van de groenvoedergrassen in de totale beteeld oppervlakte steeg in 1996 tot 15,3% in West-Vlaanderen (1993-94: 13,5%; 1994-95: 13,4%). Ook in

Tabel 7

Evolutie van het teeltpatroon in West-Vlaanderen, 15 mei 1995-15 mei 1996

Sector	Beteelde oppervlakte in West-Vlaanderen (in ha)		Teeltpatroon 1996 (in %)			Aandeel West- Vlaande- ren in het Rijk (in %)	Aandeel West- Vlaande- ren in Vlaan- deren (in %)
	1995	1996	West- Vlaan- deren	Het Rijk	Vlaan- deren		
Weiden en grasland	82.092	81.753	38,5	45,7	39,3	13,2	33,6
Graangewassen	40.722	37.831	17,8	21,7	18,5	12,8	32,9
Groenvoedergewassen	28.197	32.527	15,3	13,4	19,8	17,9	26,5
Aardappelen	21.776	22.794	10,7	4,5	6,6	37,1	56,1
Nijverheidsgewassen	17.919	17.500	8,2	9,4	7,1	13,7	39,8
Groenteteelt in open lucht	14.126	14.273	6,7	2,3	3,6	46,5	64,2
Wortel- en knolgewassen	2.809	2.882	1,4	0,8	1,2	28,0	37,8
Pootgoed en landbouwzaden voor de verkoop	971	1.021	0,5	0,3	0,4	28,6	47,0
Droog geoogste peulvruchten	217	300	0,1	0,2	0,1	9,7	32,9
Glasteelt	410	432	0,2	0,2	0,3	19,5	20,1
Fruitteelt	429	449	0,2	1,2	2,4	2,8	3,1
Bomen en heesters	435	427	0,2	0,2	0,5	10,5	13,0
Andere	253	185	0,2	0,1	0,2	14,9	16,2
Totaal	210.356	212.374	100	100	100	15,7	34,3
Tuinbouw voor het gezin	26	22				11,5	14,2
Teeltvrij gelaten grond (a)	1.327	1.069				5,6	19,7
Totaal	211.709	213.465				15,5	34,1

(a) Omvat de bewerkte tijdelijk teeltvrij gelaten grond, braakland met of zonder rotatie, blijvend grasland voor extensieve veeteelt (regeling van vijfjarige steun), teelten niet specifiek bestemd voor de menselijke of dierlijke voeding.

BRON : NIS.

Vlaanderen en het Rijk nam de oppervlakte van de groenvoedergewassen het sterkst toe en steeg ook het aandeel in de totale beteelde oppervlakte. Het aandeel van de groenvoedergewassen van West-Vlaanderen in deze van Vlaanderen en het Rijk bedroeg in 1996 respectievelijk 17,9 % en 26,5 %.

Naast de groenvoedergewassen kon er in 1996 enkel in de aardappelteelt nog een relatief sterke toename vastgesteld worden (+1.018 ha). Het aandeel van West-Vlaanderen inzake aardappelteelt in Vlaanderen en het Rijk nam wel af. In 1996 bedroegen de aandelen respectievelijk 56,1 % en 37,1 % (in 1994-95 : 57,0 % en 39,0 %).

Sterkste daler in West-Vlaanderen in 1996 was de teelt van de graangewassen (-2.890 ha). Het aandeel van de graangewassen in de totale oppervlakte nam hierdoor af van 19,4 %

naar 17,8 %. In Vlaanderen en het Rijk deed zich een gelijkaardige ontwikkeling voor.

Daarnaast werd enkel bij de oppervlakte bestemd voor weiden en grasland (-340 ha) en pootgoed en landbouwzaden voor de verkoop (-419 ha) nog een aanzienlijke afname waargenomen. In alle andere sectoren waren de toe- of afnames veel minder groot in omvang.

Ten opzichte van Vlaanderen en het Rijk, heeft West-Vlaanderen een belangrijke oppervlakte bestemd voor de groenteteelt in open lucht. In 1996 bedroeg het aandeel van West-Vlaanderen in Vlaanderen en het Rijk inzake groenteteelt respectievelijk 64,2 % en 46,5 %. In vergelijking met de vorige jaren zijn deze aandelen niet veel gewijzigd.

Wanneer wij de groenteteelt in open lucht meer in detail bekijken, wordt een toegenomen oppervlakte waargenomen bestemd voor bloemkolen (+211 ha), groen geoogste erwten voor de inmaaknijverheid

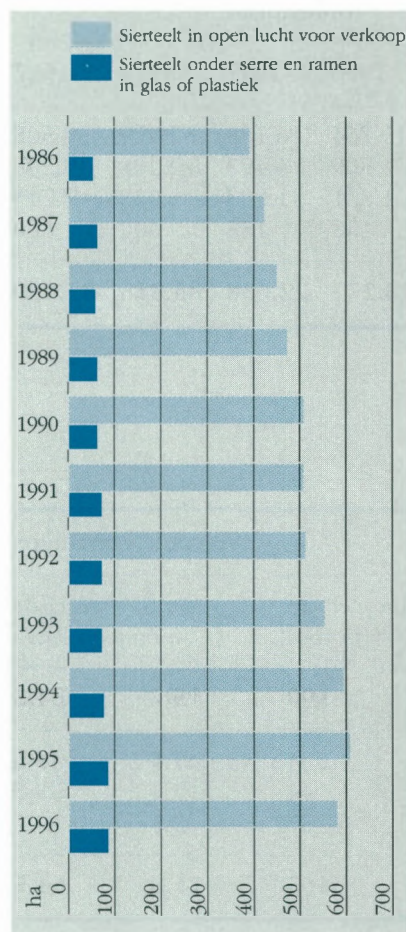
(+157 ha), knolselder (+134 ha), prei (+113 ha), spinazie (+93 ha), rode kolen (+91 ha) en schorseneren (+77 ha). Opmerkelijk is de toename van de oppervlakte voor schorseneren, na herhaaldelijke afnames in de vorige jaren. Belangrijke afnames worden vastgesteld bij de groen geoogste erwten voor vers verbruik (-374 ha), groen geoogste stamslabonen voor vers verbruik (-188 ha), andere groen geoogste bonen (-209 ha) en tuinwortelen voor de inmaaknijverheid (-94 ha).

De oppervlakte bestemd voor groenten die industrieel worden verwerkt, nam in 1996 zo'n 67,0 % in van het totale teeltareaal voor groenteteelt in open lucht. Dit is een aanzienlijke toename ten opzichte van 1995 (63,8 %).

In 1996 is de oppervlakte bestemd voor sierteelt in West-Vlaanderen voor het eerst sinds 1986 gedaald, zij het in kleine mate (-24 ha). In Vlaanderen nam de oppervlakte met 43 ha toe, in

Figuur 5
 Evolutie van de oppervlakte bestemd
 voor sierteelt in West-Vlaanderen
 (15 mei 1986 - 1996)

Bron : NIS
 Verwerking : WES

het Rijk was er een daling met 128 ha. Het aandeel van West-Vlaanderen in het sierteeltareaal van Vlaanderen (1993: 13,3%, 1994: 13,8%, 1995: 14,2%, 1996: 13,6%) en in het sierteeltareaal van het Rijk (1993: 11,3%, 1994: 11,4%, 1995: 12,1%, 1996: 11,9%) kende een lichte daling ten opzichte van 1995. Figuur 5 geeft de evolutie weer van de oppervlakte bestemd voor sierteelt in West-Vlaanderen, voor de periode 1986-96.

In 1996 was 582 ha of 86,9% van het West-Vlaamse sierteeltareaal bestemd voor teelt in open lucht voor verkoop. Ten opzichte van 1995 daalde deze oppervlakte met 25 ha. De oppervlakte voor teelten in serres en ramen (in glas of plastic) steeg met amper 1 ha tot 88 ha. Deze oppervlakte maakt 13,1% uit van het West-Vlaamse sierteeltareaal.

Inzake oppervlakte bestemd voor de sierteelt, komt West-Vlaanderen na de provincies Oost-Vlaanderen en Limburg. Binnen West-Vlaanderen heeft het arrondissement Brugge het grootste aandeel van de sierteeltoppervlakte (40,0%). Na Brugge komen Tielt (17,9%), Kortrijk (12,6%), Roeselare (11,9%) en Ieper (9,9%).

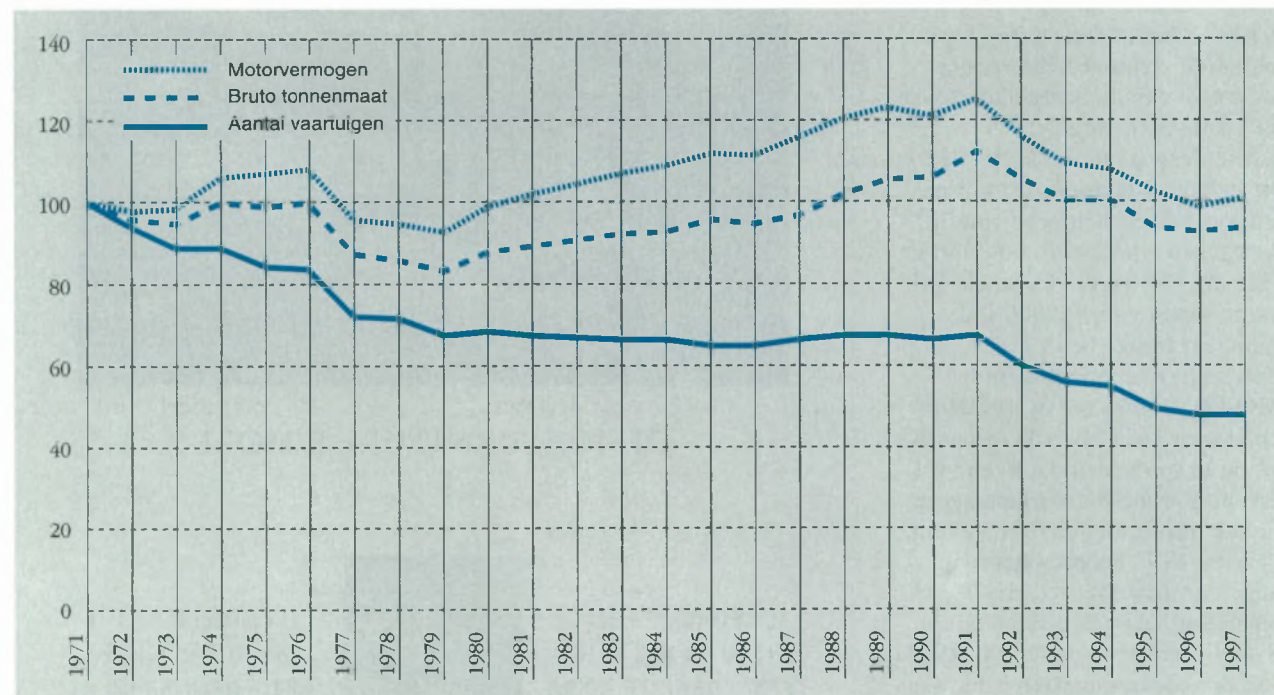
In 1997 werden 43 West-Vlaamse projecten goedgekeurd, met een totale (voorlopige) steun van 4,7 miljoen ECU (44% van de steun toegekend aan alle 95 Vlaamse projecten). Het investeringsbedrag van de West-Vlaamse projecten bedraagt ruim 94 miljoen ECU.

Zeevisserij

De Belgische vissersvloot is in 1997 in omvang stabiel gebleven (zie tabel 8). Zoals eind 1996 telde de Belgische vissersvloot op 31 december 1997 144 schepen. Daarvan waren 133 schepen bemand. Enkele minimale wijzigingen in vlootsamenstelling kunnen worden vermeld. Zeebrugge kon drie nieuwe schepen verwelkomen terwijl er twee uit de vaart werden genomen. In Oostende werd één schip aan de vaart onttrokken en één schip toegevoegd. Het aantal vissersvaartuigen in Nieuwpoort verminderde doordat één schip werd afgevoerd en er geen nieuwe schepen in de vaart kwamen. Te Blankenberge vonden geen mutaties plaats.

Tabel 8 en figuur 6 illustreren dat de Belgische vlootcapaciteit in lichte mate is gestegen. In 1996

Figuur 6
 Evolutie van de Belgische visserijvloot (1971-1997) (1971 = 100)

Bron : Ministerie van Verkeer en Infrastructuur, Bestuur van de Maritieme Zaken en van de Scheepvaart
 Verwerking : WES

Tabel 8

Toestand van de Belgische visserijvloot op 31 december 1996 en 1997

Haven	Totaal aantal vaartuigen		Bemande vaartuigen		Aangemonsterde zeelieden		Bruto tonnenmaat		Drijfkracht PK	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997
Zeebrugge	77	78	73	71	366	351	15.764	16.188	57.979	59.508
Oostende	42	42	41	40	155	155	4.509	4.493	19.208	19.208
Nieuwpoort	23	22	21	20	71	65	1.851	1.803	8.028	7.743
Blankenberge	2	2	2	2	8	8	153	153	600	600
Totaal	144	144	137	133	600	579	23.277	22.638	85.815	87.059

BRON : Ministerie van Verkeer en Infrastructuur, Bestuur van de Maritieme Zaken en van de Scheepvaart.

Tabel 9

Aanvoer door Belgische en vreemde vaartuigen in Belgische havens (1996-1997)

Haven	Belgische vaartuigen				Vreemde vaartuigen			
	Hoeveelheid (in ton)		Waarde (in miljoen BEF)		Hoeveelheid (in ton)		Waarde (in miljoen BEF)	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997
Zeebrugge	12.698	12.098	1.598,5	1.799	637	384	61,4	45,6
Oostende	6.685	6.407	789,5	828,5	45	44	7,4	9,7
Nieuwpoort	817	821	105,6	113,9	15	37	2,5	9,2
Totaal	20.200	19.317	2.493.6	2.741.4	697	465	71.3	64.5

BRON : Ministerie van Middenstand en Landbouw, Dienst Zeevisserij.

bedroeg de totale bruto tonnenmaat (BT) 22.277. Een kleine stijging tot 22.638 BT werd gerealiseerd in 1997. De totale drijfkracht kende eveneens een lichte stijging van 85.815 PK in 1996 tot 87.061 PK in 1997. Ondanks deze stijgingen voldoet de Belgische vissersvloot nog steeds aan de doelstellingen van het Derde Meerjarig Oriëntatieprogramma (MOP III). Dit stelde dat de totale bruto tonnenmaat van de Belgische visserijvloot tegen eind 1996 nog 20.914 BT mocht bedragen. De totale drijfkracht mocht circa 92.000 PK bedragen. Inzake het Vierde Meerjarig Oriëntatieprogramma (MOP IV), waarvoor in april 1997 een akkoord werd bereikt, is het van belang te vermelden dat België volgens de Europese Visserijraad geen verdere inspanning dient te leveren.

Eind 1997 bedroeg het aantal aangemonsterde zeelieden 579 personen. Dit betekent een daling van 21 zeelieden ten opzichte van 1996. Ook de voorgaande jaren is het aantal aangemonsterde zeelieden stelselmatig gedaald. Het aantal afgemon-

OFFICE FURNITURE & MORE

CASINOPLEIN 7
8500 KORTRIJK
TEL.: 056/ 21.39.86
FAX: 056/ 21.50.17

IJZERSTRAAT 1
8000 BRUGGE
TEL.: 050/ 33.00.81
FAX: 050/ 34.73.13

sterde of beschikbare zeelieden is gestegen naar 389. In 1996 waren 335 afgemonsterde zeelieden beschikbaar tegenover 410 in 1995.

De globale besomming van de aanvoer door Belgische vaartuigen in Belgische havens is opnieuw toegenomen (zie tabel 9). De globale besomming bedroeg in 1997 reeds 2.741,4 miljoen BEF, goed voor een toename met 9,9 %. Dit groeipercentage ligt echter lager dan vorig jaar. In 1996 bedroeg de besomming 2.493,6 miljoen BEF wat een toename van 17,5 % betekende ten opzichte van 1995. Zoals in 1996 is deze toename in elk van de drie havens waarneembaar (zie figuur 7). De grootste procentuele toename situeerde zich in Zeebrugge (+ 12,5 %). In Oostende (+4,9 %) en Nieuwpoort (+7,9 %) was de toename geringer.

De gunstige evolutie van de totale besomming van de aanvoer door Belgische vaartuigen in eigen havens is te danken aan de toename van de gemiddelde prijs per kg (gemiddeld +15 %). Het gemiddeld prijsniveau van de aangevoerde vis bedroeg in 1997 141,9 BEF per kg. Een analyse per haven leert ons dat de gunstige prijzevolutie zich in elke haven heeft voorgedaan. Zeebrugge blijft de koploper met een gemiddelde prijsstijging van 18,2 %. Voor Oostende kennen de prijzen een stijging van 9,5 % en in Nieuwpoort groeien de prijzen in 1997 met 7,3 %.

De totale besomming in 1997 kende echter een lager groeipercentage dan in 1996. Toen steeg de gemiddelde prijs per kg met 19,4 %.

In tonnage uitgedrukt is er een daling van de totale aangevoerde vis door Belgische schepen waar te nemen van 4,4 % (zie tabel 9). Deze daling manifesteert zich vooral in Zeebrugge (-4,8 %) en Oostende (-4,2 %). In Nieuwpoort bleef de aanvoer quasi stabiel (+0,5 %) (zie figuur 8). In absolute termen blijft Zeebrugge de belangrijkste vissershaven aan de Belgische kust. In totaal werd er 12.089 ton vis aangevoerd of 62,6 % van de totale aanvoer door Belgische schepen. Oostende neemt ongeveer een derde (33,2 %) van de totale aanvoer voor haar rekening. De aanvoer in de haven van Nieuwpoort bedraagt 4,2 % van de totale aanvoer.

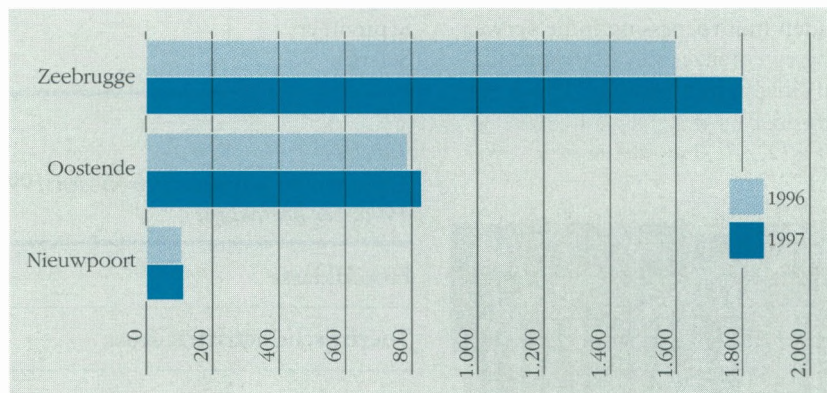
De aanvoer door vreemde vaartuigen in Belgische havens kende, in tegenstelling tot vorig jaar, een relatief sterke daling. Tabel 9 toont in 1997 een aanvoerwaarde van

64,5 miljoen BEF (-9,5 %) en een aanvoerhoeveelheid van 465 ton (-33,3 %). De dalingen in de aanvoerhoeveelheid en de aanvoerwaarde zijn uitsluitend te wijten aan de evolutie in Zeebrugge. Door vreemde vaartuigen werd nog slechts 384 ton vis aangebracht terwijl dit in 1996 nog 637 ton was (-39,7 %). De aanvoerwaarde daalde er, ondanks de prijsstijgingen, met 25,7 %. Voor Oostende hebben zich in 1997 niet veel wijzigingen voorgedaan. In Nieuwpoort daarentegen kende de hoeveelheid aangevoerde vis door vreemde vissersvaartuigen een opmerkelijke groei van 15 ton naar 37 ton en lag de aanvoerwaarde 3,7 maal hoger dan het vorige jaar.

Op basis van voorlopige gegevens wordt de aanvoer door Belgische vissersvaartuigen in het buitenland op ongeveer 7.000 ton ter waarde van 780 miljoen BEF geraamd. Dit betekent dat er ten opzichte van 1996 sprake is van een daling van de aangevoerde hoeveel-

Figuur 7

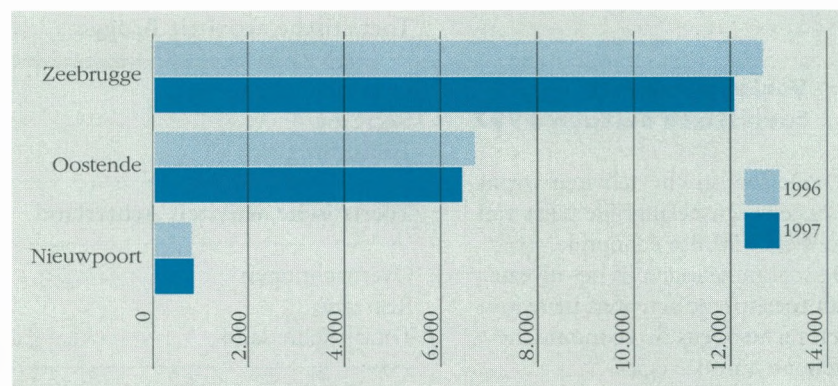
Waarde van de visaanvoer door Belgische vaartuigen in Belgische havens (in miljoen BEF)

Bron : Ministerie van Middenstand en Landbouw, Dienst Zeevisserij
Verwerking : WES

Figuur 8

Aangevoerde hoeveelheid vis door Belgische vaartuigen in Belgische havens (in ton)

Bron : Ministerie van Middenstand en Landbouw, Dienst Zeevisserij
Verwerking : WES

Foto Guido Walters

heid met circa 2.500 ton (-26,3%). De besomming vertoont eveneens een daling van ongeveer 220 miljoen BEF of 22 % ten opzichte van 1996.

In het kader van het Communautair Programma voor Structurele Bijstand in de Sector Visserij/Aquacultuur en Verwerking/Afzet, 1994-1999 (Verordening 3699/93) werd reeds in de afgelopen jaren steun toegerekend uit het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV). In de loop van 1997 werd slechts één project betoelaagd. Het betrof een project in West-Vlaanderen voor de modernisering van een vissersvaartuig. Het investeringsbedrag beliep 3,7 miljoen BEF en in totaal werd 13.793 ECU FIOV-steun toegerekend. In de loop van 1997 werden nog 20 projecten ingediend waarvan de formele betoelaging voorzien is voor begin 1998. Dertien projecten vallen binnen West-Vlaanderen. Vijf projecten hebben betrekking op de modernisering van vissersvaartuigen (totaal investeringsbedrag : 62,2 miljoen BEF). Bij vier projecten worden investeringen voorzien aan de havenuitrusting (bedrag : 28,7 miljoen BEF) en vier projecten vinden hun toepassing in de verwerking en/of afzet van visserijproducten (investeringsbedrag : 162,3 miljoen BEF).

Dienst toerisme, De Panne

Verloop van het toeristisch seizoen 1997

De toeristische activiteit vormt eveneens een belangrijke pijler van de West-Vlaamse economie. De schommelingen in het niveau van toeristische activiteit beïnvloeden rechtstreeks de economische welvaart van de regio.

Om de schommelingen in de toeristische activiteit te meten

creëerde de GOM - West-Vlaanderen een maatstaf. Deze maatstaf noemen wij de toeristische index van West-Vlaanderen. Principieel registreert deze index een procentgewijze stijging of daling van de toeristische activiteit tijdens een bepaalde maand in vergelijking met dezelfde maand van het vorige jaar. De index wordt opgemaakt in de periode mei tot en met september en wordt berekend voor de Kust, Brugge, het Achterland en West-Vlaanderen in zijn totaliteit.

Deze index werd reeds ontwikkeld in het begin van de jaren zestig en sindsdien verfijnd en aangepast aan de noden van de moderne economie. Deze permanente registratie laat toe om het niveau van toeristische activiteit over meer dan 30 jaar te volgen.

De index van het toeristisch seizoen 1997 in vergelijking met het seizoen 1996 haalt een niveau van 102.5. Dit betekent dat de toeristische activiteit in 1997 een stijging kent van 2,5 % in vergelijking met voorgaand seizoen.

Ten opzichte van het basisjaar 1965 bedraagt de globale index 129.2. Dit betekent een toename van de toeristische activiteit met 29,2 % sedert 1965. Figuur 9 illustreert deze evolutie. Uit deze figuur blijkt eveneens dat het maximum van de toeristische activiteit gemeten werd in 1991 met een hoogte van 140.2. Tussen 1991 en 1996 kende de toeristische activiteit een zodanige daling in zoverre dat de activiteit in 1996 slechts het niveau haalde van 1985. Dit jaar zorgde het toeristisch gebeuren voor een positieve

Tabel 10

Evolutie van het toeristisch seizoen 1997 ten opzichte van het toeristisch seizoen 1996, per maand

Maand	Evolutie 1997/1996
Mei	+4,4 %
Juni	-0,6 %
Voorseizoen	+1,5 %
Juli	-0,2 %
Augustus	+4,4 %
September	+7,2 %
Seizoen	+2,5 %

Tabel 11

Evolutie van het toeristisch seizoen 1997 ten opzichte van het toeristisch seizoen 1996, per hoofdklasse

Hoofdklasse	Evolutie 1997/1996
Toeristische activiteit Kust	
Overnachtingen	-1,2 %
Verkeersdrukte	+4,9 %
Handelsactiviteit	+1,3 %
Ontspanning en recreatie	+0,9 %
Openbare nutsvoorzieningen	+3,4 %
Totaal Kust	+1,5 %

Toeristische activiteit Brugge

Overnachtingen	+8,3 %
Recreatie	+9,6 %
Totaal Brugge	+9,0 %

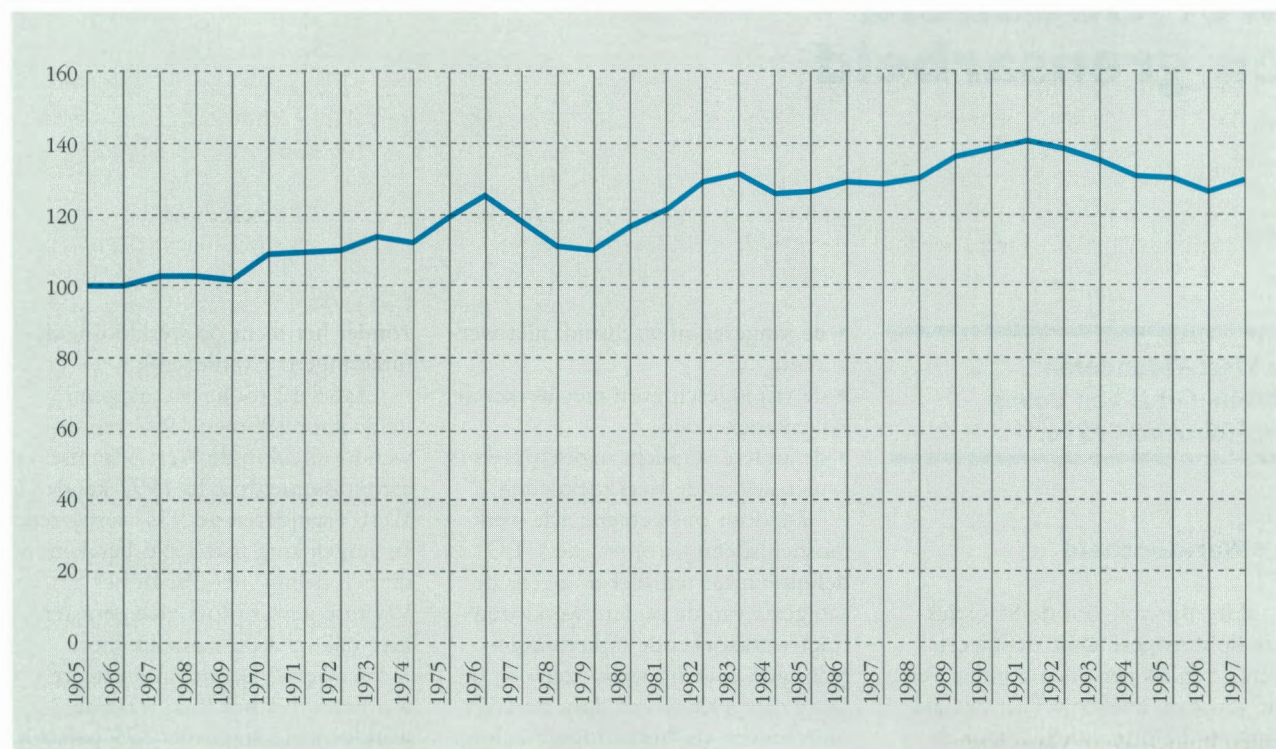
Toeristische activiteit Achterland

Overnachtingen	+17,4 %
Recreatie	-0,4 %
Totaal Achterland	+8,5 %

Totaal toeristische activiteit West-Vlaanderen	+2,5 %

Figuur 9
Het verloop van de toeristische index op het niveau West-Vlaanderen, 1965 – 1997

opleving in de provincie en realiseerde daarmee een opwaartse trend in de indexberekening.

Tabel 10 schetst de maandelijkse evolutie van de index. Hieruit blijkt dat het globale voorseizoen, augustus en september positieve resultaten halen gaande van 1,5 % tot 7,2 %. Juni en juli zijn negatief met respectievelijk 0,6 % en 0,2 % minder activiteit in vergelijking met het voorgaande seizoen. Binnen het voorseizoen scoort mei duidelijk beter dan juni ook omwille van het feit dat de vakantiedagen rond Onze-Lieve-Heer-Hemelvaart en Pinksteren geconcentreerd binnen de maand mei vielen.

Zoals hoger vermeld wordt West-Vlaanderen opgesplitst in drie toeristische zones. Deze drie zones kennen in 1997 allen een positieve evolutie weliswaar met een verschillende intensiteit. De Kust realiseert 1,5 % stijging van de toeristische activiteit in vergelijking met 1996, Brugge groeit met 9,0 %, het Achterland scoort eveneens bijzonder goed met 8,5 % stijging.

Binnen elke toeristische zone kunnen wij verschillende meetposten onderscheiden. Tabel 11 geeft de

procentuele evolutie per hoofdklasse van de index.

Tabel 11 toont aan dat, binnen de rubriek 'Kust', alle hoofdklassen mits één uitzondering, een positief resultaat geven. De verkeersdrukte stijgt met 4,9 %, de handelsactiviteit stijgt met 1,3 %, ontspanning en recreatie haalt 0,9 % meer activiteit en het beroep op de openbare nutsvoorziening verhoogt eveneens met 3,4 %. Een enigszins kleine achteruitgang van 1,2 % wordt genoteerd in de rubriek overnachtingen.

In Brugge evolueren zowel de overnachtingen als de recreatiesector positief met respectievelijk een stijging van +8,3 % en +9,6 %.

Het positieve resultaat van de regio Achterland wordt gerealiseerd door de groei van de overnachtingen (+17,4 %). De recreatievoorzieningen presteren op hetzelfde niveau als vorig jaar (-0,4 %).

De economische impact van de evolutie van de overnachtingen aan de Kust op de globale toeristische sector is dermate groot dat ze voor een groot gedeelte de resultaten van de overige meetposten beïnvloedt.

De overnachtingen van de verschillende logiesvormen aan de Kust evolueren als volgt : hotels +4,9 %

meer overnachtingen in vergelijking met dezelfde periode van vorig jaar, overnachtingen in appartementen en villa's 4,2 % minder overnachtingen, de overnachtingen in de inrichtingen voor sociaal toerisme -0,4 % en de overnachtingen op de losse trekkersstandplaatsen op campings +5,2 %.

Rekening houdend met het overwicht van het appartementstoerisme in de totale berekeningen, blijkt deze sector de oorzaak te zijn van de negatieve trend over alle logiesinrichtingen samen.

Werkloosheid en grensarbeid

In 1997 telde West-Vlaanderen 48.934 werklozen. Dit is een daling met 2% ten opzichte van 1996.

Werkloosheid

Het Bureau voor de Statistiek van de Europese Unie definieert werklozen als personen zonder werk, die actief op zoek zijn naar betaald werk en die onmiddellijk voor de arbeidsmarkt beschikbaar zijn. In België komt deze definitie overeen met het begrip niet-werkende werkzoekenden. Deze niet-werkende werkzoekenden omvatten:

- de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, werkzoekend;

- de jongeren in wachttijd, niet-werkend;
- de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden;
- de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden.

De door ons gehanteerde werkloosheidsdefinitie omvat deze EU-definitie maar telt hier nog eens de categorie van de oudere werklozen (niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen) bij op. Deze categorie wordt door de RVA omschreven als “uitkeringsgerechtigde volledig werklozen van minstens 50 jaar die in de loop van de twee jaar voorafgaand aan hun aanvraag, minstens 312 uitkeringen als volledig werkloze hebben genoten en die, op hun vraag, vrijgesteld zijn van inschrijving als werkzoekende

zonder het recht op werkloosheidsuitkeringen te verliezen”.

Tabel 12 toont het jaargemiddelde voor 1996 en 1997 van de werkloosheid in de West-Vlaamse arrondissementen. In 1997 kende West-Vlaanderen 48.934 werklozen. In vergelijking met 1996 betekent dit een daling met 2%. In het Vlaamse gewest doet zich een sterkere daling voor, namelijk met 3,2 %. West-Vlaanderen presteert wel beter dan het Rijk, waar de werkloosheid stijgt met 879 personen (+0,1 %).

Het arrondissement Brugge is het enige arrondissement in West-Vlaanderen waar de werkloosheid is gestegen (+1,9 %). Ook in 1996 kende Brugge de sterkste toename van de werkloosheid (+4,2 %).

Tabel 12
Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen per arrondissement (a), jaargemiddelde 1996 en 1997

Arrondissement	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	1996	1997	% evol.	1996	1997	% evol.	1996	1997	% evol.
Brugge	5.618	5.696	1,4	6.928	7.093	2,4	12.546	12.789	1,9
Diksmuide	739	723	-2,2	1.007	984	-2,3	1.746	1.707	-2,2
Ieper	1.751	1.653	-5,6	2.921	2.835	-2,9	4.672	4.488	-3,9
Kortrijk	4.603	4.459	-3,1	7.615	7.354	-3,4	12.218	11.813	-3,3
Oostende	3.746	3.738	-0,2	4.126	4.015	-2,7	7.872	7.753	-1,5
Roeselare	2.046	1.956	-4,4	3.386	3.252	-4,0	5.432	5.208	-4,1
Tielt	1.020	1.012	-0,8	1.941	1.775	-8,6	2.961	2.787	-5,9
Veurne	1.138	1.074	-5,6	1.366	1.315	-3,7	2.504	2.389	-4,6
West-Vlaanderen	20.661	20.311	-1,7	29.290	28.623	-2,3	49.951	48.934	-2,0
Kustarrondissementen	10.502	10.508	0,1	12.420	12.423	0,0	22.922	22.931	0,0
Overig West-Vlaanderen	10.159	9.803	-3,5	16.870	16.200	-4,0	27.029	26.003	-3,8
Westhoek	3.628	3.450	-4,9	5.294	5.134	-3,0	8.922	8.584	-3,8
Vlaamse gewest	135.444	132.573	-2,1	180.395	173.297	-3,9	315.839	305.869	-3,2
Het Rijk	311.143	315.417	1,4	371.860	368.465	-0,9	683.003	683.882	0,1

EU-definitie, inclusief oudere werklozen.

BRON : RVA.

De daling in de andere arrondissementen is het meest uitgesproken in Tielt (-5,9 %), gevolgd door Veurne (-4,6 %) en Roeselare (-4,1 %). Ook Ieper (-3,9 %) en Kortrijk (-3,3 %) scoren nog boven het gemiddelde van het Vlaamse Gewest.

In Diksmuide (-2,2 %) en Oostende (-1,5 %) ligt de daling onder het West-Vlaamse gemiddelde.

Indien wij de verdeling naar geslacht bekijken stellen wij vast dat de werkloosheid in West-Vlaanderen momenteel bestaat uit 20.311 mannen (42 %) en 28.623 vrouwen (58%). In tegenstelling tot het voorgaande jaar is de werkloosheid dit jaar wel sterker gedaald bij de vrouwen (-2,3 %) dan bij de mannen (-1,7 %). In het Vlaamse gewest is de daling in beide categorieën groter (-2,1 % bij de mannen en -3,9 % bij de vrouwen). In het Rijk stijgt de werkloosheid onder de mannen met 1,4 % (een percentage gelijk aan de toename in het arrondissement Brugge). Bij de vrouwen treedt een beperkte daling van 0,9 % op.

De relatief grote daling van de vrouwelijke werkloosheid in West-Vlaanderen is onder andere te

danken aan de aanzienlijke daling in de arrondissementen Roeselare (-4,0 %), Veurne (-3,7 %), Kortrijk (-3,4 %) en vooral Tielt (-8,6 %). Ondanks deze sterke daling in Tielt blijft het aandeel van de vrouwen in de totale werkloosheid er het hoogst (63,7 %). De daling van de werkloosheid bij de mannen is vooral sterk in de Westhoek (-4,9 %) en in Roeselare (-4,4 %).

Tabel 13 geeft de werkloosheidsdruk weer voor 1996 en 1997. Deze maatstaf wordt gedefinieerd als de verhouding van de totale werkloosheid (EU-definitie + ouderen) tot de bevolking op beroepsactieve leeftijd.¹

In West-Vlaanderen daalt de werkloosheidsdruk van 7,9 % in 1996 naar 7,7 % in 1997.

In het Vlaamse gewest en het Rijk ligt deze werkloosheidsdruk hoger en bedroeg in 1997 respectievelijk 9,0 % en 11,8 %. West-Vlaanderen beschikt dus over een relatief lage werkloosheidsdruk, die echter wel grote verschillen kent tussen de arrondissementen. Zo worden de kustarrondissementen met een hogere werkloosheidsdruk

geconfronteerd (8,7 %) dan de rest van de provincie (7,0 %). De totale werkloosheidsdruk was in 1997 het laagst in de arrondissementen Tielt (5,7 %), Diksmuide (6,5 %) en Roeselare (6,6 %). Het arrondissement Oostende kent de hoogste werkloosheidsdruk (9,8 %) en is het enige West-Vlaamse arrondissement met een werkloosheidsdruk die boven het percentage van het Vlaamse gewest ligt.

De opsplitsing naar geslacht toont ons een hogere werkloosheidsdruk bij de vrouwen dan bij de mannen. De percentages in West-Vlaanderen (6,0 % voor de mannen en 9,7 % voor de vrouwen) liggen opnieuw ruimschoots onder de cijfers voor het Vlaamse gewest (7,3 % voor de mannen en 10,9 % voor de vrouwen) en het Rijk (10,3 % voor de mannen en 13,4 % voor de vrouwen).

Van alle West-Vlaamse arrondissementen kent Tielt in 1997 zowel de laagste mannelijke (3,8 %) als de laagste vrouwelijke (7,9 %) werkloosheidsdruk. Oostende kent zowel de hoogste mannelijke (8,9 %) als

Tabel 13

Evolutie van de werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen per arrondissement (in %) (a), jaargemiddelde 1996-1997

Arrondissement	Aantal mannelijke werklozen per 100 mannen van 20 tot en met 64 jaar		Aantal vrouwelijke werklozen per 100 vrouwen van 20 tot en met 59 jaar		Aantal werklozen per 100 mannen van 20 tot en met 64 jaar en per 100 vrouwen van 20 tot en met 59 jaar	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997
Brugge	6,9	7,0	9,6	9,8	8,2	8,3
Diksmuide	5,2	5,1	8,4	8,2	6,7	6,5
Ieper	5,7	5,4	11,1	10,8	8,2	7,9
Kortrijk	5,4	5,3	10,3	10,0	7,7	7,5
Oostende	8,8	8,9	11,2	10,9	10,0	9,8
Roeselare	4,8	4,6	9,2	8,9	6,8	6,6
Tielt	3,9	3,8	8,6	7,9	6,0	5,7
Veurne	7,1	6,7	9,7	9,3	8,3	7,9
West-Vlaanderen	6,1	6,0	10,0	9,7	7,9	7,7
Kustarrondissementen	7,5	7,5	10,1	10,1	8,7	8,7
Overig West-Vlaanderen	5,1	4,9	9,8	9,5	7,3	7,0
Westhoek	6,0	5,7	10,1	9,8	7,9	7,6
Vlaamse gewest	7,5	7,3	11,3	10,9	9,3	9,0
Het Rijk	10,2	10,3	13,6	13,4	11,8	11,8

EU-definitie, inclusief oudere werklozen.

Tabel 14

Evolutie van het aandeel van de jeugdwerkloosheid in de totale werkloosheid in West-Vlaanderen, verdeling volgens arrondissement (a), jaargemiddelde 1996 en 1997

Arrondissement	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997
Brugge	29,3	28,2	24,5	22,2	26,5	24,7
Diksmuide	30,6	27,4	26,6	25,3	28,0	26,0
Ieper	33,1	31,4	23,9	23,9	26,9	26,4
Kortrijk	31,3	30,6	24,7	23,8	27,0	26,1
Oostende	26,4	25,1	23,9	22,4	25,0	23,6
Roeselare	32,9	30,7	25,3	24,0	27,9	26,2
Tielt	30,5	28,1	23,9	23,8	25,7	25,1
Veurne	24,2	22,4	24,8	22,2	24,5	22,2
West-Vlaanderen	29,6	28,2	24,5	23,2	26,5	25,1
Kustarrondissementen	27,7	26,5	24,4	22,3	25,8	24,1
Overig West-Vlaanderen	31,8	30,3	24,7	23,9	27,1	26,1
Westhoek	29,6	27,6	24,6	23,7	26,4	25,1
Vlaamse gewest	27,7	27,7	22,3	22,2	24,5	24,4
Het Rijk	26,3	25,9	23,3	23,2	24,6	24,4

(a) EU-definitie.

BRON : RVA.

de hoogste vrouwelijke (10,9%) werkloosheidsdruk.

Tabel 14 toont de evolutie van het aandeel van de jeugdwerkloosheid in de totale werkloosheid in de West-Vlaamse arrondissementen, West-Vlaanderen als geheel, het Vlaamse gewest en het Rijk. De jeugdwerkloosheid betreft de werklozen met een leeftijd beneden 25 jaar. De werkloosheid werd berekend volgens de EU-definitie (dus exclusief de oudere werklozen).

In 1997 was één West-Vlaamse werkloze op vier jonger dan 25 jaar. Ten opzichte van 1996 is het aandeel van de jeugdwerkloosheid met 1,4 %-punt gedaald. Vergelijken met het Vlaamse gewest en het Rijk ligt het aandeel van de jeugdwerkloosheid nog steeds iets hoger in West-Vlaanderen, hoewel het verschil met het Vlaamse gewest en het Rijk afneemt.

Opvallend is dat het aandeel van de mannelijke jeugdwerkloosheid hoger ligt dan het aandeel van de vrouwelijke jeugdwerkloosheid. Het aandeel van de jeugdwerkloosheid bij de mannen ligt het hoogst in Ieper (31,4 %) en het laagst in Veurne (22,4 %). Het aandeel van de vrouwelijke werkloosheid ligt het hoogst in Diksmuide (25,3 %)

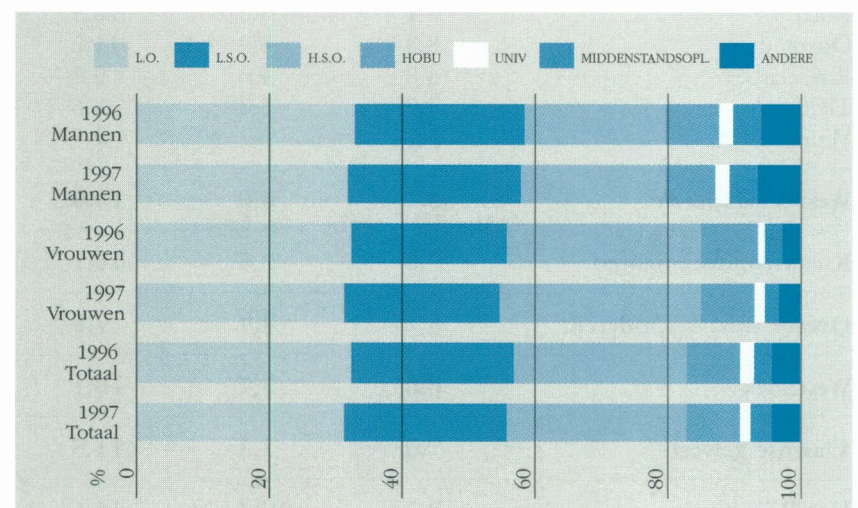
en het laagst in Brugge en Veurne (22,2 %).

Figuur 10 geeft een beeld van het aandeel van de verschillende opleidingsniveaus in de totale werkloosheid in West-Vlaanderen. Opnieuw werd bij de werkloosheids-definitie enkel rekening gehouden met de EU-definitie.

Het aandeel van de werklozen met enkel een diploma van lager onderwijs bedraagt 31,6% en is even groot bij mannen als vrouwen. In vergelijking met 1996 doet zich een daling met 1 %-punt voor. 24,5 % van de werklozen heeft een diploma van lager secundair onderwijs en

Figuur 10

Aandeel van de verschillende studieniveaus in de totale werkloosheid^a West-Vlaanderen

^a EU-definitie

Bron : RVA

Verwerking : WES

27% van hoger secundair onderwijs. In totaal beschikt dus nog altijd 83% van alle werklozen niet over een diploma van hoger onderwijs. Bij de mannen bedraagt dit percentage 79,8%, bij de vrouwen 85,1%.

Het aandeel van werklozen die hoger onderwijs buiten de universiteit volgden bedraagt 7,8% in 1997 tegenover 8% in 1996. De werkloze universitaire maken slechts 1,7% van het werklozenbestand uit en de middenstandsopleidingen 3%.

Het verschil tussen mannen en vrouwen ligt vooral bij het aandeel van de werklozen met een diploma van hoger secundair onderwijs. Dit aandeel bedraagt 21,7% bij de mannen terwijl het 30,2% bedraagt bij de vrouwen. Het aandeel van werklozen met een diploma van lager secundair onderwijs en het aandeel werkloze universitaire ligt dan weer lager bij de vrouwen.

Grensarbeid

Grensarbeid van West-Vlaanderen naar Frankrijk

Op 30 juni 1997 waren er volgens het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV)

1.046 personen, woonachtig in West-Vlaanderen, werkzaam in Frankrijk. Het betreft 774 mannen (74%) en 272 vrouwen (26%). Tegenover vorig jaar is de grensarbeid van West-Vlaanderen naar Frankrijk met 72 personen afgenomen. De meeste personen tewerkgesteld in Frankrijk zijn afkomstig uit de arrondissementen Kortrijk (509), Ieper (331) en Veurne (94).

Grensarbeid van Frankrijk naar West-Vlaanderen

In 1997 kwamen er 2.043 personen, met woonplaats in Frankrijk, naar West-Vlaanderen werken, waarvan 84% mannen en 16% vrouwen. Ten opzichte van 1996 betekent dit een daling met 98 personen. De meeste van de grensarbeiders uit Frankrijk zijn tewerkgesteld in Kortrijk (1.063 of 52%), Ieper (469) en Oostende (300).

De inkomende pendel van Frankrijk naar West-Vlaanderen is dus groter dan de uitgaande pendel.

Grensarbeid van West-Vlaanderen naar Nederland

Op 30 juni 1997 gingen 158 personen, woonachtig in West-

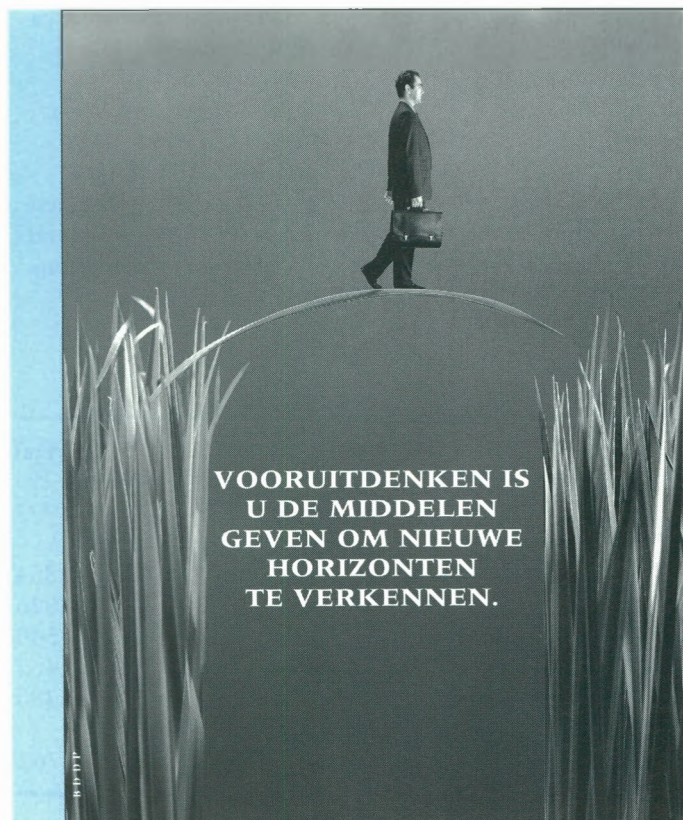
Vlaanderen, naar Nederland werken. In 1996 was dit één persoon minder. 78% van de pendelaars naar Nederland waren afkomstig uit het arrondissement Brugge. In tegenstelling tot de pendel van West-Vlaanderen naar Frankrijk, bestaat de pendel naar Nederland uit meer vrouwen (58%) dan mannen (42%).

Grensarbeid van Nederland naar West-Vlaanderen

In 1997 kwamen 239 personen met woonplaats in Nederland naar West-Vlaanderen werken, waarvan 185 mannen en 54 vrouwen. Ten opzichte van 1996 stijgt de pendel vanuit Nederland met 30 personen. Het grootste deel van deze grensarbeiders (198 personen of 83%) is tewerkgesteld in het arrondissement Brugge.

De inkomende pendel van Nederland naar West-Vlaanderen is dus groter dan de uitgaande pendel.

¹ De beroepsactieve leeftijd wordt hier gedefinieerd als 20 tot 64 jaar voor de mannen en van 20 tot 59 jaar voor de vrouwen.

**VOORUITDENKEN IS
U DE MIDDELEN
GEVEN OM NIEUWE
HORIZONTEN
TE VERKENNEN.**

Als ondernemer bent u voortdurend op zoek naar kansen om uw bedrijf verder te ontwikkelen. Om een meerwaarde te creëren ten opzichte van de concurrentie. Kortom, om te **GROEIEN**. Daarbij is vooruitdenken van essentieel belang. Tijdig de trends met toekomstpotentieel opsporen. Overinvestering vermijden en de risico's van export evalueren. In een wereld waarin alles steeds sneller verandert, kunt u dat niet altijd alleen. U hebt een bank nodig die **VOORUITDENKT**. Die u informeert, adviseert en ondersteunt. De BBL verbindt zich daartoe. Door al haar kennis en kracht in te zetten om uw projecten te **BEGELEIDEN** en te doen slagen. Met adviezen en producten op maat van uw ambitie. De enige manier om de toekomst van uw bedrijf alle kansen te geven.

WIJ GEVEN DE TOEKOMST ALLE KANSSEN

Zeehavenverkeer en luchtvaart

Na twee jaren van trafiekdaling kon de haven van Zeebrugge opnieuw terugblikken op een jaar van trafiekgroei met een totale goederenoverslag van 32,4 miljoen ton.

Voor de haven van Oostende was 1997 een bewogen jaar: de staatsrederij RMT hield op te bestaan en de oude beheersstructuur van de haven werd vervangen door een nieuwe.

Voor de luchthaven van Oostende betekende 1997 een recordjaar.

De luchthaven van Kortrijk-Wevelgem boekte gemengde trafiekresultaten.

De haven van Zeebrugge

Na twee jaren van trafiekdaling kan de haven van Zeebrugge opnieuw terugblikken op een jaar van trafiekgroei: het jaar 1997 werd afgesloten met een totale goederenoverslag van 32,4 miljoen ton. Dit is een toename met 13,7% ten opzichte van het jaar 1996 en nagenoeg een evenaring van het recordvolume van het jaar 1994. De belangrijkste groeisectoren zijn de containertrafiek (+21,9%), de overslag van vaste bulk (+20,7%) en de roll-on/roll-off trafiek (+14,6%). De grootste daling

manifesteert zich in de overslag van conventioneel stukgoed (-31,2%). In 1997 deden 10.259 schepen de haven van Zeebrugge aan, dit is 7,2% meer dan in 1996.

Tabel 15 laat de samenstelling zien van de goederenoverslag in de haven van Zeebrugge in het jaar 1997.

De roll-on/roll-off bereikte een recordvolume met 14,7 miljoen ton. Gelet op de concurrentie met de

Frans-Britse Kanaaltunnel kan dit een uitzonderlijk resultaat worden genoemd. Deels kwam dit eveneens tot stand dankzij Franse wegblokkades en stakingsacties in de Franse kanaalhavens. In 1997 werden 992.255 vrachtwagens verscheept, dit is 154.360 meer dan in 1996.

De containertrafiek bereikte door de komst van belangrijke nieuwe rederijen een record van 7,6 miljoen ton. Uitgedrukt in aantal con-

Tabel 15

Goederenoverslag in de haven van Zeebrugge, 1996 en 1997 (goederen in ton)

	Aanvoer		Afvoer		Totaal	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997
Roll-on/roll-off	6.039.273	6.719.503	6.751.469	7.934.851	12.790.742	14.654.354
Containers	2.755.183	3.290.618	3.507.443	4.345.408	6.262.626	7.636.026
Stukgoed	927.195	480.546	263.103	337.994	1.190.298	818.540
Vloeibare bulk	4.156.197	4.553.859	654.817	588.603	4.811.014	5.142.462
Vaste bulk	3.307.671	3.417.420	136.927	738.960	3.444.598	4.156.380
Totaal	17.185.519	18.461.946	11.313.759	13.945.816	28.499.278	32.407.762

BRON : MBZ.

ainers vertegenwoordigt dit 452.789 eenheden of 648.153 TEU (20-voet equivalenten).

Opvallend is de achteruitgang van het overig, *conventioneel stuk-goed*. In dit segment ging een derde van het volume van 1996 verloren. Vooral de fruitoverslag kende een moeilijk jaar. Ook de aan- en afvoer van nieuwe wagens, de groeisector van de voorbije jaren en de belangrijkste component van dit segment van de goederenoverslag, ging licht achteruit (-8.383 eenheden tot 603.524).

De overslag van *vloeibare bulk* (vooral de aanvoer van aardgas) steeg met 6,9 % door de toename van de LNG-aanvoer (+9 schepen). De sector van de *vaste bulk* (hoofdzakelijk aanvoer van kolen) kende een heropleving dankzij het heropstarten van de overslag van steenkool voor de Britse elektriciteitscentrales.

Naast het goederenverkeer ging de haven van Zeebrugge er ook op vooruit inzake het toeristisch verkeer. De neerwaartse trend van de laatste jaren werd immers stopgezet: in 1997 werden 663.978 passagiers (+5,1 %) te Zeebrugge verscheept en ontscheept en maakten 69.101 (+3,7 %) personenwagens gebruik van de veerdiensten naar Groot-Brittannië.

De haven van Oostende

Voor de haven van Oostende was 1997 een bewogen jaar: de staatsrederij RMT hield op te bestaan en de oude beheersstructuur van de haven werd vervangen door een nieuwe. Sinds 1 maart 1997 is het management van de haven toevertrouwd aan het Autonoom Gemeentelijk Havenbedrijf Oostende (AGHO) en nam de Australische rederij Holyman, in verdere samenwerking met de vroegere RMT-partner SallyLine, de exploitatie van de lijn Oostende-Ramsgate over. Twee snelle ferries van het catamarantype en drie ro/ro-vrachters verzekeren sindsdien de dienst op Ramsgate.

De resultaten van het eerste werkjaar van de nieuwe havenstructuur, dat dus aanving per 1 maart 1997, zijn te lezen in tabel 16. Door de vroegere versnippering van de haven in diverse entiteiten en door het feit dat het eerste werkjaar slechts 10 maanden omvat, wordt

Tabel 16

Activiteiten van de haven van Oostende in de periode maart-december 1997

	In	Uit	Totaal
Schepen (aantal)			
cargoschepen			425
ro/ro-schepen			1.451
passagiersschepen			1.518
Totaal			3.394
Goederen			
ro/ro-vracht (eenheden)	46.350	46.496	92.846
• begeleid	27.601	24.621	52.222
• onbegeleid	18.749	21.875	40.624
ro/ro-vracht (ton)	994.759	1.124.951	2.119.710
andere goederen (ton)	1.025.568	75.720	1.101.288
• vaste bulk	962.499	75.720	1.038.219
• vloeibare bulk	63.069		63.069
Totaal (ton)	2.020.327	1.200.671	3.220.998
Toeristische wagens (aantal)			
auto's	103.504	107.829	211.333
bussen	237	211	448
Totaal	103.741	108.040	211.781
Passagiers (aantal)			
ferries	586.554	593.654	1.180.208
ro/ro	33.785	30.155	63.940
cruise	846	846	1.692
Totaal	621.185	624.655	1.245.840

BRON : AGHO.

geen met 1996 vergelijkende statistiek opgenomen.

In de periode van maart tot december 1997 transiteerden 3,2 miljoen ton goederen, 211.781 toeristische voertuigen en 1,25 miljoen passagiers in de haven van Oostende.

Met betrekking tot de roll-on/roll-off trafiek is het belangrijk vast te stellen dat de meerderheid van de behandelde vrachtwagens begeleid zijn door een chauffeur. De andere 44 % gaat het kanaal onbegeleid over.

Bij de overslag van andere goederen gaat het vooral om aanvoer, in het bijzonder van vaste bulkgoederen. De belangrijkste aanvoer is deze van grind en zand: met 823.000 ton vertegenwoordigt deze trafiek 75 % van de totale overslag van niet-ro/ro-vracht. Vloeibare bulk en uitgaande trafiek in het algemeen zijn verwaarloosbaar klein.

De personenautotrafiek klokte af op 211.000 overgezette voertuigen.

De trafiek van autobussen werd tenslotte in 1997 tot een dieptepunt herleid met 448 overgezette bussen.

De luchthaven van Oostende

Zowel qua aantal vluchten, aantal passagiers als inzake vrachtrafiek was 1997 voor de luchthaven van Oostende een recordjaar (zie tabel 17).

Het aantal vluchten nam toe met 16,7 % en bereikte een totaal van 42.474 in 1997.

Het passagiersvervoer kende een groei met 39,5 %. De Oostendse luchthaven kwam in 1997 definitief tot ontwikkeling als charterluchthaven: het aantal charterpassagiers nam toe tot 77.117, een verdubbeling ten opzichte van het jaar 1996. Voor 1998 wordt een verdere toename verwacht door het toevoegen van twee nieuwe bestemmingen (Ibiza en Almeria) aan het aanbod.

Tabel 17

Vliegtuigbewegingen, aantal passagiers en hoeveelheid vracht (in ton) op de luchthaven van Oostende

Jaar	Vluchten	Passagiers	Vracht (in ton)
1991	47.223	87.302	50.363
1992	37.826	85.731	44.283
1993	34.858	81.902	42.577
1994	38.147	94.676	60.210
1995	37.554	80.532	81.514
1996	36.400	90.474	91.769
1997	42.474	126.196	105.699

BRON : Luchthaven Promotie Oostende.

De vrachtrafiek groeide met 15,2 % en overschreed voor het eerst de kaap van de 100.000 ton. De forse groei werd vooral tijdens de tweede helft van het jaar gerealiseerd, toen de aan- en afvoer van goederen een kwart hoger lag dan dezelfde periode in 1996. Op het vlak van de vrachtrafiek wordt voor 1998 een lichte daling verwacht. Overeenkomstig de Europese richtlijn terzake, wil de luchthaven van Oostende in 1998 immers selectiever tewerk gaan in het aantrekken van cargovliegtuigen.

De luchthaven van Kortrijk - Wevelgem

De luchthaven van Kortrijk-Wevelgem boekte in het jaar 1997 gemengde trafikresultaten. Het totale aantal vliegtuigbewegingen nam met 4,0 % toe tot 58.224 en het totaal aantal passagiers groeide met 2,1 % tot 116.682. Deze toename komt volledig op rekening van het recreatief verkeer. Het professioneel verkeer daarentegen, kende het voorbije jaar een significante terugval : het aantal professionele vliegtuigbewegingen bedroeg 4.825, een daling met 6,3 %, en het aantal professionele passagiers daalde met 2.364 eenheden (-11,1 %) tot 16.318. Als belangrijkste redenen voor de terugval van het professionele verkeer wordt gewezen op het stopzetten van de observatievluchten van Touring Mobilis (sinds 2/12/96), op het feit dat in 1997 slechts eenmaal een Boeing-737 actief was op de luchthaven (tegenover achtmaal in 1996). Tenslotte waren er in 1997 geen occasionele uitwijkingsvluchten van de luchthaven van Rijsel-Lesquin.

Luchthaven van Oostende

Luchthaven van Kortrijk - Wevelgem

Foto Airport Kortrijk-Wevelgem

Huisvesting, ruimtelijke ordening en infrastructuur

Huisvesting

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) verstrekt gegevens omtrent het aantal begonnen en vergunde woningen in woon- en niet-woongebouwen. Op het huidige moment zijn gegevens beschikbaar tot en met oktober 1997. Dit maakt een vergelijking mogelijk tussen 1996 en 1997 voor de periode januari-oktober. Pas als alle maandgegevens bekend zijn, zal een volledig beeld kunnen verkregen worden.

In tabel 18 wordt een overzicht gegeven van het aantal vergunde en begonnen woningen per arrondissement van West-Vlaanderen voor de eerste tien maanden van 1996 en 1997.

Gedurende de eerste tien maanden van 1997 werd in West-Vlaanderen de bouw van 6.283 woningen vergund. Dit is 272 woningen of 4,1 % minder dan in dezelfde periode van 1996. Zowel in het Vlaamse gewest (-10,0%) als in het Rijk (-7,9%) was de relatieve afname groter. In twee West-Vlaamse arrondissementen was er een stijging van het aantal vergunde woningen: in Veurne (+113,2%) en in Diksmuide (+20,0%). Door de forse toename komt het arrondissement Veurne in de eerste tien maanden van 1997 op de tweede plaats in de rangschikking van de West-Vlaamse arrondissementen wat het aantal vergunde woningen betreft. In 1996 werd het arrondissement nog voorafgegaan door vier andere arrondissementen.

In de arrondissementen Ieper en Roeselare was er in 1997 een kleine daling van het aantal vergunde woningen. In de overige arrondissementen was er een relatief sterke afname (Brugge: -17,0%, Oostende: -18,7%, Kortrijk: -25,0%, en Tielt: -30,3%).

Per 1.000 inwoners werd in de provincie West-Vlaanderen de bouw van 5,6 woningen vergund.

Dit is een hoger cijfer dan in het Vlaamse gewest (4,4 per 1.000 inwoners) en in het Rijk (3,8 per 1.000 inwoners). Het is het arrondissement Veurne die verantwoordelijk is voor het hoge West-Vlaamse cijfer. In het arrondissement Veurne werden namelijk per 1.000 inwoners meer dan 22 bouwvergunningen voor woningen afgeleverd.

Het aantal begonnen woningen bedroeg in de periode van januari tot oktober 1997 in West-Vlaanderen 4.676 eenheden. Dit is 276 woningen of 5,6 % minder dan in dezelfde maanden van 1996. In het Vlaamse gewest was de afname sterker (-6,7%). In het Rijk daarentegen was de afname minder groot (-3,7%). Vooral in het arrondissement Oostende was er een sterke afname (-44,7%). In de arrondissementen Tielt (-22,0%), Brugge (-13,7%), Ieper (-9,1%) en Kortrijk (-8,4%) was de achteruitgang minder groot. In drie arrondissementen was er een toename van het aantal begonnen woningen. In het arrondissement Veurne was de groei het sterkst (+45,5%).

Het aantal begonnen woningen per 1.000 inwoners bedroeg in 1997 (voor de eerste tien maanden) 4,2 eenheden. Dit is meer dan in het Vlaamse gewest (3,5 per 1.000 inwoners) en in het Rijk (2,9 per 1.000 inwoners). Ook hier is het cijfer voor het arrondissement Veurne zeer hoog (12,8 per 1.000 inwoners).

De activiteiten van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij in West-Vlaanderen namen in 1997 af ten opzichte van het vorige jaar. Er waren in totaal 493 projecten waarvan er 230 betrekking hadden op nieuwbouw. In 1996 waren er 617 projecten waarvan 492 nieuwbouwprojecten.

De grondaankopen van de West-Vlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid betroffen in 1997 zo'n 21,3 ha. De verkopen

In de eerste tien maanden van 1997 werden in West-Vlaanderen 272 woningen minder vergund dan in dezelfde periode van 1996. Enkel de arrondissementen Veurne en Diksmuide kenden een stijging van het aantal vergunde woningen. Voor de gewestplannen Brugge-Oostkust en Diksmuide-Torhout werden in 1997 definitief wijzigingen vastgesteld. Voor de gewestplannen Kortrijk en Roeselare-Tielt werden een aantal wijzigingen voorlopig vastgesteld onder meer als antwoord op de vraag van de GOM - West-Vlaanderen naar bijkomende bedrijventerreinen. WES werkte verder aan het Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen en maakte het voorontwerp af voor het deelgebied Zone Zuidwest. In Zeebrugge werd in 1997 het Wielingendok in gebruik genomen en in Oostende werd de uitbouw van het zogenaamde Zeewezendok tot een moderne rol-ro-dok voortgezet.

bedroegen bijna 30 ha gespreid over 385 kavels. In 1996 werd er 23 ha verkocht over 280 kavels.

De intercommunale Leiedal kocht in 1997 geen grond in woonzones. De verkopen betroffen 3,2 ha gespreid over 39 kavels. In 1996 werd er 2,5 ha verkocht.

Vanwege het Vlaamse gewest kan een tegemoetkoming verkregen worden in de aflossing van een hypothecaire lening voor bouw, koop of renovatie. Daarenboven zijn er specifieke verbeterings- of saneringspremies gericht op het verhelpen van gebreken in verband met overbevolking of om de woning aan te passen aan de toestand van een gehandicapte of bejaarde inwoner. Tenslotte is er ook een huursubsidie en installatiepremie. Tabel 19 geeft een overzicht van de tegemoetkomingen in de aflossing van een hypothecaire lening in 1997.

Tabel 18

Nieuw toegestane bouw en begonnen woningen, periode januari-oktober 1996-1997

Arrondissement	Vergunde woningen (al of niet in woongebouwen)			Begonnen woningen (al of niet in woongebouwen)			Aantal per 1.000 inwoners	
	1996	1997	Index	1996	1997	Index	Vergund	Begonnen
Brugge	1.876,0	1.557,0	83,0	14.14,0	1.220,0	86,3	5,8	4,5
Diksmuide	145,0	174,0	120,0	94,0	136,0	144,7	3,6	2,9
Ieper	370,0	368,0	99,5	298,0	271,0	90,9	3,5	2,6
Kortrijk	1.114,0	836,0	75,0	794,0	727,0	91,6	3,0	2,6
Oostende	1.179,0	959,0	81,3	968,0	535,0	55,3	6,8	3,8
Roeselare	799,0	795,0	99,5	506,0	770,0	152,2	5,7	5,5
Tielt	482,0	336,0	69,7	386,0	301,0	78,0	3,8	3,4
Veurne	590,0	1.258,0	213,2	492,0	716,0	145,5	22,5	12,8
Kustarrondissementen	3.645,0	3.774,0	103,5	2.874,0	2.471,0	86,0	8,1	5,3
Overig West-Vlaanderen	2.910,0	2.509,0	86,2	2.078,0	2.205,0	106,1	3,8	3,4
West-Vlaanderen	6.555,0	6.283,0	95,9	4.952,0	4.676,0	94,4	5,6	4,2
Vlaamse gewest	29.146,0	26.245,0	90,0	21.966,0	20.502,0	93,3	4,4	3,5
Het Rijk	41.492,0	38.202,0	92,1	30.977,0	29.837,0	96,3	3,8	2,9

BRON : NIS.

Een team medewerkers

tot uw
dienst,
dag in, dag uit.

GASELWEST

imewo

Electrabel Distributie Vlaanderen verzorgt de dienstverlening in opdracht van Gaselwest en Imewo

In 1997 zijn de tegemoetkomingen voor koop zowel in West-Vlaanderen als in het Vlaamse gewest als geheel afgenomen. De tegemoetkomingen voor renovatie daarentegen zijn in West-Vlaanderen afgenomen, maar in het Vlaamse gewest in aantal gestegen. Voor de bouw zijn de tegemoetkomingen in beide regio's gestegen ten opzichte van 1996.

West-Vlaanderen heeft een belangrijk aandeel in de tegemoetkomingen voor de bouw. Het aandeel is in 1997 gestegen (28,0%) ten opzichte van 1996 (26,1%). De aandelen van koop en renovatie situeren zich rond de 20% en zijn gedaald ten opzichte van 1996.

Tenslotte werden in West-Vlaanderen 1.473 verbeterings- en installatiepremies toegekend (22,8% van het Vlaamse gewest). Het aantal nieuw toegekende huursubsidies of installatiepremies bedroeg 332 of 18,9% van het Vlaamse gewest.

Ruimtelijke ordening

Voor twee van de zeven West-Vlaamse gewestplannen werden in 1997 definitief wijzigingen vastgesteld.

Voor het gewestplan Brugge-Oostkust betreft het de intekening van een gasleiding die vanuit Zeebrugge vertrekt naar Duitsland en naar Frankrijk. Deze leiding is een onderdeel van een Europees netwerk van gasleidingen.

De tweede definitieve vaststelling situeert zich in het gewestplan Diksmuide-Torhout. Hier werden de nodige voorzieningen ingetekend voor de realisatie van waterzuiveringsinstallaties te Kortemark, Lo-Reninge en Alveringem (meer bepaald bij de kern van Roesbrugge).

Voor twee andere gewestplannen werden in 1997 een aantal wijzigingen voorlopig vastgesteld. Het gaat om de gewestplannen Kortrijk en Roeselare-Tielt. In beide gevallen betreft het een breed gamma van bodembestemmingen, onder meer als antwoord op de vraag van de GOM - West-Vlaanderen om bijkomende bedrijventerreinen (de voorstellen werden reeds in 1995 ingediend!) en om oplossingen voor een aantal ambachtelijke of industriële bedrijven die niet op

Foto WIH

WIH-verkaveling in het kader van Domus Flandria te Sint-Andries, Brugge

Volgt
uw bank
uw
ideeën?

BUSINESS BANKING

BACOB wel.

U bent bedrijfsleider of zelfstandige, of u hebt een vrij beroep. En u wilt hogerop. Maar daarvoor hebt u goed advies nodig, vooral op het punt van financieel beheer. BACOB kan u helpen. Welke ideeën u ook koestert, met het gamma professionele diensten van BACOB gaat het vast de goede richting uit. We bieden correcte en stipte betalingen, elektronische verwerking van de verrichtingen, een vlotte kredietverlening en voordelige beleggingsformules. Vanaf nu hebt u alle troeven in handen om uw ideeën te realiseren. Vraag meteen meer informatie in het dichtstbijzijnde BACOB-kantoor.

BACOB BANK | Bank u wel

Tabel 19

Tussenkomst in de leninglast inzake bouw, koop en renovatie in 1996 en 1997, aantal dossiers

	Bouw	Koop	Renovatie
West-Vlaanderen			
1997	749	264	549
1996	631	302	565
Vershil	118	-38	-16
Vlaamse gewest			
1997	2.676	1.319	2.667
1996	2.414	1.460	2.390
Vershil	262	-141	277
Aandeel West-Vlaanderen			
1997	28,0 %	20,0 %	20,6 %
1996	26,1 %	20,7 %	23,6 %

BRON : Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Leefmilieu en Infrastructuur, AROHM, afdeling woonbeleid.

een bedrijventerrein liggen.

Na een openbaar onderzoek moet in 1998 een definitieve vaststelling van de wijzigingen gebeuren.

Tenslotte valt erop te wijzen dat in 1997 het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen definitief werd vastgesteld door de Vlaamse regering. Zoals men weet wordt op provinciaal niveau verder gewerkt aan het Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen. In 1997 werkte het Westvlaams Economisch Studiebureau het voorontwerp af voor het deelgebied Zone Zuidwest. Dit voorontwerp zal, samen met de eerder neergelegde voorontwerpen voor de Kustzone en de Zone Zuidoost, de basis vormen voor het "ontwerp" van een provinciaal ruimtelijk structuurplan.

Zeehavens

In verband met de verdere uitbouw van de haven van Zeebrugge is voor 1997 vooral te wijzen op het in gebruik nemen van het Wielingendok : het meest zee- waarts gelegen dok in de (westelijke) voorhaven. Het is vooral bedoeld voor ro/ro-verkeer.

Meer landinwaarts, maar nog steeds in de voorhaven, werd gestart met de verlenging van de oostelijke kaaimuur van de Ocean Container Terminal. De huidige kaaimuur is 600m lang en wordt verlengd tot 1.000m. Na uitvoering van dit

project zullen drie containerschepen gelijktijdig kunnen aanmeren.

Nog in verband met Zeebrugge is te vermelden dat in 1997 de aanlanding van de onderzeese gasleiding tussen Groot-Brittannië en het vasteland tot stand kwam. Deze 235 km lange pijpleiding, gekend als "Interconnector" kan in beide richtingen gebruikt worden. In het najaar van 1998 zal de leiding operationeel zijn.

Voor de haven van Oostende is vooral te wijzen op de aan gang zijnde omvorming van het zo-

genaamde Zeewezendok tot een modern ro/ro-dok. Hierbij wordt circa een derde van het dok gedempt zodat een geschikte ruimte ontstaat voor de uitbouw van een terminal. Men mikt op verkeer van- uit en naar Groot-Brittannië en op kustvaart. De renovatie van het dok zal wellicht midden 1998 voltooid zijn.

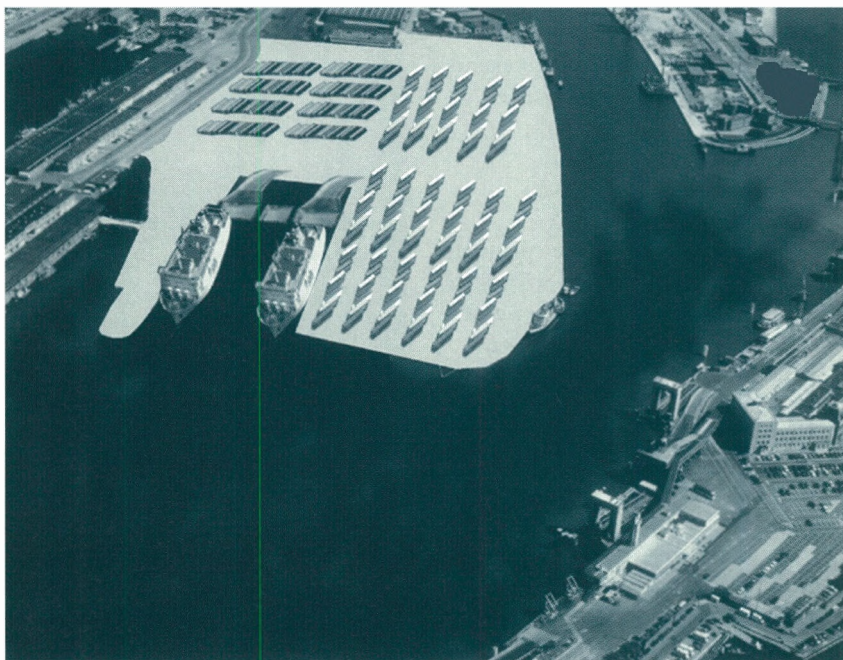
Belangrijk is verder de beslissing om de vroegere RMT-kade om te bouwen tot een kade voor cruiseschepen. Hiertoe werden in 1997 de werken aanbesteed. Oostende heeft als cruishaven een groot voordeel : de schepen leggen in feite aan in volle stadscentrum.

Van wezenlijk belang voor Oostende is tenslotte het feit dat in 1997 de realisatie van de wegverbinding tussen de Kennedy-rotonde (terminus van de autosnelweg Brussel-Oostende) en De Bolle in het havengebied concrete gestalte kreeg: de eerste aanbestedingen hiervoor werden in 1997 uitgeschreven. Na realisatie van dit project zal de haven rechtstreeks aangesloten zijn op de autosnelweg en zal het centrum van Oostende ontlast worden van het havenverkeer.

Wegen

Op het vlak van de autosnelwegen is vooral te vermelden dat midden 1997 de A18 Jabbeke-Veurne-Adinkerke verlengd werd tot aan de Franse grens. Hierdoor werd de aansluiting gerealiseerd op

Het zeewezendok in de Oostendse voorhaven: impressie na de uitrusting van de ro-ro parking.

de Franse "Rocade Littorale" naar de Kanaaltunnel; deze "Rocade Littorale" was reeds afgewerkt in 1993. Door het in gebruik nemen van het sluitstuk op de A18 ter hoogte van de Franse grens is West-Vlaanderen rechtstreeks via een doorlopende autosnelweg verbonden met de Kanaaltunnel.

Op de A17 Brugge-Kortrijk-Doornik is een korte sectie, net over de West-Vlaamse grens (op het grondgebied van Dottenijs in Henegouwen) nog niet afgewerkt. Dit heeft tot gevolg dat het gedeelte tussen Kortrijk en Dottenijs, dat sinds 1983 is afgewerkt, nog steeds niet kan gebruikt worden (terwijl het gedeelte tussen Brugge en Kortrijk over de hele lengte eveneens sinds 1983 in gebruik is). In 1993 werd tussen het Vlaamse en het Waalse gewest een protocol afgesloten voor de gelijktijdige realisatie van de voltooiing van de A17 ter hoogte van Dottenijs en van de verdere aanleg van de N58 (zie hierna). De werken op het sluitstuk op de A17 te Dottenijs zijn thans eindelijk zo ver gevorderd dat de opening kan verwacht worden voor midden 1998.

De zo-even vermelde N58 verbindt de A19 te Geluwe met Komen en Armentières in Noord-Frankrijk. Ook deze weg is nagenoeg voltooid en zal wellicht midden 1998 kunnen opgesteld worden. Zoals door de GOM - West-Vlaanderen meermaals is bepleit, wordt tegelijk met de aanleg van de N58 ook de westelijke omleiding van Menen gerealiseerd. Van dit project moet nog een laatste fase worden uitgevoerd; dit is voorzien in het investeringsprogramma voor 1998.

In 1997 werd de noordelijke helft van de omleiding om Ingelmunster in gebruik genomen. Aangezien reeds eerder de zuidelijke helft was voltooid, is dit project thans afgewerkt; dit leidt tot een vermindering van het verkeer in de noord-zuid doortocht van Ingelmunster.

Nog in de loop van 1997 werd een eerste sectie van de nieuwe weg Kortrijk-Avelgem (N391) in gebruik genomen. Het gaat om de sectie in het noorden van Zwevegum, meer bepaald ter hoogte van het bedrijf Bekaert.

Belangrijke werken in uitvoering zijn vooral de N382 tussen Waregem en Wielsbeke en de ringen om Torhout en Roeselare. Deze ringen vormen tevens aansluitingen op

de A17; hun voltooiing is ingeschreven in het rollend driejarenprogramma, meer bepaald voor respectievelijk de jaren 1998 en 1999.

Voor 1997 is tenslotte nog van wezenlijke betekenis dat, via omtrentingen en aanbestedingen, een start gegeven werd aan de uitvoering van twee grote projecten.

Een eerste project is de aanleg van de verbinding van het eindpunt van de autosnelweg te Oostende (Kennedy-rondpunt) met "De Bolle" bij de haven.

Hierdoor zal de Oostendse haven rechtstreeks aansluiten op de autosnelweg en zal het centrum van de stad ontlast worden niet enkel van havenverkeer maar ook van doorgaand verkeer dat zich evenwijdig aan de kustlijn beweegt.

Een tweede nieuw project is het herinrichten van het kruispunt van de expresweg N31 en de weg Brugge-Blankenberge (N371). Tegelijk hiermee wordt, aansluitend op dit kruispunt, een bochtverbetering op de expresweg uitgevoerd. Dit werk is te zien als een onderdeel van een ruimer project. Dit ruimer project behelst het verbinden van dit kruispunt (voor een deel via de verbreding van de zuidelijke havenrandweg) met de expresweg Knokke-Antwerpen (N49) te Westkapelle. Hierdoor zal de Zeebrugse haven een vlotte verbinding krijgen met deze (tot autosnelweg om te bouwen) N49. Aanvankelijk was het project nog ruimer, met name de verlenging van de A18 vanaf Jabbeke (via het kruispunt N31/N371 en de zuidelijke havenrandweg) tot aan de N49 bij Westkapelle. De Vlaamse regering heeft evenwel in 1997 haar mening veranderd en heeft beslist het project te beperken.

Waterwegen

In verband met de waterwegen is voor 1997 vooral te wijzen op het feit dat in dit jaar de modernisering van de Leie in de doortocht van Kortrijk is aangevat. Deze doortocht is sinds vele jaren een flessenhals tussen de aangepaste panden stroomafwaarts Kortrijk en de grotendeels aangepaste panden stroomopwaarts deze stad.

Ander belangrijk project waaraan in 1997 verder werd gewerkt is de bouw van een stuwsuis op het kanaal Gent-Brugge te Beernem. De bedoeling van dit kunstwerk is

VORMINGSINSTITUUT VOOR KMO WEST-VLAANDEREN

Resultaatgerichte taalopleidingen
voor professionele doeleinden

U zoekt een taaltraining op maat voor uw bedrijf of voor uzelf?

Geen probleem.

Het vormingsinstituut biedt u een professionele oplossing.

Individuele & bedrijfsinterne taaltraining op maat

Frans, Engels, Duits, Spaans, Italiaans, Portugees, Grieks, Zweeds, Tsjechisch, Hongaars, Pools, Roemeens, Japans, Russisch, Chinees of Arabisch

Wij geven u graag taaladvies op maat van uw onderneming.

Contacteer:

Mieke Vandemoortele,
taalcoördinator
Vormingsinstituut voor
KMO Brugge
tel 050/40.30.60
fax 050/40.30.61

Roland Vercaempst,
taalcoördinator
Vormingsinstituut voor
KMO Kortrijk
tel 056/26.02.00
fax 056/22.81.07

het beschermen van het Brugse tegen overstromingen. De sluis zal wellicht in het voorjaar 1998 in gebruik genomen worden.

Een derde te vermelden project is de afwerking van de nieuwe sluis op het kanaal Kortrijk-Bossuit dat de Leie met de Schelde verbindt. Het gedeelte "burgerlijke bouwkunde" van dit kunstwerk is sinds 1990 gerealiseerd; daarna werd de werf gesloten. In 1997 werd eindelijk gestart met de werken die moeten leiden tot de voltooiing van de sluis. Het in gebruik nemen van de sluis heeft niet enkel betekenis voor de scheepvaart maar is ook van belang in het kader van de toevoer van kanaalwater naar het drinkwater-productiecentrum te Harelbeke.

Spoorwegen

Op het vlak van de spoorwegen zijn niet zozeer infrastructurele elementen te signaleren; alle West-Vlaamse lijnen zijn overigens reeds geëlektrificeerd. Wel valt te herinneren aan het feit dat sinds eind 1997 de Thalys-hogesnelheidstreinen Parijs-Rijsel-Brussel doorrijden naar Brugge en Oostende.

Nog in de sfeer van de spoorwegen kan ook verwezen worden naar de verlenging van de kusttram Knokke-De Panne tot in het treinstation te Adinkerke. De werken hebben vertraging opgelopen en zullen vermoedelijk beëindigd zijn midden 1998.

Luchthavens

Op de Oostendse luchthaven is de rolbaan over haar ganse lengte op het luchtvaartgebonden bedrijventerrein afgewerkt. De volgende prioriteit is de installatie van de inschepingsvloer, zodat dit terrein operationeel kan worden. De overlaging en de installatie van shoulders is inmiddels over de volledige lengte van de startbaan uitgevoerd. Aan de luchtzijde werd het passagiersgebouw gemoderniseerd. In Wevelgem werd, teneinde de veiligheid te verhogen de luchthaven volledig omheind.

Bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen in West-Vlaanderen worden voor het grootste deel beheerd door

de Westvlaamse Interkommunale voor Economische Expansie en Rekonversie (WIER) of Leiedal.

Door de WIER werden in 1997 circa 98 ha gronden aangekocht met het oog op het bouwrijp maken ervan. Deze grondaankopen situeerden zich voornamelijk op Ieper Flanders Language Valley, Tielt Noord uitbreiding, de Transportzone te Zeebrugge en Brugge Herdersbrug. Daartegenover werd in 1997 zo'n 43 ha verkocht, gespreid over 20 terreinen.

De intercommunale Leiedal kocht in 1997 zo'n 10 ha industriegrond aan, voornamelijk te Zwevegem (Moen-Trekweg). Daarnaast werd er 10 ha grond op bedrijventerreinen verkocht. De verkopen situeerden zich voor het grootste deel te Gullegem-Moorsele, Bavikhove Vierschaer, Avelgem en Wevelgem-Bissegem.

Afvalwaterzuivering

Zoals in vorige jaren werd in 1997 opnieuw een opvallende activiteit ontlooid inzake de bouw van infrastructuur voor de zuivering van afvalwaters.

In 1997 werden volgende rioolwaterzuiveringsstations afgewerkt: Waregem (80.000 inwoner-equivalenten), Vleteren (1.300 inwoner-equivalenten) en Aalbeke (500 inwoner-equivalenten, biologisch zuiveringssysteem).

Voor een aantal zuiveringsinstallaties werden de werken in 1997 aangevat: Avelgem (15.000 inwoner-equivalenten), Helkijn (2.500 inwoner-equivalenten) en Kortemark (28.000 inwoner-equivalenten). Voor de reeds eerder aanbestede installatie te Roesbrugge werd nog geen goedkeuring verkregen.

BUDGET
PLUS

Dé rekening
u op het
lijf geschreven.

Informeer naar uw
voordeelpakket bij uw
BR-contactpersoon

EEN VEELZIJDIG FINANCIËEL PAKKET
IN DIENST VAN UW
ZAKELIJKE EN PRIVÉ BELANGEN

BANK VAN ROESELARE
ONZE BANK VAN A TOT Z

Kwaliteit, betrouwbaarheid, de tijd

Behalve de rioolwaterzuiveringsinstallaties zijn er uiteraard de netwerken van rioleringen en collectoren die de afvalwaters moeten aanvoeren naar deze installaties. In de loop van 1997 werden dergelijke netwerken verder uitgebouwd, leidend zowel naar bestaande of in uitvoering zijnde zuiveringsstations als naar geplande stations.

Naast deze werken die in beheer van Aquafin worden uitgevoerd kan ook nog gewezen worden op de aanbesteding door de Vlaamse Landmaatschappij in het kader van een landinrichtingsproject. Het gaat om de realisatie van een kleinschalige waterzuivering via rietvelden in Nieuwkapelle te Diksmuide.

Elektriciteitsproductie

De nieuwe elektriciteitscentrale te Brugge (op het bedrijventerrein Herdersbrug - 460 MW) kon in 1997 in gebruik genomen worden. Deze centrale zorgt voor een beter evenwicht tussen vraag en aanbod van elektriciteit in West-Vlaanderen. Tot nog toe werd de elektrische energie nagenoeg volledig vanuit Oost-Vlaamse centrales aangevoerd en vormde het noorden van de provincie een kwetsbaar gebied inzake bevoorradings.

In 1997 kreeg de idee om ook in het zuiden van de provincie een nieuwe centrale (350 MW) te bouwen, concrete gestalte. Op het bedrijventerrein van Gullegem-Moorsele werd hiertoe bijna 5 ha aangekocht.

Drinkwatervoorziening

Met het oog op de productie van drinkwater worden in

West-Vlaanderen twee nieuwe waterwinningen gerealiseerd.

Het eerste project situeert zich in de deelgemeente Kooigem te Kortrijk en zal grondwater winnen. Men verwacht dat de installatie eind 1998 in exploitatie zal kunnen genomen worden.

Het tweede project ligt in Ieper, meer bepaald in de "Verdronken Weiden". De vijver van dit gebied zal oppervlaktewater leveren voor de drinkwaterproductie en zal dan ook een belangrijke aanvulling betekenen van de huidige winningen uit de vijvers van Zillebeke en Dikkebus. Deze verhoging van beschikbaarheid

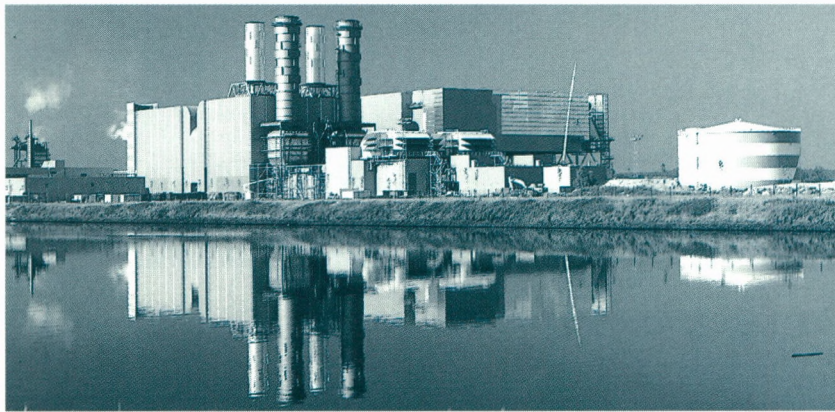

Foto Electrabel

Elektriciteitscentrale Herdersbrug

van vijverwater betekent dat een nieuw drinkwaterproductiecentrum moet gebouwd worden om het vijverwater drinkbaar te maken.

Nog te vermelden is dat in 1997 het Vlaamse en het Waalse gewest een samenwerkingsovereenkomst ondertekenden in verband met de exploitatie van bepaalde diepe grondwaterlagen.

Natuurbescherming

In 1997 werd geen enkel West-Vlaams landschap beschermd via de rangschikkingsprocedure. Integendeel, de bescherming van de Belhutteberg te Koekelare (ministerieel besluit uit 1995) werd in 1997 door een arrest van de Raad van State vernietigd.

De Vlaamse overheid besliste wel tot de inrichting van twee

natuureservaten te Knokke-Heist. In de eerste plaats gaat het om een ruimte op het strand van Heist, onmiddellijk palend aan de oostelijke strekdam van de Zeebrugse voorhaven; het reservaat strekt zich uit tot 500 m ten oosten van deze strekdam. Het gebied, dat zijn specifieke ontwikkeling op gang zag komen na de bouw van de Zeebrugse voorhaven, krijgt de naam "De Baai van Heist". Voor de inrichting van dit reservaat werd in 1997 een aanbesteding goedgekeurd (11 miljoen BEF).

Het tweede reservaat betreft de "Kalfduinen". Met het oog op de inrichting van dit reservaat werd in 1997 ongeveer 12 ha onteigend. De Kalfduinen situeren zich bij de Oosthoek te Knokke.

industriepark van nationaal belang met doorgangshallen

rechtstreeks aangesloten op de A 19 en het Franse autowegennet via de A 25

Info industriegrond
Stad Poperinge
Tel. 057/33.40.81
Fax 057/33.75.81

W.I.E.R.
Tel. 050/36.71.71
Fax 050/35.68.49

Info doorgangshallen
Stad Poperinge
Tel. 057/33.40.81
Fax 057/33.75.81

G.O.M. West-Vlaanderen
Tel. 050/36.71.00
Fax 050/36.31.86

GOM - WEST-VLAANDEREN JAARVERSLAG 1997

In 1997 werd het Structuurplan West-Vlaanderen verder ontwikkeld. De erkenning van de Westhoek als Europees 5b-gebied leidde tot de start van verschillende nieuwe ontwikkelingsprojecten. Twee thema's domineerden de GOM-begeleiding van het bedrijfsleven: het creëren van ruimte voor werk en het versterken van het innovatieprofiel van de regio. De ontvangststructuur voor bedrijven in de Provincie werd verder gediversifieerd en aangepast. In diverse centra van West-Vlaanderen werden concrete projecten ontwikkeld.

Aangepaste oplossingen voorstellen voor en helpen realiseren van economische uitdagingen waarmee onze provincie geconfronteerd wordt, kregen ook in 1997 de hoofdaandacht van de GOM - West-Vlaanderen.

Dit jaarverslag biedt een overzicht van de acties bij de aanpak van deze thematiek.

Hoofdbrok en tegelijk uitgangspunt is de vertaling in concrete actiepunten van de studie en het concept van strategie inzake economische ontwikkeling. Hieruit vloeit immers het instrumentarium voort om deze strategie te operationaliseren: de creatie van een ondernemingsvriendelijke omgeving en de informatie- en adviesverstrekking aan ondernemingen onder meer op het vlak van technologie, energie, milieuzorg, toelevering en exportpromotie.

Verder wordt de stand geschetst van initiatieven waarin de GOM - West-Vlaanderen participeert.

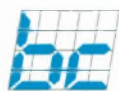
Veel aandacht gaat tevens naar de geleverde inspanningen inzake de toekomstige uitbouw van de gewestelijke infrastructuur, naar de daarmee nauw samenhangende problematiek met betrekking tot de ruimtelijke ordening en naar de uiteenlopende tussenkomsten op het gebied van de sociaal-economische bedrijvigheid.

De permanente ervaringen op vele terreinen met andere overheidsdiensten en met de privé-sector laat een nagenoeg dagelijkse toetsing toe van het studie-, conceptie- en promotiewerk aan de concrete realiteit, wat zich in doorgedreven samenwerking en externe relaties vertaalt.

Tot slot wordt overzichtelijk de organisatorische uitbouw belicht.

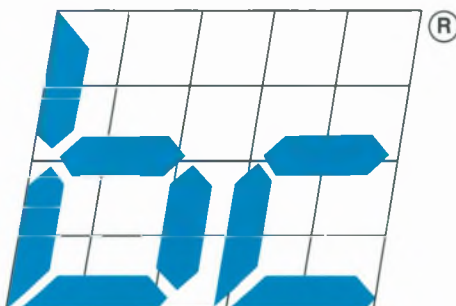
BRUGGE
050/312398

KORTRIJK
056/418900

OOSTENDE
059/807080

**BEDRIJVENCENTRA
WEST-VLAANDEREN**

ROESELARE
051/229309

WAREGEM
056/620211

WESTHOEK
057/209882

Start uw bedrijf met ons

Een samenwerking van

GOM
WEST-VLAANDEREN

• **Bedrijfsleven**

Studie, concept en promotie van de economische ontwikkeling

Studie, concept van te voeren acties

In 1997 werd de nadruk verder gelegd op het optimaal inschakelen van alle elementen voor endogene ontwikkeling en op samenwerking en coördinatie. Grote aandacht ging naar het tijdig beschikbaar stellen van een netwerk van regionale bedrijventerreinen en naar de problematiek van de zonevreemde bedrijven. Medewerking werd verleend aan het opstellen van het beleidsdocument dat een kader biedt voor de diverse actoren die de ruimtelijke structuur van West-Vlaanderen beïnvloeden.

De zeven gewestplannen voor West-Vlaanderen werden goedgekeurd tussen december 1976 en december 1979. Een herziening drong zich op. De planvorming voor het Structuurplan West-Vlaanderen houdt rekening - na passende terugkoppeling - met randvoorwaarden die in het Structuurplan Vlaanderen werden geformuleerd.

Het Structuurplan West-Vlaanderen komt fasegewijs tot stand. Na de Kustzone (arrondissementen Brugge, Oostende en Veurne) werd de Zone Zuidoost (arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt) en tenslotte de Zone Zuidwest (arrondissementen Diksmuide en Ieper) als voorstel afgewerkt.

De GOM - West-Vlaanderen werkt op zeer intensieve wijze samen met het Provinciebestuur van West-Vlaanderen en met alle instanties die door de Provincie hiertoe worden aangesproken om deze voorstellen na raadpleging door het beleid in een definitieve vorm te helpen gieten.

De samenwerking met de Provincie kwam ook tot uiting naar aanleiding van de voorbereiding van de beleidsnota economie die in februari door de Provincieraad werd goedgekeurd. De strategie en

de hefbomen die ontwikkeld werden in de beleidsnota van de GOM - West-Vlaanderen voor de periode 1996-2000 lagen aan de basis van de beleidsvisie ontwikkeld door de Provincieraad.

Als uitgangspunt werd de WES-publicatie "West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling" genomen. Hoewel dit standaardwerk op het eind van de jaren tachtig werd voorbereid, heeft het zijn actualiteit behouden. Een strategie is nu eenmaal een langetermijnvisie.

Twee thema's domineerden de GOM-begeleiding van het bedrijfsleven: het creëren van ruimte voor werk en het versterken van het innovatieprofiel van de regio. Bedrijfsontwikkeling aanmoedigen vraagt het tijdig ter beschikking stellen van ruimte voor bedrijfsaanpassing en voor het ontplooiën van nieuwe initiatieven. De beslissingsprocedures op dit vlak moeten vereenvoudigd worden.

Het Innovatie- en Incubatiecentrum op het Researchpark, het Vlaams Kunststoffencentrum in Kortrijk, Flanders Language Valley in Ieper, het Dirk Frimoutcentrum in Oostende, de uitbreiding van de Innovatiebegeleidingscel van de GOM - West-Vlaanderen, het zijn zoveel projecten die het innovatief vermogen in onze regio zullen versterken.

De plannen voor de headquarterzone te Brugge, die ook moeten toelaten de troeven die Brugge heeft voor toekomstgerichte tertiaire activiteiten een betere uitstraling te geven, werden opnieuw bepleit.

Te Oostende werd het luchthavengebonden bedrijventerrein volledig uitgerust met de ontsluitingsinfrastructuur, zodat de marketing van deze zone kan worden aangepakt. De valorisering van deze economische infrastructuur voor de regio vergt nog de verdere uitrusting met een inschepingsvloer

voor vliegtuigen en een interne verbindingsweg tussen het bedrijventerrein en de reeds bestaande luchthaveninstallaties.

Het volledig operationeel worden van het autonoom gemeentebedrijf Haven Oostende in maart 1997 laat de haven toe nieuwe kansen te scheppen inzake dynamiek en creatie van bijkomende trafieken.

De ontvangststructuur voor bedrijven werd verder uitgebouwd.

Naast de grote bekommernis voor een verantwoord aanbod van bedrijventerreinen werd de diversiteit van de dienstverlening bij de bedrijvencentra verder verbeterd en werd het netwerk van doorgangsgebouwen vervolledigd. Het actieplan voor het 5b-gebied voorzag heel wat projecten en de leiding van het secretariaat werd aan de GOM - West-Vlaanderen toevertrouwd. In 1997 werden heel wat projecten geconcretiseerd.

De GOM - West-Vlaanderen verleende haar medewerking als coördinator aan de diverse streekplatforms die gecreëerd werden in het kader van de nieuwe accenten in het regionaal beleid die de Vlaamse regering wil promoten.

Promotie van investeringen

Algemeen dienstbetoon aan ondernemingen

Advies en informatie over overheidssteun

In 1997 verstrekte de GOM - West-Vlaanderen aan veel bedrijven, waaronder meerdere starters, advies en informatie op verschillende domeinen.

Inzake overheidssteun betrof het vooral advies en informatie omtrent investeringssteun. Naar aanleiding van gewijzigde reglementeringen

werden ook veel vragen beantwoord in verband met tewerkstellingsmaatregelen en fiscale stimuli.

Een aantal ondernemingen werd ingelicht over financieringsmogelijkheden via participatie-maatschappijen.

Er werd tevens bijstand verleend bij specifieke problemen van bedrijven zoals herlocalisatie en opvolging.

Daarnaast werden eveneens gegevens over industrieterrinen en beschikbare bedrijfsgebouwen aan investeerders overgemaakt.

De GOM - West-Vlaanderen verspreidde drie GOM-info's (beknopte toelichting over een bepaald thema) :

1. Beknopt overzicht van de Vlaamse steunmaatregelen voor onderzoek en ontwikkeling;
2. Overzicht tewerkstellingssteun;
3. Europese steun voor opleidingsinitiatieven voor bedrijven (doelstelling 5b-gebied).

Het Euro Info Center (EIC)

De GOM - West-Vlaanderen treedt op als antenne van het Euro Info Center van de Vlaamse GOM's met centraal kantoor in de GOM - Oost-Vlaanderen. Dit Euro Info Center heeft als voor-

naamste opdracht de Vlaamse bedrijven te informeren over Europese aangelegenheden. In 1997 concreteerde de actie zich op twee specifieke thema's, namelijk de toepassing van de arbeidsmiddelenrichtlijn en de invoering van de Euro.

De arbeidsmiddelenrichtlijn 89/655/EEG vormde het onderwerp van een infosessie op 24 maart 1997 te Brugge waaraan ongeveer 70 personen aan deelnamen. Betreffende de invoering van de Euro werden, in nauwe samenwerking met de Nationale Bank zetel Brugge en Kortrijk, zes infosessies georganiseerd te Brugge en te Kortrijk. Tijdens deze sessies kwamen vooral de praktische gevolgen van de invoering van de Euro voor het bedrijfsleven aan bod onder meer inzake personeelsadministratie, informatica, en diverse boekhoudkundige, fiscale en juridische aspecten. Aan deze sessies namen ongeveer 450 personen deel.

Infosessies voor West-Vlaamse ondernemingen

Een programma van speciale infosessies voor het bedrijfsleven op diverse plaatsen in de provincie werd uitgewerkt gespreid over december 1997-januari 1998.

Op 15 en 16 december organiseerde de GOM - West-Vlaanderen, respectievelijk te Kortrijk en te Roeselare, een infosessie met als thema "Nieuwe trends in de overheidssteun aan bedrijfsinitiatieven". De aanwezige bedrijven kregen achtereenvolgens uiteenzettingen over de volgende onderwerpen : financiële en fiscale stimulanzen, innovatiebegeleidende acties, nieuwe initiatieven in de dienstverlening inzake milieuprojecten en het Linkprogramma.

Goedgekeurde projecten in het kader van de Europese steunprogramma's voor de regio 'Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied'

In het gebied 'Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied' (Poperinge, Ieper, Zonnebeke, Langemark-Poelkapelle, Houthulst, Lo-Reninge, Diksmuide, Veurne, Gistel, Oudenburg en Nieuwpoort, en een gedeelte van Middelkerke, Oostende en Bredene) is sinds eind 1995 het doelstelling 5b-programma van toepassing. De **hoofddoelstellingen** zijn enerzijds het ver-

ASLK

KREDIET en NUVERHEID

Twee bankiers bundelen hun krachten in het voordeel van de bedrijven.

Een combinatie waar u bij wint !

FORTIS

Solid partners, flexible solutions

De full-service van een bedrijfsbankier.

Corporate & Public Banking - A. Lejeune - Tel. (02) 214 15 23 - Fax (02) 214 12 14

sterken van de tewerkstelling in de regio en anderzijds het verhogen van de leefbaarheid van de plattelandskernen van de Westhoek.

Voor de uitvoering van en het toezicht op het doelstelling 5b-programma werden twee comités opgericht, namelijk een **Toezichtsc comité** en een **Managementcomité**.

De comités worden bijgestaan door een Programma Management Eenheid, waarvan de uitbouw begin 1996 werd toegewezen aan de GOM - West-Vlaanderen. De Programma Management Eenheid is gehuisvest in het bedrijvencentrum te Veurne.

Het Managementcomité 5b is hoofdzakelijk verantwoordelijk voor de goedkeuring van de individuele projectvoorstellen, terwijl het Toezichtsc comité meer het goede verloop bewaakt van de bijstandsverlening met het oog op het bereiken van de gestelde doelstellingen.

In het kader van het doelstelling 5b-programma Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied zijn **Europese middelen** beschikbaar voor een totaal bedrag van circa 1.015 miljoen BEF, waarvan 59% is voorzien vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), 11% door het Europees Sociaal Fonds (ESF) en 30% door het Europees Oriëntatie- en Garantie Fonds voor de Land- en tuinbouw (EOGFL).

In 1997 werd door het Managementcomité **EFRO-steun** toegewezen voor een totaal steunbedrag van **circa 65 miljoen BEF EFRO-steun**. In het kader van de versterking van het economisch weefsel werd het project 'promotie van het luchthavengebonden bedrijvenpark te Oostende' goedgekeurd. Naar mestverwerking toe werd het dossier 'Sagron' principieel goedgekeurd door het Managementcomité, op voorwaarde van een gunstige beslissing door de Europese Commissie. Ter ondersteuning van het 'visserijtoerisme' werd EFRO-steun toegekend aan de 'uitbreiding, renovatie en modernisering van het Noordzee-aquarium te Oostende'. Onder het zwaartepunt 'Arbeidsmarktonderzoek en opleidingen' werd eveneens EFRO-steun toegekend aan de bouw van het 'Technologisch Centrum Oostende-Veurne-Diksmuide'. In het kader van 'Leefbaarheid van de kleine plattelandskernen' werd

het project 'Centrum Tele-Westhoek' goedgekeurd.

Ongeveer **18,5 miljoen BEF ESF-steun** werd in 1997 toegewezen aan **diverse opleidingsdossiers**, zoals onder meer stuurman beperkte visserij-schipper ter kustvisserij, west communicatie 2000 (opleiding in "datacommunicatie, netwerken en internet", "internet deel I en deel II"), vernieuwende opleidingen in de horeca, integratie in de distributietechnologie (opleiding van gekwalificeerde heftruckchauffeurs, magazijnmedewerkers en distributiechauffeurs/koeriers) en diverse opleidingen ter ondersteuning van de KMO's.

Nagenoeg **57,4 miljoen BEF EOGFL-steun** werd in 1997 door het Managementcomité toegewezen aan land-, tuinbouw- en visserijprojecten. Onder het zwaartepunt 'Bestendigen van land- en tuinbouw' werden projecten goedgekeurd onder maatregel 'demonstratie en voorlichting diversificatie' (stimuleren van de teelt van aardbeien, aardbeienplantgoed en kleinfruit en bevordering van de biologische land- en tuinbouw), onder maatregel 'praktijkgericht onderzoek en voorlichting' (duurzame varkenshouderij - deel 2, demonstratie en voorlichting rond mechanisatie in functie van de rendabiliteit en kwaliteit en landbouw met beperkingen in de Westhoek-Middenkust) en onder maatregel 'creatie van een landbouwcentrum' (agro-informatie-netwerk, jongerenbegeleider land- en tuinbouw Westhoek, afcowest). Onder het zwaartepunt 'Visserij' werden diverse EOGFL-projecten goedgekeurd inzake toegepast visserij-onderzoek en ontwikkeling, namelijk het aquacultuuronderzoeks- en ontwikkelingsproject, uitzetten van tarbot met het oog op restocking, ontwikkeling van een milieuvriendelijke visserijmethode voor de garnaalvisserij, Isoplast, onderzoek naar viskwaliteitsverhoging en de studie en ontwerp van een vislier.

Tot en met eind 1997 waren reeds 56 % van de beschikbare Europese middelen toegewezen aan projecten. Tot eind 1999 kunnen nog projecten worden vastgelegd, waarvan de uitvoering van de werken en de daarmee gepaard gaande uitgaven nog mogen lopen tot eind 2001.

Met het oog op de ondersteuning van de levensvatbare activiteiten in de textiel- en kledingsector en

de economische diversificatie van de regio werd op 3 april 1996 door de Europese Commissie een bijkomend steunprogramma goedgekeurd voor het doelstelling 5b-gebied 'Westhoek-Middenkust' in het kader van het Communautair Initiatief **RETEX**. De programma-periode, die normaal liep van 16 mei 1995 tot en met 31 december 1997 zal worden verlengd tot eind 1999. Dit brengt met zich mee dat zowel de bestaande middelen van 1,4 miljoen ECU als de reserve-middelen van 1 miljoen ECU tot eind 1999 kunnen vastgelegd worden en tot eind 2001 kunnen uitbetaald worden. Zowel EFRO-als ESF-steun kan toegekend worden aan projecten binnen het RETEX-programma. Concrete projectvoorstellen zullen begin 1998 behandeld worden in het laat geïnstalleerde Managementcomité Retex. De secretariaatsopdracht werd ook hier toegewezen aan de GOM - West-Vlaanderen.

Als aanvulling op het 5b-programma is voor de West-Vlaamse kuststrook het **PESCA**-programma van toepassing. Naast de kustgemeenten die behoren tot het 5b-gebied werden tevens de (deel)gemeenten Oostduinkerke, De Haan, Blankenberge (gedeeltelijk), Zeebrugge en Heist opgenomen in het Vlaams Pesca-gebied. Dit programma werd goedgekeurd door de Europese Commissie op 27 december 1994 en loopt over de periode van 1 november 1994 tot en met 31 december 1999. Die Beschikking van 27 december 1994 werd gewijzigd op 2 mei 1997 waarin onder meer de voor het programma toegekende communautaire bijstand verhoogd werd van 2 miljoen ECU naar 2,507 miljoen ECU in prijzen 1997 en waar de tweede maatregel 'specifieke maatregelen' verder werd onderverdeeld in zes specifieke acties. De hoofddoelstelling is het behouden en desgevallend het creëren van arbeidsplaatsen in de visserijsector en haar nevensectoren, gepaard gaande met een stabilisatie of verhoging van het globale inkomen. Dit wil men betrachten door Europese steun toe te kennen uit het Financieringsinstrument ter Oriëntatie van de Visserij (FIOV) aan projecten. Door het Managementcomité Pesca werd FIOV-steun toegekend aan projecten onder maatregel 'optimaliseren van de technische ondersteuning van het visserijberoep', met

Brusselle Enterprises nv

Westendelaan 1, 8620 Nieuwpoort

Tel. 058/23.25.13

Fax 058/23.05.76

Aanneming van draai-, frees-, slijp- en kotterwerk,
zowel conventioneel als op CNC-machines
Vol- en halfautomatisch lassen

CARL ADAMS NV

ERKEND SELECTIEBUREAU
SELECTIE, TRAINING EN ADVIES
VG. WS. 032

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESELARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

name de 'modernisering van het Nautisch Centrum' en 'renovatie van het opleidingscentrum visfileerders te Oostende'. Onder de actie 'reconversie en begeleiding naar visserijtoerisme' werd het project 'reconversieproject : van vismijn naar visserijtoerisme - Seafront te Zeebrugge' goedgekeurd.

Het stimulerings- programma voor de impulsregio Oostende-Blankenberge

De impulsregio Oostende-Blankenberge kreeg voor de periode 1991-1993 een enveloppe van 296,7 miljoen BEF toegewezen.

In 1997 sloot de GOM - West-Vlaanderen nog een nieuwe cofinancieringsovereenkomst af met de VDAB voor de modernisering van het opleidingscentrum voor

visfileerders in Oostende.

Hiertoe werden saldi aangewend die wegens onvolledige uitvoering op bepaalde projecten dreigden te ontstaan.

Dit bijkomend project brengt het totaal aantal afgesloten overeenkomsten op 21, waarmee een globaal bedrag van 334,3 miljoen BEF (inclusief de aanwending van gegeneerde intresten) gemoeid is.

In de loop van 1997 betaalde de GOM - West-Vlaanderen voor een totaal van 33,6 miljoen BEF aan voorschotten uit aan de projectpromotoren; van de globale impuls-enveloppe werd hierdoor reeds 288,7 miljoen BEF aangewend.

Streekplatformen in West-Vlaanderen

Ingevolge het Besluit van 20 juli 1994 van de Vlaamse regering hou-

dende erkenning en betoelaging in het kader van het vernieuwd regionaal economisch beleid en het afsluiten van streekcharters, kan in Vlaanderen per subregio een streekplatform worden erkend en gesubsidieerd. Het doel van deze streekplatformen is een samenwerking tot stand te brengen tussen organisaties en personen binnen de subregio, gericht op het bevorderen van economische groei, inkomensvorming en werkgelegenheid. Concreet hebben deze streekplatformen als oogmerk het uitbouwen van een toekomstgerichte streekvisie en het bepalen van strategische hefbomen voor de bevordering van de socio-economische ontwikkeling en van de tewerkstelling van de regio. Zodra in een streekplatform een consensus is bereikt over deze streekvisie en over de hefbomen kan met de Vlaamse regering een streekcharter worden afgesloten,

dit is een gemeenschappelijke intentieverklaring betreffende de verwezenlijking van deze hefbomen.

In West-Vlaanderen zijn vijf streekplatformen erkend en actief. De stand van zaken in elk van deze streekplatformen is als volgt:

**Het streekplatform
Arrondissement Brugge vzw**

Het Streekplatform Arrondissement Brugge werd opgericht op 6 maart 1995 en erkend op 27 september 1995. De algemene vergadering van 1 december 1997 keurde eenparig de voorgestelde streekvisie goed. Op basis hiervan wordt nu een voorstel van streekcharter opgesteld dat aan de Vlaamse regering zal worden overgemaakt.

**Rebak vzw
(Regionaal Beleidscomité
Arrondissement Kortrijk)**

Opgericht op 14 november 1994 werd REBAK door de Vlaamse regering als streekplatform voor de regio Kortrijk erkend op 22 februari 1995. Op 24 november 1997 keurde de algemene vergadering de streekvisie goed. Ondertussen werd een ontwerp van streekcharter aan de Vlaamse regering overgemaakt.

**Het streekplatform
Arrondissement Oostende vzw**

Dit streekplatform werd opgericht op 27 september 1995 en door de Vlaamse regering erkend op 27 september 1995. Het opstellen van de streekvisie is thans in de finalisatiefase. Omtrent het definiëren van de hefbomen bereikte de raad van beheer nog geen overeenstemming.

**Het streekplatform
Roeselare-Tielt vzw**

De oprichting van dit streekplatform gebeurde op 27 februari 1996 en de erkenning door de Vlaamse regering volgde op 4 juli 1996. De streekvisie werd op 17 december 1997 goedgekeurd door de algemene vergadering en nadien ter goedkeuring overgemaakt aan de Vlaamse regering.

**Het streekplatform
Westhoek vzw**

De oprichting van dit streekplatform gebeurde op 20 juni 1995, de erkenning door de Vlaamse regering op 1 december 1995. Het opstellen van de streekvisie is volop bezig, de omschrijving van de hefboomprojecten is in voorbereiding.

De GOM - West-Vlaanderen verleent haar medewerking aan de streekplatformen bij de coördinatie en/of het secretariaat.

**Buitenlandse
investerings**

Het promoten van onze provincie als potentiële locatie voor buitenlandse investeringen blijft noodzakelijk voor een gediversifieerde uitbouw van ons bedrijvenpatroon en voor de realisatie van een maximale tewerkstelling.

Ook in 1997 werden de prospectieactiviteiten toegespitst op twee domeinen:

1. De hightechsectoren waarvoor in West-Vlaanderen reeds aanknopingspunten aanwezig zijn: elektronica, taal- en beeldverwerking, robotica en bepaalde biotechnologische ontwikkelingen;
2. Bedrijfssectoren waarvoor in West-Vlaanderen geen aanknopingspunten bestaan maar die mondiaal aan belang toenemen: telecommunicatie, transport en logistieke systemen, milieu- en medische technologie.

Voor de aantrekkelijkheid van West-Vlaanderen wat distributiecentra betreft werd hierbij benadrukt.

De afdeling bedrijfsontwikkeling volgde in 1997 verder de dossiers op die resulteerden uit de investeringsseminaries die medio 1996 doorgingen in de Verenigde Staten en Zuid-Oost-Azië.

Er werd bovendien nauw samengewerkt met het Flanders Foreign Investment Office (FFIO), haar buitenlandse prospectoren en de Belgische diplomatieke vertegenwoordigers in het buitenland bij het verstrekken van relevante informatie naar potentiële buitenlandse investeerders toe.

Een 60-tal concrete vragen om informatie resulteerden in 16 uitgewerkte projecten.

De afdeling bedrijfsontwikkeling begeleidde deze potentiële investeerders tijdens hun bezoek aan de provincie.

Gemiddeld werden met de geïnteresseerden twee bedrijventerreinen bezocht.

Vijf projecten situeerden zich in de distributiesector, vier rond software en telematica en twee in de farmaceutische en chemische sector.

Zes projecten kwamen uit de Verenigde Staten, vier uit het Verre Oosten en zes uit Europa.

Bij de gerealiseerde projecten in de provincie trekken vooral de volgende investeringen de aandacht: American Port Services in Zeebrugge, Isoglass in Desselgem, Microsoft in Ieper, Pepsico in Veurne, DHL in Roeselare, Cargill in Izegem en Zeofinn in Oostende.

Wij noteren bovendien de intentieverklaringen van Stora en Bridgestone in Zeebrugge.

De GOM - West-Vlaanderen is ook actief in de vzw Flanders Language Valley die te Ieper de prospectie en promotie van het nieuwe bedrijventerrein voor hoogtechnologische activiteiten wil uitbouwen in samenwerking met Lernout en Hauspie Speech-products nv.

We noteren hier in het bijzonder de participatie van Microsoft in dit project en de intrede van het Amerikaanse softwarebedrijf Speech Systems.

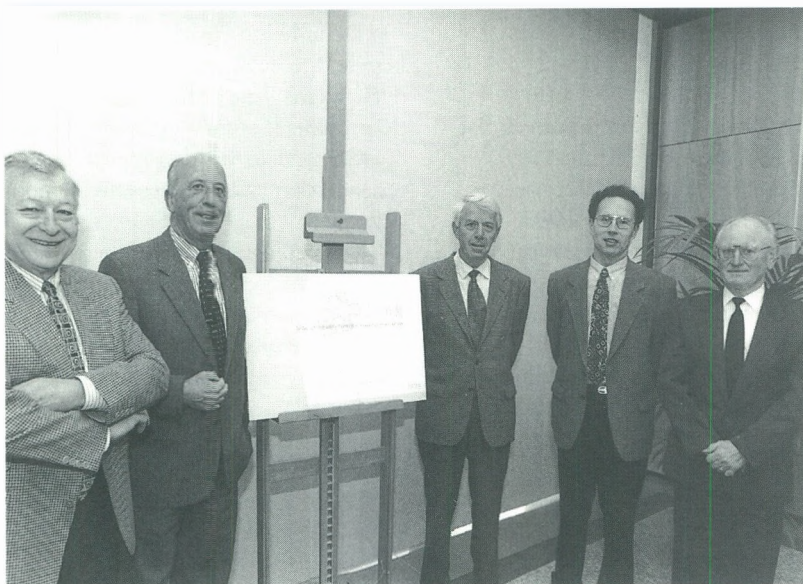
**Link :
de peterschapsformule
van de Gom -
West-Vlaanderen**

Eind 1996 is de GOM - West-Vlaanderen gestart met het opleidings- en vormingsprogramma LINK. Het programma heeft tot doel de uitwisseling van informatie, ervaring en knowhow tussen grote en kleinere ondernemingen te stimuleren.

Met LINK beweegt de GOM West-Vlaanderen zich niet op onbekend terrein.

Reeds zeven jaar geleden werd gestart met een initiatief gebaseerd op ervaringsuitwisseling tussen grote ondernemingen en KMO's.

De knowhow en ervaring van kaderleden van grote, internationaal-gerichte West-Vlaamse ondernemingen ter beschikking stellen van

De coördinatoren van de deelprogramma's samen met de projectleider van LINK. Van links naar rechts: Paul Tuts, John Verpoort, Bob Hendrickx, Luc Vermandere en André Cnudde.

KMO-bedrijfsleiders bleek een gepaste formule om het gebrek aan ervaring en knowhow van deze laatsten bij te werken. Deze formule, op punt gesteld en verruimd, vormt de basis van het nieuwe LINK-programma. De aanpak is informeel en praktijkgericht. Elke groep bestaat uit KMO-bedrijfsleiders of hun directe medewerkers en een begeleidings- en adviesgroep van deskundigen uit grote ondernemingen. Een ervaren bedrijfsleider treedt op als moderator en coördinator. De formule bestaat uit vier deelprogramma's: LINK Technologie (het vroegere Technisch Management Ondersteuning), LINK Export, LINK Milieu en LINK Financien.

In 1997 namen 72 bedrijven deel aan de sessies. De inschrijvingen waren evenredig verspreid over de verschillende deelprogramma's met een lichte voorkeur voor het programma LINK Technologie. Eind 1997 waren reeds een 40-tal bedrijven ingeschreven voor het LINK-programma 1998 dat op 15 januari startte met LINK Financien.

Technologie

Begeleiding van de technologische innovatie

Aan verschillende West-Vlaamse KMO-bedrijven werd informatie

verschafd over de steunmogelijkheden van het Vlaams Instituut voor de bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch onderzoek in de industrie (IWT). De bedrijven werden uitvoerig ingelicht over de twee types van aanvraagdossiers die kunnen ingediend worden bij het IWT, namelijk de KMO-haalbaarheidsstudies en de KMO-innovatieprojecten. Bij een aantal van deze bedrijven werd een actieve begeleiding gegeven bij het evalueren, het omschrijven, het opmaken en het indienen van het aanvraagdossier.

Dit jaar werd het MKB-initiatief van de Vlaamse overheid door Centexbel samen met de GOM - West-Vlaanderen gestart. Dit programma heeft tot doel de bevordering van innovatie in de KMO-bedrijven die in het 5b-gebied van West-Vlaanderen gevestigd zijn. Een MKB-project is een studie van beperkte omvang om een concreet technisch probleem op te lossen. De studie gebeurt altijd met een collectief of gelijkgesteld onderzoekscentrum (technologie-verstrekker).

De GOM - West-Vlaanderen neemt actief deel aan de adviesraad "Research" van Charter '99. In deze werkgroep zijn grote bedrijven en KMO-bedrijven vertegenwoordigd. De adviesraad "Research" wil het innovatiegebeuren in de regio stimuleren en versterken via het formuleren van mogelijke acties en ideeën naar de bestaande organisaties. Dit jaar werd gestart met een nieuw initiatief

"Innovatiemarkt" tijdens de Bedrijvencontactdagen te Kortrijk en dit in samenwerking met het departement Provinciale Industriële Hogeschool van de Vlaamse Autonome Hogeschool te Kortrijk. Een twintigtal reacties van bedrijven met technologieaanbiedingen en technologievragen was het resultaat. De bedoeling is de vraag en het aanbod op deze manier op elkaar af te stemmen.

Dit jaar werd in de schoot van de KMO-stuurgroep van het IWT - waarvan de GOM - West-Vlaanderen een actief lid is - een KMO-netwerk opgestart. Dit netwerk bestaat uit een intranet (privé-netwerk) op het internet waarop een aantal intermediaire organisaties zijn aangesloten. Het netwerk staat ten dienste van de aangesloten leden om vragen van KMO-bedrijven - die niet direct op te lossen zijn - in te brengen. De leden van het KMO-netwerk kunnen op de ingebrachte vraag mogelijke oplossingsstrategieën inbrengen. Deze worden aan de betrokken KMO overgemaakt die dan de nodige contacten legt om tot de uiteindelijke oplossing van haar probleem te komen.

Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen - TIV, gemeenschappelijke cel van de Vlaamse GOM's

In 1997 werd het actief promoten van technologieoverdracht via het rondsturen van technologieoverdrachtvoorstellen verdergezet. Maandelijks bezorgde de TIV een 10-tal wereldwijd geselecteerde interessante technologievoorstellen aan de GOM - West-Vlaanderen. Deze technologievoorstellen werden door de GOM - West-Vlaanderen naar potentieel geïnteresseerde bedrijven verstuurd. De bedrijven konden op deze voorstellen reageren en bijkomende informatie opvragen aan de TIV. Het doel is de West-Vlaamse bedrijven kennis te laten maken met buitenlandse technologieën en ze desgewenst de mogelijkheid te bieden deze technologieën via licenties of andere manieren van technologieoverdracht in te kopen.

De GOM - West-Vlaanderen heeft samen met de TIV een 40-tal bedrijven bezocht. Er werd in eerste instantie een analyse van het innovatiebeleid uitgevoerd. Tijdens deze

analyse werd met de bedrijfsleider over innovatiemanagement, -strategie en de reële mogelijkheden van het bedrijf inzake innovatie gesproken. Op deze manier sensibiliseert de TIV samen met de GOM - West-Vlaanderen de KMO-bedrijven in hun innovatiebeleid.

De TIV helpt de bedrijven bij hun zoektocht naar nieuwe producten en/of productie-processen. De begeleiding van het innovatie- en diversificatieproces gebeurt op verscheidene vlakken en op maat van het bedrijf.

De dienstverlening is telkens op maat van de specifieke noden van het bedrijf samengesteld.

In 1997 werd de TIV door de GOM - West-Vlaanderen ingeschakeld bij het Interreg II-project Euregio Scheldemond "Stimulering Innovatie en Technologiesamenwerking bij MKB/KMO". In dit kader werden 15 bedrijven in West-Vlaanderen geaudit.

In totaal voerde de TIV 29 betaalde opdrachten uit, geënt op de specifieke behoeften en mogelijkheden van de respectieve bedrijven.

Westvlaams Ondernemersfonds (WOF)

Het Westvlaams Ondernemersfonds heeft tot doel jonge innovatieve bedrijven in West-Vlaanderen te steunen.

De financiële stimulans laat de jonge ondernemers toe om de opstart van hun onderneming gemakkelijker te laten verlopen.

Een aantal bedrijven toonde interesse maar er werden uiteindelijk geen valabele kandidaturen ingediend.

Clustervorming

Het clusterbeleid dat door de Vlaamse overheid werd gelanceerd eind 1994 heeft reeds voldoende weerklink bij de industrie gevonden. Het clusterbeleid beoogt het opzetten van economische netwerken van aanverwante bedrijven. Hiermee wenst de Vlaamse overheid impulsen te geven aan het bedrijfsleven om samen te werken in een economisch netwerk of "cluster".

De bedoeling van een economisch netwerk is om zowel het technologisch niveau als het opleidingsniveau te verhogen. De uiteindelijke doel-

stelling is het bedrijfsleven slagvaardiger te maken en de concurrentiepositie van de Vlaamse bedrijven ten opzichte van het buitenland te verhogen.

In 1997 werd door de GOM - West-Vlaanderen actief samengewerkt met het bedrijfsleven om drie nieuwe clusters te realiseren. Het cluster "Agrovoeding", waar de eerste stappen reeds in 1995 werden gezet, kreeg dit jaar een nieuwe wending. Het cluster werd dit jaar verder uitgewerkt. Het concept over de inhoud van de dienstverlening die het cluster in de toekomst zal uitvoeren is gedefinieerd. Het bepalen van de nodige investeringen in gebouwen, machines en labomateriaal wordt afgewerkt. Inzake het op te richten cluster "Vlaams Aluminium Instituut" werden in 1997 de inhoudelijke aspecten volledig uitgediept en het businessplan samengesteld. Voor de opbouw van een cluster voor productontwikkeling in het woninginterieur (CEPRO) werd een nieuwe coördinator aangetrokken en betekende de toetreding van Febeltex een belangrijke versterking.

Aangezien de Vlaamse overheid in 1997 een nieuw innovatiedecreet heeft voorbereid en het clusterbeleid hiervan een onderdeel is, konden geen nieuwe clusters in 1997 worden erkend. In 1998 zijn de nieuwe criteria voor een cluster gekend en kunnen verdere stappen ondernomen worden om beide initiatieven te concretiseren.

Inzake het erkend cluster "Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking" heeft de GOM - West-Vlaanderen als bouwheer - namens de Vlaamse overheid - het volledig concept uitgewerkt samen met de architect en het Vlaams Kunststoffencentrum (VKC). Het Centrum zal gesitueerd zijn op een perceel grond van de KULAK naast het Researchpark te Kortrijk.

Biotechnologie

Forum for Applied Biotechnology

In samenwerking met de Faculteit Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen van de Gentse Universiteit organiseerde de GOM-Milieuafdeling op 25 en 26 septem-

ber 1997 in het Pand te Gent het elfde "Forum for Applied Biotechnology". (FAB)

Ook bij deze elfde editie werd de klemtoon gelegd op het creëren van een internationaal platform waar wetenschappers, beleidsmensen en industriëlen elkaar ontmoeten om de nieuwe evoluties in dit onderzoeksdomein en de potentiële toepassingsmogelijkheden ervoor te evalueren. Meer dan 300 deelnemers uit een 25-tal landen werden geregistreerd.

Tijdens de academische zitting werd aandacht besteed aan de mogelijkheden om via biotechnologische processen chemicaliën en polymeren te produceren uit landbouwproducten en werd door de heer Verhaeghe van de Voedingsnijverheid gepleit voor een intensere informatieverbreiding omtrent biotechnologische evoluties in de voedingsnijverheid naar de consument toe om de mogelijkheden die de biotechnologie biedt niet te laten hypothekeren door niet wetenschappelijk onderbouwde stemmingmakerij vanwege milieuactivisten. De heer Vernieuwe en de heer Coussens van Levi Strauss Europe besloten de academische zitting met een lezing over nieuwe milieu-uitdagingen voor de industrie, met name Levenscyclusanalyse en Waterrecyclage.

De zes parallelle sessies waarvoor een 90-tal lezingen werden geselecteerd, hadden betrekking op milieutechnologie, monitoring, modellering en controle van biotechnologische processen, biotechnologische behandeling van luchtverontreiniging, biotechnologische toepassingen in de voeding, industriële biotechnologie en biocatalyse en plantenbiotechnologie. Naast de parallelle sessies werd ruim aandacht besteed aan een postersessie waarvoor een 60-tal posters met interessante onderzoeksresultaten werden weerhouden. De wetenschappelijke tentoonstelling bood plaats aan negen bedrijven die er hun dienstverlening en nieuw ontwikkelde apparatuur en producten voorstelden.

Voorbereiding biotechnologiebeurs "Life Science Applications"

Van 26 tot 29 april 1998 wordt in Flanders Expo te Gent voor het eerst de biotechnologiebeurs Life Science Applications georgani-

seerd. De milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen verleent samen met het organisatiecomité van het FAB medewerking aan de uitbouw van het seminarieprogramma dat parallel met de beurs georganiseerd wordt.

De KMO-Biotechnologie-infodagen, die normaal als satelliet aan het FAB voorgaan, worden thans geïntegreerd in het seminarieprogramma van deze beurs gezien de grotere uitstraling ervan naar het bedrijfsleven toe. Het FAB-organisatiecomité engageert zich daarbij om drie seminariemiddagen in te richten rond de respectievelijke thema's: "Toepassing van nieuwe meettechnieken in afvalwaterzuivering en van waterrecyclage ter verlaging van de heffingen", "Microbiële productie en toepassingen van fijnchemicaliën en enzymen" en "Moleculaire methoden bij de kwaliteitscontrole in voedings- en veevoederindustrie". Deze programma's werden volledig op punt gesteld. Op de beurs zelf zal het FAB-organisatiecomité een stand innemen waar promotie zal gemaakt worden voor de twaalfde editie van het FAB dat doorgaat op 24 en 25 september 1998 in het Provinciaal Hof te Brugge.

Andere acties

- De biotechmailinglist met bedrijven en researchinstellingen uit

zowel binnen- als buitenland werd verder geactualiseerd en uitgebreid. Het bestand omvat thans 5.000 adressen.

- De GOM - West-Vlaanderen is vertegenwoordigd in het genootschap Biotechnologie van het Technologisch Instituut van de Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging. Dit genootschap organiseerde in 1997 bedrijfsbezoeken en diverse voordrachten en studiedagen rond actuele thema's in de biotechnologie.

- Enkele bedrijven werden geïnformeerd omtrent de voorwaarden en mogelijkheden voor deelname aan biotechnologische onderzoeksprogramma's, terwijl ook informatie werd verstrekt omtrent samenwerkingsmogelijkheden met potentieel in aanmerking komende partners.

Informatie en adviesverstrekking door de Energiecel

De Energiecel situeert zich in de opdrachtfunctie van de GOM - West-Vlaanderen en is reeds actief sinds 1991.

De taak van de Energiecel bestaat in het verlenen van eerste lijnsadvies aan en het begeleiden van KMO's in het domein van Rationeel Energiegebruik (REG). In 1997

deden een 30-tal bedrijven een beroep op de diensten van de Energiecel.

Aan de hand van de energiezelftest werden een aantal bedrijven doorgelicht om na te gaan hoe zij vanuit energetisch-economisch standpunt winst kunnen maken. In het kader van de EMAS-verordening en ISO 14000-norm voor milieuzorgsystemen hebben een aantal bedrijven de energiezelftest opgevraagd om het luik energie in hun milieubeleid te omschrijven.

De Energiecel gaf veelvuldig voorlichting over de financiële steunmaatregelen in het kader van de Vlaamse Expansiewetgeving voor investeringen. De meeste vragen hadden betrekking op investeringen in REG-verlichting. Ook werd informatie verstrekt over de supplementaire investeringsaftrek voor een aantal energiebesparende investeringen. Hierbij werd steeds nauw samengewerkt met de Vlaamse administratie.

Een aantal bedrijven kreeg informatie in verband met het indienen van energiedemonstratieprojecten en projecten voor onderzoek en technologische ontwikkeling van energietechnologieën (VLIET-bisprogramma).

Op tal van evenementen waar de Energiecel aanwezig was, werden praktische tips meegedeeld die tot directe energiebesparingen hebben geleid bij een aantal bedrijven. Ook

KB-Businessbank

Verdubbel uw verstand van zaken.

De Kredietbank stelt niet alleen financiële diensten ter beschikking van onze ondernemers. Maar ook een flink pak hersenen. Die van de kantoordirecteur of de relatiebeheerder bijvoorbeeld, die u dagelijks bijstaan. Of die van onze experts buitenlandse handel, om uw grenzen te verleggen. Of die van onze specia-

listen leasing, bedrijfsverzekering, factoring enz. die u oplossingen voorstellen waar u van staat te kijken. Laat al die grijze cellen niet links liggen. En ga er eens over praten met uw kantoordirecteur of uw relatiebeheerder. In twee hoofden zit nu eenmaal meer dan in één.

THUIS BIJ DE BANK VAN HIER

KREDIETBANK

werden aan de hand van informatie van het medium internet en de Caddet-publicaties interessante REG-technologieën en -projecten bekendgemaakt bij het West-Vlaamse bedrijfsleven.

Exportpromotie

In samenwerking met de andere Vlaamse GOM's organiseert de GOM - West-Vlaanderen ieder jaar een aantal groepsstands voor KMO's op internationale vakbeurzen. Vooral vakbeurzen in de ons omringende landen die specifiek mogelijkheden bieden voor de KMO's komen in aanmerking. De groepsstands zijn zo geconcipeerd dat ook voor KMO's de deelneming aan internationaal gerichte vakbeurzen tot de mogelijkheden gaat behoren. De GOM's hanteren een "alles-inbegrepen"-formule die de KMO's toelaat om met een minimum aan organisatie en aan zeer redelijke kosten deel te nemen aan een dergelijke vakbeurs. Op het programma 1997 stonden de volgende vakbeurzen:

Bouwbeurs te Utrecht (3-8 februari 1997)

Deze grootste Nederlandse vakbeurs voor bouwmaterialen is sinds jaren een vast onderdeel van het GOM-programma. De groepsstand is dan ook bij iedere organisatie een groot succes. Dit geldt ook voor de editie 1997 met 11 deelnemers waarvan drie uit West-Vlaanderen.

Anuga te Keulen (12-17 oktober)

Deze vermoedelijk grootste voedingsvakbeurs in de wereld kan onmogelijk ontbreken in het GOM-programma. In 1997 werd een stand gerealiseerd in de sector zoetwaren met 11 deelnemers waaronder twee uit West-Vlaanderen.

Toelevring

Heel wat activiteiten van de GOM - West Vlaanderen zijn specifiek gericht op de KMO's. De toelevingspromotie is daar een mooi voorbeeld van. In deze subsector die vanwege het bedrijfsleven veel flexibiliteit, werkracht en zin voor kwaliteit verlangt, zijn tal van KMO's actief. Gezien het groot aandeel van de kleinere bedrijven in de West-Vlaamse industrie is het stimuleren van de toelevring voor de GOM - West-Vlaanderen steeds een opdracht van eerste orde geweest. In samenwerking met de andere Vlaamse GOM's was de werking in 1997 gericht op de volgende acties:

De toelevingsdatabank

De toelevingsdatabank die een bijna volledig beeld biedt van het toelevingsaanbod in Vlaanderen vormt in feite de basisinfrastructuur van alle toelevingsacties van de Vlaamse GOM's. In deze databank is de overgrote meerderheid van de Vlaamse bedrijven die actief zijn inzake toelevring opgenomen en verwerkt op basis van een Europese nomenclatuur. Deze databank stelt de GOM's in staat om snel te reageren op vragen van bedrijven die op zoek zijn naar een geschikte toeleverancier. In de tweede helft van 1997 is een grondige herwerking van deze databank van start gegaan die in mei 1998 zal voltooid zijn.

De uitgave van "Toelevring vandaag"

Met een oplage van ± 5.700 exemplaren is "Toelevring Vandaag" een toonaangevende publicatie voor de Vlaamse toelevingssector. Dit bulletin verschijnt viermaal per jaar en is vooral bekend en gebruikt omwille van de talrijke aanbiedingen van toelevingsbedrijven. Daarnaast vindt men in elke uitgave enkele bedrijfsreportages en een aantal artikelen over de toelevingssector in het algemeen. Het laatste nummer van 1997 was meteen het eerste nummer van een nieuwe reeks: met een volledig vernieuwde lay-out, nieuwe rubrieken en een agressievere aanpak van de uitgevers is "Toelevring Vandaag" meer dan ooit klaar om zijn taak in

de Vlaamse toelevingswereld te vervullen.

Groepsstands op toelevingsvakbeurzen

Hannover Messe (14-19 april 1997)

Dit is veruit de grootste toelevingsvakbeurs in Duitsland maar omwille van de afstand en ook van de strenge kwaliteitseisen van de Duitse uitbesteders was het voor de Vlaamse GOM's geen sinecure om op deze vakbeurs met een groepsstand te starten. Na de geslaagde editie 1996 waren er in de stand in 1997 opnieuw zeven deelnemers waarvan drie uit West-Vlaanderen.

Interzum te Keulen (2-6 mei 1997)

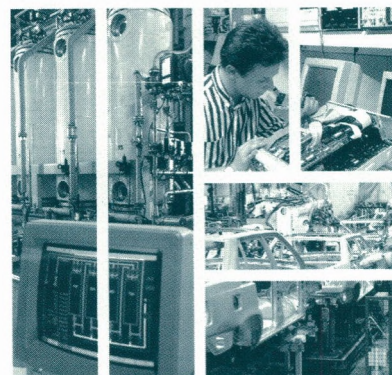
Deze vakbeurs voor meubeltoebehoren en binnenhuisinrichting is een vast onderdeel van het GOM-programma inzake groepsstands. Ondanks de crisis in de meubelsector en de scherpe concurrentie uit Oost-Europa namen toch tien bedrijven deel aan de groepsstand waarvan zes uit West-Vlaanderen.

Intertronic te Parijs (3-6 juni 1997)

Opgericht als tegenhanger van Electronica te München blijkt deze vakbeurs voor elektronische onderdelen wel minder succesrijk. De GOM-groepsstand telde slechts vier deelnemers.

TOELEVEREN VANDAAG

HET MEEST AANGEEZEN CONTACTBLAD VOOR TOELEVERING IN VLAANDEREN

Midest, Parijs

Midest te Parijs (24-28 november 1997)

De grootste Franse toeleveringsvakbeurs kent traditioneel heel wat belangstelling vanuit onze regio zowel inzake bezoekers als inzake deelnemers. De groepsstand op de editie 1997 telde opnieuw 12 deelnemers waarvan zes uit West-Vlaanderen.

Milieuzorg

De GOM-Milieucel : wegwijzer in de milieuproblematiek

Sinds 1991 is in elke provincie een Milieucel operationeel. Zij geeft eerstelijnsadvies in het domein van de milieuwetgeving en begeleidt KMO's bij de vergunningsproblematiek, subsidiëring van milieu-investeringen en integratie van milieuzorg in de bedrijfsvoering. Het betreft een gratis dienstverlening waarop ook dit jaar tal van West-Vlaamse bedrijven een beroep deden.

Advies rond milieuwetgeving en -reglementering

Een groot deel van de contacten had betrekking op het verstrekken van eerstelijnsadvies rond milieuwetgeving en -reglementering.

Niet alleen de nieuwe wetgeving creëert onduidelijkheid bij de bedrijven, ook over de minder recente milieuwetgeving werden tal van vragen gesteld.

De Milieucel onderzocht afgelopen jaar herhaalde keren of een bedrijf onderworpen is aan de verplichting tot het aanstellen van een milieucoördinator en het opmaken van een milieujaarverslag, zoals bepaald door het in 1996 gepubliceerde uitvoeringsbesluit bij het decreet "Bedrijfsinterne Milieuzorg".

In 1997 werden vele bedrijven voor het eerst geconfronteerd met de administratieve en financiële gevolgen van het bodemsaneringsdecreet. Adviezen werden gegeven in verband met het al dan niet verplicht periodiek oriënterend bodemonderzoek dat in functie van het type inrichting dient uitgevoerd te worden, en welke stappen een bedrijf dient te ondernemen ingeval van stopzetting, sluiting of overname door een ander bedrijf.

In het eind december 1996 gepubliceerde Programmadecreet werd een nieuwe milieuheffing ingevoerd die betrekking heeft op het winnen van grondwater vanaf een jaarlijks debiet van 30.000 m³. De heffing zal voor de eerste keer effectief geheven worden in het aanslagjaar 1998. Hierover richtten vele bedrijven zich tot de Milieucel met hun vragen.

Op 5 maart 1997 werd het "Samenwerkingsakkoord

betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval" gepubliceerd. Het betreft een weinig coherente wetgeving met onrealistische eisen waardoor onder andere een terugnameplicht opgelegd wordt aan de zogenaamde "verpakingsverantwoordelijke". Vele bedrijven contacteerden de Milieucel met hun vragen omtrent dit samenwerkingsakkoord.

Wegwijzer naar erkende labo's, afvalverwerkers en milieudeskundigen

Vele bedrijven deden in 1997 een beroep op de Milieucel voor het bekomen van informatie over erkende labo's, afvalverwerkers, milieudeskundigen en milieuopleidingen.

In het kader van deze doorverwijfsfunctie werden de databestanden met informatie over consultancybedrijven en technologieleveranciers uitgebreid en geactualiseerd.

Informatie over milieuvergunningaanvragen

Een belangrijke dienstverlening aan bedrijven blijft het verstrekken van informatie over het bekomen van een milieuvergunning en de begeleiding van bedrijven bij het opmaken van de milieuvergunningaanvragen volgens VLAREM I. Tevens wordt bij deze adviesverlening door de Milieucel ook de vergunningsvoorwaarden volgens VLAREM II en de mogelijke implicaties hiervan op de bedrijfsvoering nagegaan.

Problemen betreffende de milieuvergunning stelden zich voor enkele bedrijven omwille van het niet gevestigd zijn op een geëigende zone volgens het gewestplan. Vooral de uitbreiding van deze "zonevreemde" bedrijven wordt daarbij veelal gehypothekerd.

Verder leidde het afkoppelingsbeleid van de VMM vaak tot problemen vermits de opgelegde termijnen veelal niet haalbaar zijn volgens het investeringsplan van de bedrijven en daardoor de rechtszekerheid van de bedrijfsvoering in het gedrang wordt gebracht. De Milieucel organiseerde ook in 1997 een aantal informele overlegvergaderingen tussen bedrijven en de bevoegde milieuadministraties.

In het kader van de eerstelijnsadvisering naar bedrijven werden

een aantal gemeenschappelijke GOM-brochures, waaronder de milieuzelftest voor bedrijven, geactualiseerd. Deze brochures zijn gratis te verkrijgen bij de Milieucel van de GOM - West-Vlaanderen.

Ook over de bouwvergunning, de grondwaterwinningsvergunning en de vergunning voor captatie van oppervlaktewater werden inlichtingen verstrekt omtrent de inhoud van de wettelijke bepalingen en omtrent de te volgen procedure. Verder werden enkele buitenlandse kandidaat-investeerders geïnformeerd over de milieuwetgeving en de vergunningenproblematiek in Vlaanderen.

Bemiddeling tussen bedrijven en overheid bij milieugeschillen

De milieuafdeling trad opnieuw regelmatig op als bemiddelaar tussen bedrijfsleven en overheid. Om de verdere exploitatie van deze bedrijven veilig te stellen werd daarbij gezocht naar maatregelen om de milieuhinder te reduceren, die zowel uit milieuhygiënisch als uit economisch oogpunt te verzoenen waren en naar realistische uitvoeringstermijnen. Het informeel overleg dat door de milieuafdeling georganiseerd wordt tussen de betrokken administratie en het bedrijf is steeds van het grootste belang gebleken om de problemen op een constructieve manier op te lossen.

De GOM-milieuafdeling werd benaderd door verschillende bedrijven uit de voedingssector die vanaf eind september geconfronteerd werden met een uitrijverbod op landbouwgrond voor slib en organische reststoffen. Als gevolg van bepalingen uit het mestdecreet worden deze reststoffen als "andere meststoffen" gecatalogeerd en dienen te voldoen aan voorwaarden van melding aan de Mestbank en beperkingen in het uitrijden zowel naar tijd als naar hoeveelheid. Aangezien deze wetgeving onvoldoende bekend was bij de voedingsbedrijven en er tevens geen overgangsbepalingen voorzien werden om de industrie de gelegenheid te geven tot het zoeken naar alternatieven, bepleitten de GOM-Milieucellen samen met de Federatie van de Voedingsnijverheid om uitzonderingsmaatregelen op het uitrijverbod in te voeren voor deze winter. Na diverse besprekingen op de kabinetten van Leefmilieu en Economie en met de Mestbank en de Stuurgroep Mestproblematiek

werd finaal onder strikte voorwaarden een eenmalige uitzonderingsmaatregel bekomen via een uitvoeringsbesluit op het mestdecreet. De Milieucellen engageerden zich daarbij om de bedrijven terdege te informeren omtrent de van toepassing zijnde wetgeving op het toedienen van organisch afval in de landbouw.

Terugkoppelingstaak

In 1997 werd veel aandacht besteed aan de terugkoppeling van het ervaren milieubeleid bij de bedrijven naar het hoger administratief niveau. Zo waren de vijf Milieucellen betrokken bij de herziening van de VLAREM-reglementering in de Commissie Evaluatie Milieu-uitvoeringsreglementering (CEM) en was een afvaardiging aanwezig bij de herziening van de niet-limitatieve lijst technologieën die in aanmerking komen voor ecologische steun. Ook het VLAREA werd in een ontwerpversie voorgelegd aan de Milieucellen ter advisering.

Begeleiding bij steun voor milieu-investeringen en -onderzoek

De niet-limitatieve lijst van technologieën voor de toekenning van ecologische steun werd afgelopen jaar grondig herzien. De GOM-Milieucellen adviseerden bij het ontwerp van deze lijst. Diverse bedrijven werden attent gemaakt op de bijkomende expansiesteun in het kader van het ecologiecriterium waarop zij kunnen aanspraak maken voor bepaalde milieu-investeringen en werden begeleid bij het indienen van een aanvraagdossier.

Advies rond preventie en sanering van milieuhinder

Meerdere bedrijven werden geïnformeerd omtrent geschikte milieutechnologieën en zonodig doorverwezen naar aanbieders van milieutechnologie of naar milieuadviesbureaus. Hiertoe worden de ontwikkelingen op de milieutechnologiemarkt van nabij gevolgd via deelname aan studiedagen en technische beurzen, door rechtstreekse contacten met bedrijven en door opvolging van de literatuur terzake. Onder meer werd een bezoek gebracht aan de milieubeurs "Ecotech" te Utrecht.

Cöördinatie van de vijf Milieucellen van de Gom's

- De milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen coördineert de gemeenschappelijke acties van de Milieucellen van de vijf Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen. **Gemeenschappelijk overleg** vond plaats met de afdeling Preventie van OVAM met betrekking tot de uitbouw van preventiesteunpunten, met de VITO omtrent de verdere uitbouw van het Energie en Milieu Informatie Systeem (EMIS) en omtrent de Best Beschikbare Techniekenstudies (BBT) evenals met verschillende bedrijven uit de milieusector en met milieuconsultants.

- Een gemeenschappelijk initiatief van de vijf Milieucellen betreft de **milieuzelftest voor bedrijven**. Deze test bestaat uit een vragenlijst die bedrijfsverantwoordelijken helpt een inzicht te verkrijgen in voor het bedrijf milieurelevante gegevens. Na invulling van de vragenlijst worden de antwoorden besproken waarbij de knelpunten worden geëvalueerd en mogelijke acties of maatregelen worden voorgesteld. De milieuzelftest werd in 1997 geactualiseerd overeenkomstig de nieuwe milieureglementeringen en werd in West-Vlaanderen in enkele bedrijven uitgevoerd.

- De Milieucellen werkten samen aan de **opmaak van een milieukalender** waarin alle data worden gebundeld die voor de milieucoördinator van belang zijn voor het opmaken van rapporten, verslagen, afvalstoffenmeldingen enz. Evenals data waarop bepaalde maatregelen uit de milieureglementering van toepassing worden. Deze milieukalender zal begin 1998 als folder worden verspreid en zal ook worden gepubliceerd in de GOM-publicaties en in het tijdschrift Ecotips.

- De vijf Milieucellen blijven hun medewerking verlenen aan het **milieutijdschrift Ecotips**. De Milieucellen zijn vertegenwoordigd in de redactieraad en krijgen in het tijdschrift de mogelijkheid om hun dienstverlening en activiteiten bekend te maken.

Organisatie milieucontactdagen

- “Milieu-investeringen : financiële aspecten”, 23 april 1997, Kortrijk

Milieu-investeringen hebben de naam duur te zijn en op korte termijn weinig meerwaarde aan te brengen. De bedoeling van deze milieucontactdag was dieper in te gaan op de financiële aandachtspunten bij milieu-investeringen

- “Het samenwerkingsakkoord verpakingsafval”, 27 november 1997, Torhout.

Het samenwerkingsakkoord inzake de preventie en het beheer van verpakingsafval is sinds 5 maart 1997 van kracht in het gehele land.

Bedoeling van deze milieucontactdag was in de eerste plaats de bedrijven meer inzicht te verschaffen in het complexe wettelijke kader van dit samenwerkingsakkoord.

Vervolgens kwamen een aantal organisaties aan het woord die de intentie hebben om zich te laten erkennen als erkend organisme in de zin van het samenwerkingsakkoord.

De namiddag werd afgesloten met een aantal getuigenissen van bedrijven die al enige tijd met de preventie van verpakingsafval bezig zijn en hun ervaringen terzake weergaven. Een beperkte milieubeurs was tijdens de pauzes te bezoeken.

Knelpuntennota van de GOM Milieucellen

Zoals de vorige jaren werden de GOM's ook in 1997 geconfronteerd met klachten vanuit het bedrijfsleven die het bedrijfs-onvriendelijk optreden van de overheid aanklagen. Dit was de aanzet voor de Milieucellen van de vijf GOM's om een gezamenlijke balans op te maken en te verwoorden in een knelpuntennota die aan de Vlaamse ministers, bevoegd voor leefmilieu en economie, overgemaakt zal worden.

Volgende onderwerpen komen aan bod:

- De voorbereiding van de milieu-reglementering laat te wensen over;
- Pleidooi voor een permanente evaluatie van de milieureglementering op basis van een kosten-batenanalyse;
- Verminderen van de administratieve rompslomp;

De panelleden in debat over zin en onzin van geïntegreerde zorgsystemen tijdens een studienamiddag georganiseerd door CKZ West-Vlaanderen en GOM - West-Vlaanderen

- Meer rechtszekerheid op langere termijn;
- Verdere stroomlijning en integratie vergunningsprocedures;
- Handhaving van de milieuwetgeving;
- Afstemming vergunningsbeleid en heffing op afvalwater;
- Taksen : oneigenlijk gebruik door gemeenten en provincies;
- Knelpunten met specifieke wetgevingen, zoals de VLAREM, decreet bedrijfsinterne milieuzorg en bodemsaneringsdecreet.

Deze knelpuntennota wordt begin 1998 gefinaliseerd en zal vervolgens worden overgemaakt aan de bevoegde Vlaamse minister voor economie.

Ifest 1998

Van 20 tot 23 oktober 1998 gaat in Flanders Expo de zesde editie van de milieuvakbeurs IFEST door. Net als op IFEST 93, 94 en 96 werd beslist in overleg met de beursorganisatoren dat de GOM-Milieucellen de coördinatie en organisatie van het startersdorp ook op IFEST 98 op zich zullen nemen. Dankzij dit initiatief krijgen jonge bedrijven de kans tegen interessante voorwaarden en met een minimum aan organisatorische en administratieve beslommingen aanwezig te zijn op deze voor België toonaangevende milieuvakbeurs. In 1998 komt voor het eerst het thema Rationeel Energiegebruik aan bod op deze beurs.

De wervingscampagne naar potentiële deelnemers aan het startersdorp werd eind 1997 opgestart.

De Milieucellen zullen ook zelf een module van het startersdorp

innemen om hun dienstverlening naar de bedrijven toe voor te stellen.

Integratie milieuzorg - kwaliteitszorg

In samenwerking met het CKZ West-Vlaanderen organiseerde de milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen op 13 november in Kortrijk een infonamiddag en panel-debat rond het thema “geïntegreerde zorgsystemen”. Verschillende bedrijfsmanagers gaven er hun visie op de verenigbaarheid van kwaliteit, veiligheid en milieu in één zorgsysteem en lichten hun ervaringen terzake toe.

Provinciaal afvalstoffenplan

Door de Milieuafdeling werd in samenwerking met de provinciale administratie verder gewerkt aan de opmaak van het provinciaal afvalstoffenplan. Dit plan dient een overzicht te geven van de afvalproductie en -verwerking in de provincie en dient een prognose te maken van de evolutie terzake teneinde tijdig een aanzet te kunnen geven tot gewenste of noodzakelijke acties inzake afvalverwerking. De uitwerking gebeurt in nauw overleg met de intercommunales, OVAM en bedrijven met activiteiten in het domein van de afvalverwerking en -verwijdering. In 1997 werden de gegevens rond afvalproductie op gemeentelijk, intercommunaal en provinciaal vlak voor de periode 1992-95 geïnventariseerd evenals de gegevens rond afvalverwerking en -verwijdering voor de periode

1991-96. De resultaten werden gepubliceerd in de reeks facetten van West-Vlaanderen onder de titel "Huishoudelijk afval in West-Vlaanderen".

In samenwerking met WES en OVAM werd een methodologie ontwikkeld voor de berekening van de impact van het toerisme op de huisvuilproductie in de kustgemeenten. Dit leidde tot de bepaling voor elke kustgemeente van een correctiefactor op de huisvuilproductie per inwoner. De methodologie werd toegelicht op enkele infosessies voor de kustgemeenten en afvalintercommunales.

Er werd deelgenomen aan het overleg van de intercommunales voor afvalverwijdering met de Provincie. Naast het afvalstoffenplan kwamen op dit overleg de Kringloopcentra, Groencompostering, ambachtelijke containerparken en sensibilisatie rond selectieve inzameling, aan bod. Tevens werd een voorstel voor een retributiesysteem uitgewerkt voor aanvoer van restafval en puin op containerparken.

Mestproblematiek en het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking

De mestoverschotten blijven voor de provincie een acuut probleem. De evoluties inzake het Mestdecreet en het Mestactieplan werden daarom opgevolgd.

Inzake de mestproblematiek blijft de GOM de stelling verdedigen dat omwille van het uitzonderlijk belang van de veeteelt en van de varkensproductiekolom in het bijzonder voor de economie en de tewerkstelling in de provincie, de inkrimping van de veestapel dient te worden voorkomen. Daarom dient gezocht naar oplossingen die noch de sector noch het milieu hypothekeren. Naast maximale toepassing van het substitutieprincipe en invoering van voedertechische maatregelen die de opname van mineralen verbeteren, dient absolute prioriteit gegeven te worden aan mestverwerking. Initiatieven zowel op bedrijfsniveau als grootschalig via centrale mestverwerkingsseenheden en coöperatieven zijn een absolute noodzaak om een milieubeleid te kunnen combineren met het behoud en de verdere ontwikkeling van deze sector.

Op initiatief van het Provinciebestuur West-Vlaanderen en de GOM - West-Vlaanderen startte het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) in september 1996 zijn activiteiten. De GOM - West-Vlaanderen verzorgt het secretariaat.

De onderschreven doelstellingen van het Coördinatiecentrum betreffen het organiseren van het overleg tussen overheid en actoren in de mestproblematiek teneinde een coherent en praktisch toepasbaar beleid uit te werken inzake mestverwerking en mestbewerking, evenals het coördineren, ondersteunen en stimuleren van initiatieven terzake. Het coördinatiecentrum stelt tevens een "Mestverwerkingsplan voor Vlaanderen" op waarin een gefaseerde aanpak zal worden voorgesteld van de uit te bouwen verwerkingscapaciteit en waarbij voorstellen zullen worden gedaan van geschikte locaties voor de inplanting. Verder zal gezocht worden naar mogelijkheden voor afzet en valorisatie van eindproducten uit het mestverwerkingsproces en naar opportuniteiten voor het inschakelen van andere organische afvalstoffen in het verwerkingsproces.

Het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking heeft gedurende het eerste werkjaar de nadruk gelegd op het verzamelen en verwerken van gegevens. In het tweede werkjaar zal op basis van deze inventarisatie een verwerkingsplan uitgewerkt worden. Aan de hand van enkele scenario's wil het VCM voorstellen formuleren rekening houdend met een evenwichtige geografische spreiding tussen het mestaanbod en de noodzakelijke verwerkingscapaciteit.

Daarnaast heeft het VCM een aantal randaspecten van mestbe- en mestverwerking in werkgroepen behandeld. De werkgroep "sectorale voorwaarden mestbe- en mestverwerking" kreeg in het kader van de evaluatie van VLAREM I en VLAREM II die momenteel loopt, de opdracht een voorstel van sectorale voorwaarden uit te werken. Dit voorstel zal als leidraad naar de CEM-commissie en de betrokken kabinetten en administraties verdeeld worden.

De werkgroep "Juridische aspecten van mestverwerking" stelde modelcontracten op voor mestbe- en mestverwerking teneinde de rechten en de plichten van

de aanbieder, de verwerker en van een eventuele tussenpersoon voldoende te waarborgen. Deze teksten zullen als leidraad verdeeld worden naar initiatiefnemers van mestverwerkingsinstallaties en naar landbouworganisaties en veetelers.

Het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking kreeg van minister Van Rompuy de taak alle projecten rond mestverwerking ingediend in het kader van doelstelling 5b-programma te evalueren. Voor het mestverwerkingsproject SAGRON werd een positief advies uitgebracht, waarna het VCM en de GOM - West-Vlaanderen het project hebben geïnformeerd en begeleid bij de subsidieaanvraag en het zoeken naar een geschikte locatie.

De GOM - West-Vlaanderen zetelt in de begeleidingscommissie van de BBT-studie Mestverwerking die in opdracht van het VITO werd opgesteld.

Het VCM heeft overleg gepleegd met de beroepsfederatie voor Landbouwverwerkende Nijverheid (LVN) en OVAM voor een inschatting van het gebruik van andere meststoffen in de landbouw en met de initiatiefnemers van lopende mestverwerkingsprojecten Biovert Vlaanderen cvba, FERES, MAV, Danis en Sagron alsook met de secretariaten, landbouwadvisiegroepen en managementcomités van doelstelling 5b-programma "Meetjesland" en "Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied" en met een aantal vakorganisaties.

Interregproject Milieu en KMO/MKB in de Euregio Scheldemond

Dit Interregproject is gestart op 1 januari 1997 en loopt in samenwerking met de GOM - Oost-Vlaanderen en het Innovatiecentrum Zeeland. Dit grensoverschrijdend initiatief wil het schoner en milieuvriendelijker produceren bij KMO-bedrijven uit West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Zeeland stimuleren. In 1997 werden metaalverwerkende bedrijven, natuursteenbedrijven en beton(waren)producenten benaderd. Vanaf februari 1998 komt de vlees- en visverwerkende industrie aan de beurt.

Via een informatienamiddag kunnen KMO's kennismaken met het project en met milieuvriendelijke alternatieven of oplossingen voor

aanwezige sectorspecifieke milieu-problemen. Daarna volgt een individuele doorlichting van het bedrijf naar hun milieubeleid en de milieubelasting van hun bedrijfsvoering. Via een gesprek en een rondgang in het bedrijf worden alle milieuaspecten en milieueffecten van het productieproces geïnventariseerd. Deze milieuanalyse zet voor het bedrijf de milieuknelpunten in hun bedrijfsvoering op een rij. Tijdens het gesprek en in de individuele rapporten worden adviezen rond schone technologie, afval- en emissiepreventie en algemene milieuzorg geformuleerd. Per sector wordt een syntheserapport met bevindingen en adviezen opgesteld.

Bij vaststelling van een gemeenschappelijk milieuprobleem bij de deelnemende bedrijven kan een tweede ronde van informatieverstrekking via workshops met externe deskundigen plaatsvinden. Voor gemeenschappelijke milieuproblemen waar geen onmiddellijke oplossing voorhanden is kan in een samenwerkingsverband tussen de geïnteresseerde bedrijven een onderzoeksproject naar oplossingen of alternatieven opgestart worden. Het project kan in dit stadium een financiële bijdrage leveren voor inhuren van specialisten.

Voor de metaalverwerkende sector hebben 22 bedrijven waaronder 6 West-Vlaamse bedrijven een milieuanalyse laten uitvoeren. Bij de Vlaamse KMO's werd vastgesteld dat slechts een minderheid systematisch bezig is met milieuzorg en preventie. Ook werd vastgesteld dat nog te weinig KMO's een goede inventarisatie bezitten van milieugegevens zoals hoeveelheid geproduceerde afval, afvalverwijderingskosten, afvalwaterheffing enzovoort.

Voor de beton(waren)- en natuursteenbedrijven namen 14 bedrijven (vier West-Vlaamse) deel aan het project.

Het project kan in juli 1998 verlengd worden met anderhalf jaar. KMO-bedrijven uit de kunststofverwerking, textiel, voeding, houtbewerking en drukkerijsector krijgen dan de kans om deel te nemen aan het project.

Project ecomanagement

In het kader van het ADAPT-project van de Europese Gemeenschap hebben zeven Europese deelnemers, waaronder

Samenkomst van de eerste workshop Milieu en KMO-MKB in de Euregio Scheldemond voor de metaalsector.

de milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen en projectcoördinator VDAB Training & Opleiding, een cursus opgesteld die op een bevattelijke manier de milieuverantwoordelijken van KMO's informeert over de invoering van een milieuzorgsysteem in hun bedrijf. Deze cursus werd in het najaar voor het eerst met succes gedoceerd onder de vorm van een zesdaagse opleiding in het opleidingscentrum van de VDAB te Wondelgem. Na deze eerste sessies beslisten VDAB en de GOM-Milieucellen om deze cursus in de toekomst te optimaliseren en verder te organiseren. In februari 1998 starten nieuwe lessencycli in Wondelgem en in Heverlee.

Aansluitend op de cursus namen de vijf Milieucellen het initiatief om twee infonamiddagen voor bedrijfsleiders te organiseren met als thema "Het belang van een milieuzorgsysteem voor mijn bedrijf". Immers, de invoering van een milieuzorgsysteem is in de eerste plaats een beslissing van de bedrijfsleiding die ten volle gemotiveerd dient te zijn alvorens de milieuverantwoordelijke met succes de invoering van het zorgsysteem kan realiseren.

De GOM - West-Vlaanderen organiseerde deze infonamiddag samen met de GOMOV op 16 oktober 1997 in Kruishoutem. De hoge opkomst, de interessante bedrijfsgetuigenissen en de vele vragen die het publiek stelde maakten

van deze infonamiddag een geslaagde organisatie die in 1998 waarschijnlijk herhaald wordt.

Projectvoorstel afvalpreventie - RSD gebied

In het kader van het samenwerkingsverband Rijn-Schelde-Delta dat de opstelling van een Ruimtelijk Ontwikkelingsperspectief voor het RSD-gebied (provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland) ambieert werd op vraag van de Provincie een projectvoorstel uitgewerkt met als titel "afvalpreventie in bedrijven en grensoverschrijdende verwerking van bedrijfsafvalstoffen". Dit projectvoorstel wordt opgesplitst in drie deelaspecten:

- Afvalpreventie: inventarisatie en ervaringsuitwisseling als instrument voor een ruimere toepassing van afvalpreventie;
- Grensoverschrijdende verwerking van probleemafvalstoffen;
- Grensoverschrijdende mogelijkheden voor valorisatie van bedrijfsafvalstoffen in bouwmaterialen en wegenbouw.

De meerwaarde ten opzichte van vroegere preventieprojecten ligt in het feit dat vertrokken wordt vanuit concrete ervaringen en succesrijke resultaten bij bedrijven en niet vanuit een methodologie die door derden bij bedrijven wordt ingevoerd. Tevens wordt in dit project

ruim aandacht besteed aan het economische aspect van de preventiemaatregel.

Dit projectvoorstel werd beproven met potentiële partners (GOM's, innovatiecentra, OVAM en de Provinciebesturen). Verder werd gezocht naar financieringsbronnen gezien het RSD-samenwerkingsverband zelf geen middelen ter beschikking heeft. Begin 1998 zou een beslissing vallen over het verder doorgaan met het project. Indien men binnen het RSD-kader niet tot een concreet project kan evolueren zou het projectvoorstel eventueel op beperktere schaal kunnen uitgevoerd worden in een ander kader.

De Gom-Charter 99 Milieuverklaring

Deze Milieuverklaring brengt bedrijven samen die op vrijwillige basis tien milieudoelstellingen onderschrijven. Zij richten zich naar een rationeel gebruik van water en energie, het beperken van verpakingsafval, het stimuleren van afvalpreventie en -recuperatie, de beperking van luchtverontreiniging en lawaai- en geurhinder, de landschappelijke integratie van bedrijfsgebouwen, het streven naar een goede nabuurschap met omwonenden en het integreren van de milieuzorg in het bedrijfsbeleid.

Met dit initiatief beoogt men bedrijven ertoe aan te zetten om een actief milieubeleid te voeren dat verdergaat dan de wettelijk opgelegde verplichtingen. Tevens worden bedrijven die effectief milieumaatregelen treffen ook geregeld in de kijker gesteld door een positieve ruchtbaarheid te geven aan geleverde inspanningen terzake.

De milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen coördineert en zit de Evaluatiecommissie van de Milieuverklaring voor. Deze commissie beslist over de toelating tot ondertekening van de Milieuverklaring en over de uitreiking van het jaarlijkse logo dat wordt verleend op basis van het gevoerde milieubeleid en van de concrete realisaties die werden uitgevoerd.

Van de 39 bedrijven die sinds 1993 de Milieuverklaring ondertekenden dienden 26 bedrijven in 1997 een dossier in. De Evaluatiecommissie besliste na een grondige evaluatie ter plaatse dat deze bedrijven voldoende milieuprestaties konden voorleggen waarna hen op een academische zitting op 28 april te Kortrijk het Milieucertificaat 1997 werd uitgereikt.

Daarnaast werden in 1997 vijf nieuwe bedrijven tot ondertekening toegelaten. Na onderzoek is gebleken dat deze aanvragers werk maken van de uitbouw van een milieubeleid en daarenboven heel wat milieuprestaties kunnen voorleggen.

In het najaar 1997 werd een nieuwe Milieuverklaring gelanceerd. Om het pionierskarakter van de Milieuverklaring en de voortrekkersrol inzake milieubeleid van de ondertekenaars te kunnen blijven in het vaandel voeren, drongen zich immers na bijna vijf jaar verschillende redenen op om enkele aanpassingen aan de initiële tekst en procedure van de Milieuverklaring door te voeren. Vooreerst werd de Milieuverklaring aangepast aan de recente evoluties in de milieuwetgeving en -reglementering. Tevens willen de initiatiefnemers de Milieuverklaring meer accentueren als een ideale tussenstap naar het invoeren van een milieuzorgsysteem door deelnemende bedrijven vertrouwd te

maken met inhoud, methodologie en procedures van een milieuzorgsysteem en hen ook reeds te confronteren met een - zij het dan informeel - certificatiesysteem. Door het toenemend aantal deelnemers drong zich tevens een gestandaardiseerde beoordelingswijze op om de aanvragen tot ondertekening en de toekenning van het jaarcertificaat te evalueren. Tenslotte werd het belang aan gevoeld om bij de evaluatie vooral aandacht te besteden aan het algemeen gevoerde milieubeleid van de onderneming en de beoordeling niet langer voornamelijk op nieuwe milieu-investeringen en -maatregelen te accentueren.

Naast Charter 99 en de GOM - West-Vlaanderen werd Eurosymb bij de initiatiefnemers opgenomen. AMINAL - afdeling vergunningen -, OVAM, de Vlaamse Milieumaatschappij, de Provinciale Milieuadministratie en het Kabinet Leefmilieu blijven daarenboven naast de initiatiefnemers hun medewerking verlenen in de Evaluatiecommissie.

Bedrijven die de nieuwe Milieuverklaring onderschrijven verbinden er zich toe om een Milieubeleidsverklaring op te stellen waarin de naleving van de milieuwetgeving, de integratie van milieuzorg in het bedrijfsbeleid en het streven naar continue verbetering van de totale milieuprestaties zijn opgenomen en waarin de op het bedrijf van toepassing zijnde thema's van de GOM-Charter 99 Milieuverklaring worden ingeschreven. Als nieuwe thema's komen de productie van milieuvriendelijke producten, het opstellen van een noodplan en het reduceren van verkeersdrukke thans ook aan bod.

Op 28 november 1997 gingen reeds 13 bedrijven over tot ondertekening van de nieuwe Milieuverklaring.

Uitreiking jaarcertificaat GOM-Charter 99 milieuverklaring

De milieubeleidsclub

In samenwerking met het Vormingsinstituut voor KMO's te Kortrijk en met Charter 99 werd de in 1994 opgerichte Milieubeleidsclub ook in 1997 verder gezet. Doel van deze club is de uitwisseling van ervaringen en beleidsvisies met betrekking tot de milieuproblematiek bij bedrijven. De milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen staat in voor de coördinatie van het initiatief en

voor het modereren van de gesprekken.

In 1997 werden er zes sessies ingericht waarbij volgende thema's aan bod kwamen: "het milieujaarverslag en het verslag van de milieucoördinator", "de terugnameplicht", "afvalpreventie en Presti 3" en "milieusoftware en de milieukalender". Elke sessie werd ingeleid door twee externe deskundigen waarna een groepsbespreking met actieve deelname van alle deelnemers plaatsvond. Tevens werden bedrijfsbezoeken gebracht aan Spicer Clark-Hurth te Brugge en aan Primeur te Waregem.

In 1997 maakten 20 bedrijven deel uit van de Milieubeleidsclub.

Andere samenwerkingen

- De milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen is actief betrokken bij het beleid van de vzw Alitech, de vzw Proclam, de vzw Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek en is vertegenwoordigd in de adviesraad IFEST en in de adviesraad Omgeving van Charter 99.

- De GOM-milieuafdeling verleent haar medewerking in de vzw STAR - Studiesyndicaat voor Autorecyclage - die mogelijkheden onderzoekt tot oprichting van een autosloopstraat voor het selectief demonteren en fractioneren van autowrakken in Oostende. Naast het ecologisch verantwoord slopen van voertuigwrakken beoogt dit project

het creëren van tewerkstelling voor langdurig werklozen.

- Tevens wordt medewerking verleend aan de werkgroep Milieubeheerders van Energik. Deze groep organiseert op maandelijkse basis werkvergaderingen en informatienamiddagen rond actuele milieuthema's.

- De medewerkers van de milieuafdeling gaven ook in 1997 diverse lezingen en verzorgden lessen in milieuopleidingen. Ook werden diverse artikels in tijdschriften verzorgd.

- Tenslotte verleende de Milieucel zijn medewerking aan de opleidingen "Milieucoördinator" georganiseerd door het CKZ West-Vlaanderen en WES.

Grensoverschrijdende samenwerking

Het Interregprogramma

Het Interregprogramma is een initiatief van de EU om grensoverschrijdende initiatieven te steunen. De Provincie West-Vlaanderen is betrokken bij twee projecten, namelijk Nord - Pas-de-Calais en Zeeland.

Nord - Pas-de-Calais

Voor de regio West-Vlaanderen/Nord - Pas-de-Calais werden eind 1997 drie deelprojecten

goedgekeurd die de GOM - West-Vlaanderen samen met haar partner de CRCI (Chambre Regionale de Commerce et d'Industrie) Nord - Pas-de-Calais had ingediend. Deze projecten zijn de volgende:

- Promotieacties op internationale toeleveringsvakbeurzen. Dit project, reeds gestart in 1996, omvat een aantal gezamenlijke acties op de vakbeurzen Midest te Parijs en Interregio te Brussel waar beide organisaties groepsstands organiseren voor KMO's.
- Ontmoetingen tussen uitbesteders en toeleveranciers. Dit project betreft de organisatie van een aantal groepsbezoeken van toeleveringsbedrijven aan grote uitbesteders.
- Contactdagen. Hier gaat het om de organisatie van enkele thematische contactdagen voor Franse en Vlaamse uitbesteders en toeleveringsbedrijven.

Zeeland

De procedure in verband met de goedkeuring van de projecten die de GOM - West-Vlaanderen, samen met haar partners de GOM - Oost-Vlaanderen en de Kamer van Koophandel Zeeland, heeft ingediend is nog steeds niet afgerond. Bijgevolg zijn de projecten nog niet gestart. De milieuafdeling heeft wel zijn medewerking verleend aan het reeds eerder vermeld Interregproject milieu en KMO-MKB in de Euregio Scheldemond.

Het bedrijvencentrum te Kaposvar (Hongarije)

Het bedrijvencentrum te Kaposvar wordt door de GOM - West-Vlaanderen gerealiseerd in opdracht van de Vlaamse regering, in het kader van het Vlaams Samenwerkingsprogramma voor Oost-Europa en in nauwe samenwerking met de LEA (Local Enterprise Agency) uit de provincie Somogy. Hiertoe werd de vennootschap Somogy-Flanders opgericht waarin beide organisaties elk voor 50 % participeren. De bouwwerken aan het centrum zijn in 1997 van start gegaan, de opening is voorzien voor midden 1998.

Ondertekening van het samenwerkingsakkoord GOM - West-Vlaanderen CRCI Nord - Pas-de-Calais.

Van links naar rechts: J. Guillard, N. Vanhove, R. Séguy en B. Gay

Het bedrijvencentrum te Litvinov (Tsjechië)

Op 26 september 1997 opende Vlaams minister E. Van Rompuy plechtig het Vlaams-Tsjechisch bedrijvencentrum in Litvinov, Tsjechië. Het centrum werd opgericht door een vennootschap naar Tsjechisch recht, waarin de GOM - West-Vlaanderen en de Stad Litvinov participeren. De GOM - West-Vlaanderen realiseerde dit project in opdracht van de Vlaamse Administratie Economie. De Vlaamse aanbrengr werd gefinancierd door het Vlaams Samenwerkingsprogramma voor Centraal- en Oost-Europa.

Het bedrijvencentrum heeft als doelstelling gunstige kansen te creëren bij de start van nieuwe en bij de ontplooiing van jonge ondernemingen in de Tsjechische Republiek door het drukken van de startkosten, meer bepaald door het ter beschikking stellen van atelier-, opslag- en kantoorruimten, gemeenschappelijke diensten en nutsvoorzieningen, alsook professionele begeleiding.

Naast deze hoofdpdracht heeft het bedrijvencentrum als doel zich te profileren als een ontmoetingscentrum voor jonge Tsjechische bedrijven in de regio. Tevens wordt het een trefcentrum van waaruit Vlaamse bedrijven hun exportkansen in deze regio kunnen prospecteren, eventueel in samenwerking met Tsjechische partners. De bouwfase nam precies één jaar in beslag. Het gebouw telt zes kantoorruimten en 14 ateliers en biedt bijgevolg potentieel een onderkomen aan 20 jonge ondernemingen.

De Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen werd door de Vlaamse regering aangezocht mede te werken bij de uitvoering van dit project omwille van haar expertise op het vlak van de bouw en de uitbating van bedrijvencentra.

Het bedrijvencentrum te Martin (Slovakije)

Naast de projecten in Tsjechië en Hongarije werd de GOM - West-Vlaanderen door het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Europa Economie, gevraagd een gelijkaardig initiatief te begeleiden in Slovakije.

Als locatie werd de stad Martin voorgesteld, hoofdplaats van

Het bedrijvencentrum te Litvinov

de gelijknamige regio in het noordwesten van Slovakije.

In een eerste fase werd een studie gemaakt in verband met de haalbaarheid van het project in deze regio. De studie ligt momenteel ter goedkeuring voor aan het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Het bedrijvencentrum Somogy-Flandria in opbouw

europartner® time systems | sales management

**TIJDSREGISTRATIE
JOBOPVOLGING
NACALCULATIE**

Wie doet wat?
Aan welk order of project?
Verbruikte materialen?
Aantal?
Wanneer en hoelang?
Niet-productieve uren?
Rendement?
Controle voorcalculatie?

EUROCAP software

**ECHE MOBILEITE
VOOR VERTEGENWOORDIGERS**

- Complete PC in handformaat
- Geen opstarttijden
- Probleemloze Windows '95/NT connectiviteit

PROSPECTIE - DATABASE

- Eenvoudig en overzichtelijk
- Uiterst selectieve database
- Windows '95/NT

Europartner Time Systems bvba • Ringlaan 20 • B-8520 Kuurne
E-mail: info@europartner.be • Tel.: (056) 35 54 16 • Fax: (056) 37 27 95

Initiatieven in de industriële en tertiaire sector

Bedrijvenscentrum regio Kortrijk te Wevelgem

Bedrijvenscentra en doorgangsgebouwen

De GOM - West-Vlaanderen startte 14 jaar geleden het initiatief bedrijvenscentrum als nieuw instrument om in een regio het aantal bedrijfsinitiatieven te laten toenemen. De creatie van nieuwe bedrijfsinitiatieven werd als het aangewezen middel beschouwd om stabiele werkgelegenheid in de regio te laten groeien en de regionaal-economische doelstelling werk in eigen streek te realiseren.

Specifiek aan het initiatief was dat het gebaseerd was op een samenwerking overheid-privé-sector en dat het bedrijfsleven op een efficiënte wijze werd betrokken in een project van streekontwikkeling.

Naast de prioritaire sector van de eigen jonge initiatiefnemers stonden de centra ook open voor elk initiatief dat nieuwe bedrijfswerkstellingspolen in de regio kan helpen realiseren.

Bij de uitwerking stonden drie diensten voorop:

- Het tijdelijk aanbieden van aangepaste ruimte aan soepele voorwaarden;

- Het organiseren van secretariaatsservice en een gemeenschappelijke accommodatie die ook mentaal en psychologisch ondersteunend werkt;
- Het ter beschikking stellen van een gemakkelijke toegang tot aangepast bedrijfsadvies.

West-Vlaanderen beschikt nu over een netwerk van zeven bedrijvenscentra (Brugge, Ieper, Oostende, Roeselare, Veurne, Waregem en Wevelgem), die zich succesvol verder ontwikkelen.

De gedachtengang die aan de basis lag van de oprichting van de bedrijvenscentra blijft actueel.

De nadruk dat de schaarse middelen in de eerste plaats naar de commerciële en technologische positionering moeten gericht worden blijft actueel. Het tijdelijk ter beschikking stellen van ruimte en diensten in een omgeving die mentaal aanmoedigend werkt blijft een belangrijke aanbreng. De meerwaarde die uitgaat van het ter beschikking stellen van een gezamenlijke accommodatie, de onderlinge contacten tussen jonge ondernemers langs deze accommodatie om, secretariaatsdiensten, imagovorming,

een gemakkelijker introductie in het uitgebreid begeleidingskader blijft het handelsmerk van de bedrijvenscentra uitgedragen door het beschermde bedrijvenscentrum-logo.

Op 31 december 1997 waren 91 bedrijven gehuisvest in de West-Vlaamse bedrijvenscentra. Daarvan waren 82 bedrijven van binnenlandse en negen van buitenlandse oorsprong. De globale tewerkstelling bij deze 91 bedrijven bedroeg 284 personen. Reeds 247 bedrijven hebben deze bedrijvenscentra verlaten en de tewerkstelling in deze bedrijven liep op tot meer dan 2.200 personen.

In het totaal hebben reeds 338 bedrijven van het begeleidingsinstrument bedrijvenscentrum gebruikgemaakt en de totale rechtstreekse tewerkstellingscreatie, inbegrepen de staf van de bedrijvenscentra, bedraagt meer dan 2.500 personen. De gemiddelde bezettingsgraad van de bedrijvenscentra in 1997 bedroeg 80 % voor de kantoorruimten en 75 % voor de productieruimten en de verblijfsperiode per bedrijf bedroeg 30 maanden.

Bij de financiering van de centra werd 72 miljoen BEF aangebracht door de industriële sector, 46 miljoen BEF door de financiële sector en 30 miljoen BEF door de overheid.

Ook in het buitenland worden de ervaring en knowhow van de GOM - West-Vlaanderen op het gebied van bedrijvenscentra gevaloriseerd:

- De bouwwerken van het bedrijvenscentrum te Litvinov (Tsjechië) zijn voltooid. De officiële opening door minister E. Van Rompuy vond plaats in september 1997;
- Te Kaposvar (Somogy County in Hongarije) zijn de bouwwerken van het bedrijvenscentrum gestart. De opening van het complex is gepland voor midden 1998;

- Een derde project is in bespreking in Martin in Slovaĳie. De haalbaarheidsstudie, die de randvoorwaarden voor een succesvolle realisatie van het project dient te evalueren, werd afgewerkt.

Plannen voor projecten in Zuid-Afrika liggen eveneens op de discussietafel.

Al deze buitenlandse projecten worden gedeeltelijk gefinancierd door de lokale autoriteiten en gedeeltelijk door de Vlaamse Gemeenschap, die hiervoor onder andere put uit het Fonds Oost-Europa (Vlaams Samenwerkingsprogramma voor Centraal- en Oost-Europa).

De GOM - West-Vlaanderen realiseert deze buitenlandse projecten in opdracht van de Vlaamse regering, in samenwerking met de Vlaamse Administratie.

Parallel aan het netwerk van bedrijvencentra, realiseert de GOM - West-Vlaanderen een gelijkaardig netwerk van doorgangsgebouwen in de provincie.

Het doorgangsgebouwencomplex te Wevelgem voor de regio Kortrijk werd in januari 1997 officieel geopend. Bij de realisatie trad de GOM - West-Vlaanderen op in partnership met de intercommunale Leiedal en het Bedrijvencentrum Regio Kortrijk. Bij de realisatie kan de GOM - West-Vlaanderen een beroep doen op een belangrijke bijdrage van het Vlaamse Gewest en de Provincie. De inplanting in de onmiddellijke nabijheid van het bedrijvencentrum doet deze locatie meer dan ooit uitgroeien tot een echt ondernemingscentrum waar nieuwe initiatieven een stevige begeleiding aangeboden wordt.

De oprichting van de vennootschap die het ambachtelijk doorgangsbouw te Wingene zal uitbaten door de partners de cv Belgomilk en de GOM - West-Vlaanderen vond plaats in juli 1997 om in 1998 tot opening van het centrum te kunnen overgaan.

Innovatie en Incubatiecentrum Kortrijk

Op initiatief van de GOM - West-Vlaanderen werd in 1997 de nv Innovatie en Incubatiecentrum Kortrijk opgericht met als

Op 31 januari 1997 werd het doorgangsgebouwencomplex te Wevelgem officieel geopend in aanwezigheid van minister E. Van Rompuy. Van links naar rechts: Norbert Vanhove, minister Eric Van Rompuy en Jan Callens

partners naast de GOM - West-Vlaanderen, de nv ASLK, nv Barco, nv Bekaert, nv Electrabel, nv Koramic en nv Vandemoortele. Bij de oprichting werd door de partners 60 miljoen BEF bijeengebracht.

De GOM - West-Vlaanderen kon rekenen op een belangrijke steun vanwege de Vlaamse en de provinciale overheid. Ook de intercommunale Leiedal heeft het project financieel gesteund.

Het project steunt op een intense samenwerking tussen de privé-nijverheid en de overheid en heeft als doel hoogtechnologise projecten, de faciliteiten van een bedrijvencentrum aan te bieden. Naast het ter beschikking stellen van aangepaste ruimten tegen interessante voorwaarden, wordt er ook een secretariatservice aangeboden evenals

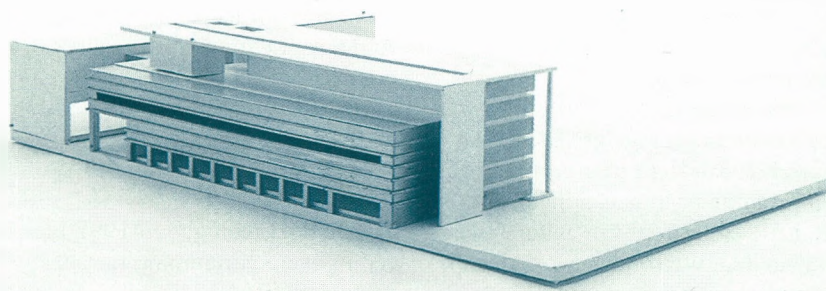
managementbegeleiding bij de overgang van onderzoek naar een commercieel verkoopbaar product.

De infrastructuur zal in 1998 gerealiseerd worden op grond die door de KULAK in erfpacht wordt gegeven aan de nv IICK en die grenst aan het toekomstige Researchpark.

Transportzone Zeebrugge (TZZ)

Zoals vorig jaar reeds aangekondigd, werd gestart met de uitbreiding van de transportzone langs de Baron de Maerelaan te Zeebrugge. Het betreft een uitbreiding met 10,3 ha aan terreinen, die opgenomen is in de jongste gewest-

Maquette van het innovatie- en incubatiecentrum Kortrijk

planwijziging. Na realisatie zal de totale oppervlakte van de zone 73,3 ha bedragen.

Op initiatief van de GOM - West-Vlaanderen werden in 1982, samen met de privé-sector, de infrastructuurwerken voor de ontsluiting van de transportzone te Zeebrugge aangevat. Op 9 maart 1982 stichtten drie participanten de Transportzone Zeebrugge nv (TZZ nv) : de GOM - West-Vlaanderen, de groep L.L.&N. De Meyer nv, Gebouwen en Bruggen nv en de Nationale Investeringsmaatschappij.

De transportzone beoogt de uitbouw van een polyvalente zone voor transport- en havengebonden activiteiten, die geen directe binding met het water nodig hebben, maar wel voeling hebben met de haven.

De transportzone van Zeebrugge is hoe langer hoe meer één van de belangrijke zenuwcentra van het havengebied van Zeebrugge. Momenteel zijn een 70-tal bedrijven in de zone actief. Van 1984 tot 1997 steeg de werkgelegenheid op de transportzone gestadig tot 950 personen. Door de derde uitbreidingsfase zal dit aantal ongetwijfeld nog verder toenemen. Een aantal nieuwe investeerders heeft zich tijdens de jongste weken aangemeld.

Belangrijk is ook de steun van de Vlaamse regering aan de infrastructuurwerken in de laatste uitbreidingsfase. Deze werken worden verzorgd door de intercommunale WIER. De Vlaamse regering verleent 16 miljoen BEF steun voor de wegeniswerken. Deze werken zullen tegen begin 1999 klaar zijn en onmiddellijk resulteren in arbeidsplaatsencreatie.

Beheersmaatschappij van het internationaal transportcentrum LAR (cv BITLAR)

Ook op het internationaal transportcentrum LAR zitten de activiteiten in de lift : de tewerkstelling blijft er toenemen. Naar promotie en ontwikkeling toe werd een eigen Website in gebruik genomen.

Naast het veiligstellen van de uitbreidingsmogelijkheden, gaat blijvende aandacht naar de verspreiding van de naambekendheid van de LAR en naar tal van andere activiteiten, waaronder voornamelijk nauwe contacten met de lokale en

centrale douanebesturen en initiatieven ter bevordering van de werking van de spoorterminal.

Flanders Vegetables Export cv

Dit bedrijf werd door de GOM - West-Vlaanderen samen met een aantal exporteurs van groenten en fruit opgericht om door een gezamenlijke aanpak de export van deze producten naar eerder moeilijke markten mogelijk te maken. In een eerste fase richtte het bedrijf zich vooral naar Engeland maar sedert enkele jaren wordt het actieterrein verlegd naar Oost-Europa en vooral naar Rusland. Ondanks een aantal problemen die typisch zijn voor een markt die in volle ontwikkeling is, mag deze overschakeling als een succes worden bestempeld. De resultaten van 1997 tonen dit duidelijk aan : de uitvoer van verse groenten en fruit beliep in 1997 liefst 239 miljoen BEF, een stijging van 48 % ten opzichte van 1996. Het bedrijf realiseerde 471 zendingen voor een totaal van ongeveer 10 miljoen kg.

De Russische markt is voor de West-Vlaamse groentenkwekers een afzetmarkt van eerste orde geworden.

Hermes nv

De nv Hermes werd opgezet met de bedoeling de uitbouw van terminals voor goederen en passagiers in de haven van Brugge-Zeebrugge te financieren.

Deze maatschappij bouwde de Canadaterminal in de Zeebrugse achterhaven. In 1997 nam de Zeebrugse goederenbehandelaar SeaRo de GOM-aandelen in Hermes over, met de bedoeling de Canadaterminal tot een centrale hub voor nieuwe wagens en stukgoed uit te bouwen. De oppervlakte van de terminal zal hiertoe met 18 ha in noordelijke en 40 ha in zuidelijke richting worden uitgebreid.

CV De Hallen

De doelstellingen in 1997 bleven in overeenstemming met het strategisch plan. Vier actiepunten

stonden opnieuw centraal : het creëren van nieuwe beurzen, het exporteren van beurzen, het ontwikkelen van het Meeting Center Gruzenberg en de verdere expansie van de gebouwen en de campus.

De kalender voor 1997 was een succes : 40 activiteiten, waarvan vier nieuwe, aangebracht door derden organisatoren. Bij de buitenlandse activiteit werd vooral aandacht geschonken aan Nederland. In de toekomst wordt veel van de activiteiten in Noord-Frankrijk verwacht. Het project Gruzenberg lost de verwachtingen in en de opening in 1997 van het multibioscoopcomplex Kinopolis zorgde voor een belangrijke complementaire accommodatie. Ook de financiële resultaten waren positief.

Het succes van de megabeurzen deed de vennootschap beslissen absolute prioriteit te geven aan het bouwen van een zesde hal. Deze hal moet afgewerkt zijn in 1999 en zal eveneens als evenementenhal aangewend kunnen worden. De nood aan meer parkingruimte en de ontsluiting van het "ci" binnen de autostradenkruising zijn een logische verwachting om de groei-politiek te ondersteunen.

Bevordering gewestelijke infrastructuur, economische bedrijvigheid, ruimtelijke ordening

Infrastructuur

De GOM - West-Vlaanderen besteedt blijvende aandacht aan de goede interne verkeersinfrastructuur en aan de integratie ervan in nationaal en internationaal verband. Evoluties worden van nabij gevolgd, onder meer via de werking van diverse commissies en via besprekingen met de betrokken diensten. Waar nodig worden de beleidsinstanties benaderd.

Hoewel er in de Richtnota 1997-98, door de Vlaamse regering opgesteld ten aanzien van de werking van de GOM's, sprake is van de "rol die aan de GOM's werd toebedeeld inzake advies over de driejarenprogramma's infrastructuurwerken", is aan de GOM - West-Vlaanderen geen advies gevraagd over het "Driejarenprogramma voor de Vlaamse wegen 1998-2000".

Inzake wegeninfrastructuur is de aandacht in 1997 vooral gegaan naar de problematiek van de oostwaartse verlenging van de A18 Adinkerke-Jabbeke - Brugge (Blauwe Toren) naar Westkapelle. De GOM - West-Vlaanderen heeft, mede binnen de werkzaamheden van de provinciale "Bijzondere Verkeerscommissie Zeebrugge", steeds geijverd voor deze verlenging. Zij beoogt een betere ontsluiting van de haven van Zeebrugge en een ontlasting van de Koninklijke Baan. Naar aanleiding van de definitieve goedkeuring van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (zie hierna), heeft de GOM - West-Vlaanderen tot op het laatste ogenblik gepleit opdat deze verlenging integraal zou worden opgenomen in het structuurplan. Uiteindelijk is zij slechts ten dele opgenomen: met name de sectie tussen Blauwe Toren en Westkapelle. Tussen Jabbeke en Blauwe Toren krijgt men hierdoor een ontbrekende schakel.

Nog in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is gesteld dat er tussen Ieper (eindpunt van de A19) en Veurne geen (nieuwe) hoofdweg of primaire weg kan aanvaard worden; enkel een secundaire weg wordt verantwoord geacht. Deze secundaire weg is te traceren vanaf een nader te bepalen punt op de ring van Ieper naar een nader te bepalen punt op de weg Ieper-Veurne (N8). Rond het vinden van een tracé heeft de Provincie een "Bijzondere Verkeerscommissie N8" opgericht waarvan de GOM - West-Vlaanderen lid is. De commissie startte haar werkzaamheden in december 1997.

In verband met de waterwegen stond in 1997 de Leie duidelijk in de belangstelling. De doortocht van Kortrijk is thans nog een flessenhals tussen de reeds volledig op 1.350 ton gebrachte panden stroomafwaarts Kortrijk en de nagevoeg volledig op 1.350 ton gebrachte panden stroomopwaarts deze stad. In 1997 is officieel gestart met de aanpassingswerken in de doortocht van Kortrijk zodat de flessenhals kan weggewerkt worden. De GOM - West-Vlaanderen heeft jarenlang mede geijverd voor de uitvoering van dit project. Dit heeft te maken met de economische ontwikkeling van de streek, het bevorderen van de transportfunctie van de waterweg, de waterbeheersing en de veiligheid (huidige onstabieleit van bepaalde kaden).

Nog op het vlak van de waterwegen is te verwijzen naar de activiteiten van het Studiecomité Leie en Bijkanalen waarvan de GOM - West-Vlaanderen lid is.

Op het vlak van de spoorwegen kan vermeld worden dat sinds midden december 1997 een hogesnelheidstrein rijdt op de relatie Oostende-Brugge-Brussel-Parijs (twee treinen per dag en per richting). Deze verwezenlijking doet niets af van het streven van de GOM - West-Vlaanderen om te komen tot

meer rechtstreekse treinverbindingen Oostende-Brugge-Kortrijk-Rijsel met aansluiting op de hogesnelheidstreinen aldaar. Thans zijn er drie treinen per dag en per richting op werkdagen en twee treinen per dag en per richting in het weekeinde en op feestdagen.

In de haven van Zeebrugge ging veel energie naar de bouw van een nieuwe roro-terminal met twee aanlegbruggen in het Wielingendok. In het kader van het moderniserings- en uitbreidingsprogramma van de Ocean Containerterminal Hessenatie Zeebrugge (OCHZ) werden op de oostkaai twee super post-panamaxcontainerkranen in gebruik genomen en een derde besteld. Wanneer deze laatste operationeel wordt zal de terminal over tien grote containerkranen beschikken. Centraal in het uitbreidingsprogramma staat de verlenging van de oostkaai van de terminal, waardoor OCHZ vanaf 1990 drie containerschepen van méér dan 4.000 TEU's zal kunnen behandelen.

Ook de haven van Oostende ondergaat momenteel een heuse gedaanteverwisseling. Voorlopig krijgt vooral de voorhaven aandacht, maar ook de achterhaven wordt aangepakt. In 1998 beginnen de werken voor het Kennedy-De Bolle project, dit is de doortrekking van de Kustbaan tot aan het einde van de E40/A10; daarnaast starten de werken rond Plassendale 1: de bouw van een dok met kaaimuren, verbreding van het kanaal Oostende-Brugge met een nieuwe glooiing en ophoging van de terreinen. De omvorming van het Zeewezendok tot een getijdendok zal medio 1998 voltooid zijn. Hetzelfde geldt voor de verlenging van de Diepwaterkaai. Voor het jaar 1998 ligt de nadruk op de kaaiverharding van het Zeewezendok, de werken rond Plassendale 1 en de studie over de toegankelijkheid van de haven.

Over de Oostendse luchthaven is de afwerking te vermelden van de rolbaan over haar gehele lengte op het luchtvaartgebonden bedrijventerrein. Verwacht wordt dat in 1998 de dringende aanleg van de inschepingsvloer op deze zone in een stroomversnelling zal komen, aangezien de eerste kandidaat-investeerders zich aandienen. Ook de aanleg van een verbindingsweg tussen het bedrijventerrein en de eigenlijke luchthaveninstallaties is voor dit jaar gepland.

Sociaal-economische bedrijvigheid

De tussenkomsten van de GOM - West-Vlaanderen op het vlak van de sociaal-economische bedrijvigheid zijn zeer uiteenlopend en kwamen meestal in voorgaande paragrafen reeds ter sprake.

In 1997 werd verder werk gemaakt van de uitvoering van het Doelstelling 5b-programma en naar de gedeeltelijke herziening van de gewestplannen. Met name voor de gewestplannen Roeselare-Tielt en voor Kortrijk vergde het indienen van voorstellen

met betrekking tot de zonevreemde bedrijven en het permanent opvolgen van eerder ingediende voorstellen inzake regionale bedrijventerreinen veel aandacht.

Met betrekking tot de infrastructuurle ontlasting van de provincie lag het accent bij de waterwegen : in het kader van de verruiming van de Leiedoortocht te Kortrijk keurde de Vlaamse regering een eerste actieplan goed dat door de partners die de Leieconvenant ondertekenden werd opgesteld. Ook de ontsluiting langs het waterwegennet van de haven van Zeebrugge kwam ruimschoots aan bod. De wegen- en spoorontsluiting van de provincie werd hierbij evenwel niet veronachtzaamd.

Bestuursmandaten in de diverse West-Vlaamse bedrijvencentra, transportzones en intercommunale verenigingen zorgden voor de continuïteit van de eerder geformuleerde aanpak inzake bedrijfsgerichte infrastructuur. Ook in 1997 bleef de GOM - West-Vlaanderen systematisch de situatie op de bedrijventerreinen nauwgezet opvolgen.

Verder werd medewerking verleend aan de functionering van het subregionaal overleg in een aantal streekplatformen in het kader van de beslissing van de Vlaamse regering van 20 juli 1994 inzake het vernieuwd regionaal beleid.

Ruimtelijke ordening

De GOM - West-Vlaanderen geeft sinds lang informatie en advies betreffende ruimtelijke ordening aan onder meer het bedrijfsleven. Waar nodig zorgt zij ook voor begeleiding en bemiddeling. Via contacten met de Vlaamse overheid heeft zij ook een terugkoppelingsfunctie naar het hogere niveau. Deze taken zijn geofficialiseerd in de opdracht die de Vlaamse regering in 1996 gaf aan elke GOM tot het uitbouwen van een "adviesdienst voor stedenbouwkundige problematiek bij het bedrijfsleven". In het kader van deze opdracht werden in 1997 circa 25 dossiers van bedrijven behandeld. Naast deze dossiers had de adviesdienst ook besprekingen met 75 bedrijven die wegens hun zonevreemde ligging kampen met uitbreidingsproblemen; voor deze bedrijven werden voorstellen tot herziening van het gewestplan uitgewerkt (zie hierna).

Balans '96: 3.777 miljard F. We blijven Nr 2 in België. We zijn er fier op dat wij het Gemeentekrediet in uw buurt vertegenwoordigen. En daar blijft het niet bij. Ook u zal ons vroeg of laat tegenkomen. Vandaag, morgen, volgend jaar? We worden uw bank!

Gemeentekrediet

De hiernavolgende werkzaamheden kaderen mede in de activiteiten van deze "adviesdienst".

Sinds 1990 neemt de GOM - West-Vlaanderen initiatieven om te komen tot herzieningen van de gewestplannen, meer bepaald rond het bestemmen van gronden voor industriële activiteiten. Aanvankelijk ging het om bijkomende regionale bedrijventerreinen; sinds 1996 werden de initiatieven verruimd met voorstellen voor bijkomende lokale bedrijventerreinen en voor het oplossen van problemen van bedrijven die niet op een bedrijventerrein gelegen zijn of die willen uitbreiden buiten hun bedrijventerrein.

In 1997 spitste de werking zich toe op de herziening van de gewestplannen Kortrijk en Roeselare-Tielt. Voor beide gewestplanherzieningen had de GOM - West-Vlaanderen reeds in 1995 een eerste reeks voorstellen ingediend; in 1996 en 1997 volgden aanvullingen. In 1997 heeft de Vlaamse regering deze voorstellen (en ook deze van andere instellingen) onderzocht. Dit leidde tot de voorlopige vaststelling door de Vlaamse regering van de plannen tot gedeeltelijke wijziging van het gewestplan Kortrijk (juli 1997) en Roeselare-Tielt (december 1997). Na een openbaar onderzoek dat door de Provincie moet georganiseerd worden, zullen de wijzigingen in 1998 definitief kunnen vastgesteld worden. Eind 1997 diende de GOM - West-Vlaanderen een wijziging in van een eerder geformuleerd voorstel tot herziening van het gewestplan Diksmuide-Torhout.

Ook voor de andere West-Vlaamse gewestplannen heeft de GOM - West-Vlaanderen in de jongste jaren wijzigingsvoorstellen ingediend. Een aantal van deze voorstellen werd nog niet door de Vlaamse overheid opgenomen in een wettelijke procedure tot herziening van de betrokken gewestplannen.

Zoals in 1996 heeft de GOM - West-Vlaanderen ook in 1997 gewezen op een aantal knelpunten binnen de huidige wetgeving rond de behandeling van problemen van bedrijven die niet op een bedrijventerrein gevestigd zijn en van bedrijven die buiten hun bedrijventerrein willen uitbreiden. Hierover is gepubliceerd in "West-Vlaanderen Werkt" nummer 5/1997.

In 1997 heeft de GOM - West-Vlaanderen verder medewerking

verleend aan de voorbereiding van het Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen. Nadat respectievelijk in 1994 en in 1996 de voorontwerpen voor de deelgebieden Kustzone en Zone Zuidoost klaarkwamen, werd in 1997 het voorontwerp voor de Zone Zuidwest (arrondissementen Diksmuide en Ieper) afgewerkt. De voorontwerpen moeten leiden tot een ontwerp voor heel de provincie dat, na een openbaar onderzoek, zal uitmonden in een definitief provinciaal ruimtelijk structuurplan.

Mede tegen de achtergrond van het totstandkomen van het Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen heeft de GOM - West-Vlaanderen bijzondere aandacht besteed aan de evoluties in verband met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Dit plan werd door de Vlaamse regering voorlopig vastgesteld in juli 1996. Na een openbaar onderzoek is het plan definitief vastgesteld op 23 september 1997. De "bindende bepalingen" ervan dienden bekrachtigd te worden door het Vlaamse parlement; dit gebeurde op 19 november 1997.

In 1997 is op Vlaams niveau verder gewerkt aan een "decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening". Dit decreet zal, samen met het op 24 juli 1996 goedgekeurde "decreet houdende de ruimtelijke planning", een volledig nieuw juridisch instrumentarium vormen; samen zullen zij de wet van 29 maart 1962 "houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw" vervangen.

Aan het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en aan het in wording zijnde decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening is een "redactioneel" gewijd in "West-Vlaanderen Werkt" nummer 5/1997.

Zoals in vorige jaren was ook in 1997 de GOM - West-Vlaanderen betrokken bij de goedkeuringsprocedure van bpa's waarin gronden liggen die een industriële bestemming krijgen. Het betreft het deelnemen aan de zogenaamde "plenaire vergaderingen" en het formuleren van adviezen. Deze bijdragen van de GOM - West-Vlaanderen moeten toelaten bovengemeentelijke standpunten en belangen afdoende aan bod te laten komen.

TIV

Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw

Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's

Als **innoverende KMO** wenst U: een goed product, een geschikte partner, een klare kijk op de nieuwste technologische ontwikkelingen, een passende strategie, de juiste informatiekanalen, een snel resultaat

TIV:

uw rechterhand voor een succesvolle innovatiestrategie

Tot uw beschikking staan: een multidisciplinair team jarenlange ervaring in het opsporen van de nieuwste producten, processen of projecten toegang tot databanken, instituten, federaties,... waar ook ter wereld een flexibele, uitgeteste methodiek technologie-monitoring geleide workshop voor het initiëren van productideeën

TIV biedt U een volledig gepersonaliseerd programma aan

startbespreking en formulering van uw interesseprofiel wereldwijde prospectie en contactname analyse van de respons evaluatie van de voorstellen rapportering van de resultaten opvolging van de contacten

Contactadressen

GOM - West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek
Tel. 050/36 71 00
Fax 050/36 31 86

TIV
Bisschoffsheim 25,
1000 Brussel
Tel. 02/219 56 10
Fax 02/219 82 27

Samenwerking en coördinatie

Doorstroming

De directie en stafleden van de GOM - West-Vlaanderen maken deel uit van diverse commissies, verenigingen of organismen of zijn met raadgevende stem betrokken bij de werking ervan, met het oog op samenwerking en coördinatie op het sociaal-economisch vlak. De permanente confrontatie met de dagelijkse problematiek op vele terreinen van de overheids- en de privé-sector laat toe het studie-, conceptie- en promotiewerk in te passen in de concrete realiteit, het op een breed vlak uit te dragen en versnippering van inspanningen te vermijden en vanaf de basis de noodzakelijke coördinatie te verzekeren.

Vertegenwoordigers van de GOM - West-Vlaanderen zijn actief in de volgende verenigingen :

Intercommunale verenigingen

Leiedal sy, raad van bestuur (Kortrijk);

Westvlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Rekonversie, lid raad van bestuur en directiecomité (Brugge);

Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid, adviseur raad van bestuur en directiecomité (Brugge);

Westvlaamse Intercommunale voor Technisch Advies en Bijstand voor Ruimtelijke Ordening, adviseur raad van bestuur en directiecomité (Brugge).

Beheer en advies aan onderwijsinstellingen

Vormingsinstituut KMO, raad van beheer (Brugge);

Postuniversitair Centrum West-Vlaanderen (PUC), raad van beheer en directiecomité (Brugge), Werkgroep Wetenschappen en Toegepaste Wetenschappen en Werkgroep Economie en Recht.

Organen, werkgroepen en commissies in verband met ontwikkelingswerk

FFIO (Investeren in Vlaanderen) (Brussel);

Interregio vzw, raad van beheer en technisch comité (Brussel);

Bedrijvencentrum Regio Brugge nv, raad van bestuur;

Bedrijvencentrum Regio Kortrijk nv, raad van bestuur;

Bedrijvencentrum Regio Oostende nv, raad van bestuur;

Bedrijvencentrum Regio Roeselare nv, raad van bestuur;

Bedrijvencentrum Regio Waregem nv, raad van bestuur;

Bedrijvencentrum Regio Westhoek nv, raad van bestuur;

Bedrijvenpark Wingene nv, raad van bestuur;

Centrum voor Begeleiding van Ondernemingen, raad van bestuur;

Provinciale Themacommissie Economie, Brugge;

Beheerscomité van het Researchpark Kortrijk;

APZI (Association Port of Zeebrugge Interests);

Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd, raad van beheer (Beernem);

Flanders Vegetables Export cv, raad van beheer;

Alitech vzw, raad van beheer (Gent);

Technologisch Instituut Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging Biotechnologieraad (Antwerpen);

Coördinatiecomité GIMV Vlaamse GOM's;

Toezichtcomité "5b, Pesca, Retex";

Managementcomité "Retex";

Managementcomité "5b";

LPO (Luchthaven Promotie Oostende), raad van beheer (Oostende);

Provinciale Werkgroep voor Huisvesting (Brugge);

Centrum voor Kwaliteitszorg West-Vlaanderen, raad van beheer;

Studiecomité Leie en Bijkanalen (Kortrijk);

Subregionaal Tewerkstellingscomité Oostende-Westhoek;

Conferentie voor Regionale Ontwikkeling in Noordwest-Europa (Brugge), raad van bestuur (CRON-WE);

Organisatiecomité "Forum for Applied Biotechnology";

Werkgroep Euregio Scheldemond (Middelburg, Gent, Brugge);

Werkgroep en Stuurgroep Interreg West-Vlaanderen/Nord - Pas-de-Calais (Brugge, Rijsel);

Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (Kortrijk);

Charter 99, Zuidwest-Vlaamse economische samenwerking (Kortrijk), adviseur raad van bestuur; Adviesraad Omgeving; Evaluatiecommissie Milieuverklaring Adviesraad Research;

RISO (Regionaal Instituut voor de Samenlevingsopbouw) (Brugge), algemene vergadering;

Stichting Dirk Frimout, raad van bestuur en directiecomité;

Coördinatiecommissie Arbeidsmarkt Euregio Scheldemond;

West-Vlaamse overleggroep van EURES (Kortrijk);

Streekplatform regio Kortrijk vzw;

Streekplatform van het arrondissement Brugge vzw;

Streekplatform Westhoek vzw;

Streekplatform Roeselare-Tielt vzw;

Streekplatform arrondissement Oostende vzw;

Centrumraad vormingsinstituut KMO's Veurne.

Commissies in verband met leefmilieu

Werkgroep Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu, Provinciale Landbouwkamer (Roeselare);

Coördinatiegroep Milieubeheer Energik (Antwerpen);

Adviesraad IFEST (International Trade Fair for Environmental & Safety Technologies) (Gent);

Werkgroep Milieu "Internationale Scheldefaculteit" (Vlissingen);

Bekkencomité De IJzer;

Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek, raad van beheer (Oostende);

Milieu Overleg Luchthaven Oostende (MOLO);

Redactieraad Ecotips;

Studiesyndicaat voor Autorecyclage STAR vzw.

Commissies in verband met toerisme

Toerisme Vlaanderen, raad van bestuur;

Adviesraad voor Toerisme, Stad Brugge;

Coördinatiegroep "Recreatie en Toerisme" van Euregio Scheldemond.

Commissies in verband met informatie

Redactieraad van "West-Vlaanderen Werkt" (Brugge);

Redactieraad van "Toeleveren Vandaag" van de Vlaamse GOM's;

Redactieraad van "Zeebrugge News" (Brugge);

Redactieraad van "Flanders' Business Newsletter" (Vlaamse GOM's, FFIO, Vlaamse regering);

Adviesraad "Ondernemen in West-Vlaanderen".

Commissies in verband met ruimtelijke ordening, transport, energie

Raad van Advies De Lijn, West-Vlaanderen (Oostende);

Vlaamse Commissie Ruimtelijke Ordening (VLACORO);

Transportzone Zeebrugge nv, raad van bestuur;

Beheersmaatschappij Internationaal Transportcentrum LAR cv, raad van bestuur (BITLAR);

Bijzondere Verkeerscommissie N8 (provincie);

Werkgroep Ontsluiting van de haven Zeebrugge via de binnenvaart;

AG Haven Oostende, raad van beheer;

Stuurgroep Warmte Kracht Koppeling (Brussel);

Opvolgingscommissie Leie-Kortrijk;

Werkgroep Convenant Leiedoortocht Kortrijk;

Stuurgroep en Plangroep Gemeenschappelijk Algemeen Plan van Aanleg voor de gemeenten van het arrondissement Kortrijk (GAPAK);

Stuurgroep Mobiliteitsplan West-Vlaanderen;

Rijn-Schelde-Delta project : Begeleidingsgroep en klankbordgroep.

Vaste medewerking aan wetenschappelijke instellingen

Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek (IZWO), raad van beheer (Brugge).

Samenwerking met de andere Vlaamse GOM's

Tussen de administrateurs-generaal van de vijf Vlaamse GOM's is er een regelmatig overleg. Initiatieven en problemen van gemeenschappelijke aard worden in de schoot van dit informatief overleg besproken, ten einde onder meer te komen tot gemeenschappelijke standpunten in de onderscheiden beheersorganismen. Hierdoor ontstaat ook de noodzakelijke coördinatie in het raam van gezamenlijke initiatieven.

In het najaar 1997 verscheen de gemeenschappelijke bedrijvengids op cd-rom. In het bestand zijn alle bedrijven, met uitzondering van handel en diensten en met meer dan vijf werknemers opgenomen. In functie van deze cd-rom heeft de GOM - West-Vlaanderen haar bedrijvenbestand aangepast en geactualiseerd. Meer dan 2.300 West-Vlaamse ondernemingen werden op de cd-rom geïnventariseerd.

Externe relaties en documentatie

Algemeen

De algemene informatievergadering van de GOM - West-Vlaanderen had plaats in het Provinciaal Hof te Brugge op 5 mei 1997.

Gast spreker was prof. dr. ir. A. Oosterlinck, rector van de Katholieke Universiteit Leuven.

De toespraak van prof. Dr. N. Vanhove, directeur-generaal van de GOM - West-Vlaanderen, bestond uit twee delen. In het eerste gedeelte behandelde N. Vanhove de evolutie van een aantal socio-economische indicatoren in West-Vlaanderen. Het tweede gedeelte betrof de eigenlijke werking van de GOM - West-Vlaanderen in 1996. Het uitvoerig verslag van deze toespraak vindt u terug in het tweede nummer van West-Vlaanderen Werkt, 1997.

Na de toespraak van N. Vanhove nam prof. A. Oosterlinck het woord. Zijn toespraak handelde over het belang van het wetenschappelijk onderzoek in het innovatiebeleid.

In 1997 verspreidde de GOM - West-Vlaanderen 29 persnota's. Deze persnota's bieden een overzicht van de diverse activiteiten van de GOM - West-Vlaanderen met speciale aandacht voor "ruimte voor werk", milieu-initiatieven en de verdere uitbouw van de ontvangststructuur voor bedrijven.

Flanders Business Newsletter

Samen met de Dienst Investeren in Vlaanderen verzorgen de vijf Vlaamse GOM's jaarlijks de publicatie van vier edities van een gezamenlijk tijdschrift bestemd voor buitenlandse bedrijfsleiders en overheidsinstellingen. Flanders Business Newsletter wordt telkens op 10.000 exemplaren verspreid.

Het in februari gepubliceerde nummer 53 belichtte de procedure die buitenlanders moeten doorlopen voor het bekomen van verblijfs- en werkvergunningen of beroepskaarten.

In mei werd aandacht besteed aan de opportuniteiten in de Vlaamse toerismesector.

De augustuseditie stond in het teken van de nieuwe buitenlandse investeringsprojecten die in een recent verleden naar Vlaanderen werden aangetrokken en de troeven die Vlaanderen in dit verband kan uitspelen.

Het novembern timer tenslotte gaf een overzicht van de Vlaamse subsidiëringsregelingen voor nieuwe investeringen.

Elk nummer werd afgesloten met een uitgebreide rubriek bedrijfsnieuws en een overzicht van nieuwe buitenlandse projecten die onlangs operationeel werden.

Voordrachten

In 1997 werden door de medewerkers van de GOM - West-Vlaanderen 81 voordrachten gegeven.

Dr. Norbert Vanhove sprak te Brugge (7x), Cha-Am (Thailand), Bangkok (Thailand), Kortrijk (2x), Oostende, Parijs en te Roeselare.

Dr. iur. Jan Callens sprak te Brugge (3x), Roeselare, Brussel, Veurne, Diksmuide, Gistel en Kortrijk (2x).

Lic. Luc Vermandere sprak te Brugge (2x), Diksmuide, Kortrijk, Lille, Oostende en Zelzate.

Lic. André De Raes sprak te Oostende (2x), Brugge en Torhout.

Ir. Koen Astaes sprak te Brugge, Tielt, Kortrijk en Roeselare.

Ing. Eddy Jonckheere sprak te Bredene.

Lic. Jacques Hemschoote sprak te Beernem, Diksmuide (3x), Ieper (2x), Izegem, De Panne,

Langemark-Poelkapelle, Poperinge en Roeselare (2x).

Ir. Philippe Tavernier sprak te Brugge (2x), Gent, Kortrijk (3x), Oudenaarde en Roeselare.

Ir. Filip De Mulder sprak te Kortrijk en te Brugge.

Lic. Veronique Demets sprak te Kortrijk en Roeselare.

Lic. Pascal Walrave sprak te Kortrijk en Roeselare.

Lic. Nele Depestel sprak te Diksmuide.

Artikels

J. Pigram and S. Wahab (eds.), Dr. N. Vanhove, Mass tourism, benefits and costs, Tourism, sustainability and growth, London. R. De Keyser en N. Vanhove, "Tourism quality plan : an effective tourism policy tool", Revue de tourisme, n° 3, 1997.

Organisatorische uitbouw en administratie

De raad van bestuur van de GOM - West-Vlaanderen telt, in toepassing van het Decreet van 12 juli 1990, 24 leden. Deze leden worden benoemd door de Vlaamse regering op voordracht van de bestendige deputatie wat de vertegenwoordiging van provincie, gemeenten en intercommunales betreft en van de werkgevers-, landbouw-, middenstands- en werknemersorganisaties wat de vertegenwoordiging van deze organisaties betreft.

Raad van bestuur

- De raad van bestuur bestaat uit 24 leden en is als volgt samengesteld :

Publiekrechtelijke sector

Namens de provincie :

Amery Pieter, Veurne
Boret Walter, Lichtervelde
de Bethune Jean, Kortrijk
Defreyne Gerrit, Kortemark
Laurent Jean-Claude, Brugge
Terryng Roger, Deerlijk
Vens Werner, Izegem

Namens de gemeenten en intercommunales :

Breyne Paul, Ieper*
Cattoor Staf, Oostende
Denys Daniël, Roeselare
Logghe Bernard, Brugge
Sansen Antoon, Kortrijk
*ontslagnemend vanaf 9 september; vanaf 9 november vervangen door Leterme Yves

Privaatrechtelijke sector

Namens de werkgevers-, landbouw- en

middenstandsorganisaties :

Claerhout Philippe, Brussel
Coussement Frans, Veurne
Demasure Marnix, Ingelmunster
Herpels Peter, Wevelgem
Mortier Jaak, Ieper

Tytgadt François, Knokke

Namens de werknemersorganisaties :

D'Haene Marc, Brugge
Delzeyne Eric, Roeselare
Deseyn Luc, Kortrijk
Locquet Johan, Kortrijk
Vanlerberghe Daniël, Langemark
Van Poucke Eric, Sint-Kruis/Brugge

- Voorzitter : Vens Werner
Ondervoorzitter : Laurent Jean-Claude
- Nemen van rechtswege deel met raadgevende stem :
Vanhove Norbert,
administrateur-generaal
Verbrugghe Albert, commissaris van de Vlaamse regering

Directiecomité

- Het directiecomité bestaat uit 12 leden, werd benoemd door de raad van bestuur en is als volgt samengesteld :

Publiekrechtelijke sector

Namens de provincie :

Amery Pieter, Veurne
Defreyne Gerrit, Kortemark
Laurent Jean-Claude, Brugge
Vens Werner, Izegem

Namens de gemeenten en intercommunales :

Breyne Paul, Ieper*
Sansen Antoon, Kortrijk
* werd vanaf 9 september vervangen door Leterme Yves

Privaatrechtelijke sector

Namens de werkgevers-, landbouw- en middenstandsorganisaties :

Coussement Frans, Veurne
Demasure Marnix, Ingelmunster
Herpels Peter, Wevelgem
Namens de werknemersorganisaties :

Delzeyne Eric, Roeselare
Locquet Johan, Kortrijk
Van Poucke Eric, Sint-Kruis/Brugge

- Nemen van rechtswege deel met raadgevende stem :
Vanhove Norbert,
administrateur-generaal
Verbrugghe Albert, commissaris van de Vlaamse regering

College van commissarissen

- Het college van commissarissen werd benoemd door de raad van bestuur en is als volgt samengesteld :
namens de publiekrechtelijke sector :
Terryn Roger, Deerlijk
namens de privaatrechtelijke sector :
D'Haene Marc, Brugge
als lid van het Instituut der Bedrijfsrevisoren :
Derycke Martin, Lendeledede
- Nemen van rechtswege deel met raadgevende stem :
Vanhove Norbert,
administrateur-generaal
Verbrugghe Albert, commissaris van de Vlaamse regering

Begroting

In zitting van de raad van bestuur van 9 december 1997 werd de inkomsten- en uitgavenbegroting voor 1998 goedgekeurd.

Administratie

Norbert Vanhove,
administrateur-generaal
Jan Callens,
adjunct-directeur-generaal
Jacques Hemschoote,
directeur afdeling toegepast economisch onderzoek,
ruimtelijke ordening en toerisme
Philippe Tavernier,
directeur milieuafdeling
Luc Vermandere,
directeur afdeling
bedrijfsontwikkeling
Jacques Vandewalle,
directeur afdeling financiën en administratieve diensten
Viviane Van Pottelberghe,
directiesecretaresse

Vergaderingen

De diverse bestuursorganismen kwamen te Brugge bijeen op volgende data :

Raad van bestuur	Directiecomité	College van commissarissen
14 januari	11 maart	11 maart
11 maart	8 april	30 september
10 juni te Torhout	14 oktober	
9 september	9 december te Wevelgem	
14 oktober		
9 december te Wevelgem		

Subsidiërende bedrijven

25.000 BEF	Vanden Avenne-Ooigem nv, Wielsbeke
15.000 BEF	Bank van Roeselare nv, Roeselare
	Kredietbank nv
10.000 BEF	Dumo Plastics nv, Roeselare
	Paribas Bank België nv, Brussel
	Slachtgroep Leieland bvba, Zwevegem
5.000 BEF	Bank Brussel Lambert nv, Brugge
	Bank Brussel Lambert nv, Kortrijk
	Bank Brussel Lambert nv, Oostende
	Concordia nv, Waregem
	Genencor International nv, Brugge
	Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen nv, Brugge
	Westvlaamsch Beroepskrediet cv, Brugge
2.000 BEF	Inrichtingen H. De Clercq-De Maesschalck nv, Brugge
	Versle-Laga nv, Roeselare
	Westvlaamse Betonwerkerij nv, Brugge
1.000 BEF	Callens Textielfabriek nv, Kortrijk

WES publicaties 1997

• • •

Facetten van West-Vlaanderen

In de reeks "Facetten van West-Vlaanderen" verscheen als nummer 43 de publicatie "Huishoudelijk afval in West-Vlaanderen".

In dit facet wordt een overzicht gegeven van de evolutie van de productie en verwerking van het huishoudelijk afval in de provincie West-Vlaanderen in de periode 1991-95. Voor wat de verwerking van het huisvuil in de verbrandingsinstallaties betreft zijn reeds gegevens van 1996 in dit facet opgenomen.

Tevens wordt aandacht besteed aan de impact van het toerisme op de afvalproductie in de provincie. Voor dit aspect werd gebruikgemaakt van cijfermateriaal van 1996.

• • •

Tijdschrift "West-Vlaanderen Werkt"

"West-Vlaanderen Werkt" werd in 1997 zijn 39ste jaargang met 178 nummers. Het werd opgericht in 1959.

Jaargang 1997 bevat twee speciale nummers. In het tweede nummer werd het economisch overzicht van de provincie van het voorbije jaar opgenomen alsook het jaarverslag van de GOM - West-Vlaanderen. Het vierde nummer is een dossiernummer met als thema "permanente vorming voor de KMO".

• • •

Artikelen

- Redactioneel : Link : de Peterschapsformule van de GOM - West-Vlaanderen.
- J. Theys : Mythes rond woonbehoeften.
- S. Janssens en J. De Decker : Nieuwe tarieven voor Vlaamse successierechten : vanaf 1 januari 1997.
- E. Magnus : 50 jaar kledingfederatie.
- Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen.
- Evolutie van de economische sectoren.
- Werkloosheid en grensarbeid.
- Zeehavenverkeer en luchtvaart.
- Huisvesting, ruimtelijke ordening en infrastructuur.
- GOM - West-Vlaanderen Jaarverslag 1996.
- Redactioneel : Het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en ruimte voor werken, wonen, verplaatsen en recreatie.
- Toeristische kwaliteitszorg in gemeenten.
- P. Van Cauwenberghe : De verbinding van de haven van Zeebrugge met het binnenvaartnet : een stand van zaken.
- Ph. Tavernier : Charter 99 Milieuverklaring, stimulans voor het milieubeleid van West-Vlaamse bedrijven.
- Ten Geleide : Permanente vorming in het streekbeleid van West-Vlaanderen.
- H. Van Damme : Innovatie en opleiding, hand in hand.
- P. Walrave : Link : uitwisseling van informatie, ervaring en knowhow tussen grote en kleine ondernemingen.
- P. Herpels : Plato, project van de Kamers voor Handel en Nijverheid.
- I. Vanlerberghe : Permanente vorming voor de KMO bij het Vormingsinstituut en

de Stichting Bedrijfsmanagement.

- R. Neiryneck : Training en opleiding van werknemers bij de VDAB.
- Ch. Leenknecht : Kwaliteit als troef bij CKZ West-Vlaanderen.
- F. Santy : Universitaire permanente vorming aan de KU Leuven Campus Kortrijk.
- L. De Geyter : Bedrijfswereld vindt weg naar West-Vlaamse Hogescholen.
- Redactioneel : De Vlaamse Ruimtelijke Ordening op nieuwe paden : een uitdaging.
- Jan Callens : Ruimtelijke ordening en het bedrijfsleven : nood aan een nieuwe aanpak.
- De Euro en uw bedrijf.
- Gert Hendrickx : Integratie van kwaliteit, veiligheid en milieu? Een vraag met veel facetten.

In jaargang 1997 van het tijdschrift werden ook de volgende tabellen opgenomen : gemiddeld inkomen per aangifte, per inwoner en mediaaninkomen in West-Vlaanderen, inkomensjaar 1994 (nr. 1/1997); jaargemiddelde van de werkloosheid in 1990 en 1996, absoluut en per 100 potentieel beroepsactieven (nr. 2/1997); evolutie van de jeugdwerkloosheid en de jeugdwerkloosheidsdruk in België per arrondissement, 1986-1991-1996 (nr. 3/1997); totaal belastbaar inkomen, aantal aangiften, gemiddeld belastbaar inkomen (per aangifte, per inwoner) en mediaaninkomen (inkomensjaar 1995) (nr. 4/1997); bezoldigde tewerkstelling naar bedrijfstak, 30 juni 1997 (nr. 5/1997).

Jaargemiddelde van de werkloosheid in 1990 en 1997, absoluut en per 100 potentieel beroepsactieven

Arrondissement	1990	1997 (*)	Index 1997 1990=100	Aantal werklozen per 100 potentieel beroepsactieven (a)	
				1990	1997
Brugge	8.819	12.769	144,8	5,8	8,3
Diksmuide	1.207	1.704	141,2	4,6	6,5
Ieper	3.283	4.496	136,9	5,7	7,9
Kortrijk	7.585	11.822	155,9	4,8	7,5
Oostende	5.397	7.746	143,5	6,9	9,8
Roeselare	3.679	5.208	141,6	4,7	6,6
Tielt	1.811	2.787	153,9	3,7	5,7
Veurne	1.829	2.387	130,5	6,3	7,9
Aalst	12.288	15.280	124,3	8,1	10,0
Dendermonde	7.328	10.145	138,4	6,9	9,4
Eeklo	3.332	4.378	131,4	7,4	9,6
Gent	19.506	25.987	133,2	6,9	9,1
Oudenaarde	3.582	5.178	144,6	5,7	8,2
St.-Niklaas	6.934	11.687	168,5	5,6	9,1
Antwerpen	33.059	53.136	160,7	6,2	10,1
Mechelen	11.997	15.681	130,7	7,0	9,1
Turnhout	21.094	25.208	119,5	9,3	10,6
Hasselt	19.622	23.801	121,3	9,0	10,6
Maaseik	10.572	12.760	120,7	8,7	10,0
Tongeren	9.804	12.430	126,8	9,0	11,0
Halle-Vilvoorde	14.137	20.907	147,9	4,5	6,6
Leuven	15.354	20.275	132,1	6,1	7,6
Aat	4.518	7.327	162,2	10,7	16,7
Charleroi	31.612	45.494	143,9	13,2	19,0
Bergen	19.235	28.660	149	13,7	20,4
Moeskroen	4.453	6.736	151,3	11,3	17,3
Zinnik	11.104	16.150	145,4	11,9	16,7
Thuin	10.079	13.887	137,8	12,6	17,0

Milieuproblemen

- Vergunningsaanvragen
- Wetgeving
- Integratie van milieuzorg en kwaliteitszorg
- Steunmaatregelen voor onderzoek of voor milieu-investeringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling,
contacteer :

Milieucel van de GOM - West-Vlaanderen

Doornik	9.105	13.332	146,4	11,8	17,1
Hoei	5.381	7.462	138,7	10,3	13,6
Luik	46.205	61.131	132,3	13,7	18,4
Verviers	12.282	16.766	136,5	8,7	11,4
Borgworm	3.005	4.176	139,0	8,5	11,2
Aarlen	1.609	2.036	126,5	5,7	7,0
Bastenaken	1.319	2.057	156,0	6,6	9,7
Marche-en-famenne	1.957	2.872	146,8	7,9	10,8
Neufchâteau	1.828	2.719	148,7	6,4	9,2
Virton	1.598	2.168	135,7	6,6	8,5
Dinant	4.578	7.534	164,6	9,1	14,2
Namen	14.515	22.697	156,4	9,6	14,5
Philippeville	3.874	5.352	138,2	11,8	15,7
Nijvel	11.667	20.369	174,6	6,5	10,5
Brussel-Hoofdstad	52.571	88.616	168,6	9,7	16,4
West-Vlaanderen	33.610	48.913	145,5	5,3	7,7
Oost-Vlaanderen	52.970	72.655	137,2	6,9	9,3
Antwerpen	66.150	94.025	142,1	7,1	10,0
Limburg	39.998	48.991	122,5	8,9	10,5
Vlaams Brabant	29.491	41.182	139,6	5,2	7,1
Henegouwen	90.106	131.586	146,0	12,7	18,3
Luik	66.873	89.535	133,9	11,8	15,7
Luxemburg	8.311	11.852	142,6	6,6	9,0
Namen	22.967	35.583	154,9	9,8	14,6
Waals Brabant	11.667	20.369	174,6	6,5	10,5
Vlaams Gewest	222.219	305.766	137,6	6,6	9,0
Waals Gewest	199.924	288.925	144,5	11,0	15,5
Brussel-Hoofdstad	52.571	88.616	168,6	9,7	16,4
Het Rijk	474.714	683.307	143,9	8,3	11,8

Bron: RVA, Rijksregister

(*) De cijfers voor 1997 wijken lichtjes af van de cijfers in tabel 12. In tabel 12 werden voor de cijfers betreffende de oudere werklozen kwartaalgemiddelden gebruikt. In deze tabel hanteren we maandgemiddelden.

(a) De potentieel beroepsactieven zijn de mannen van 20 à 64 jaar en de vrouwen van 20 à 59 jaar.

(1) Niet-werkende werkzoekenden, inclusief oudere werklozen

Rationeler energieverbruik

Voorlichting over:

- Rationeel Energieverbruik (REG)
- Energiebesparingsmogelijkheden
- Steunmaatregelen voor onderzoek of REG-investeringen
- Energiezelftest

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Energiecel van de GOM - West-Vlaanderen

KMO-begeleider en wegwijzer

GOM - West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge
Tel. 050/36.71.00
Fax 050/36.31.86

Tijdschrift "West-Vlaanderen Werkt"

Abonnement 1998: **650 BEF.**
(BTW en port inbegrepen).

Steunend lidmaatschap 1998: **1.100 BEF.**
(BTW inbegrepen).

Steunende leden ontvangen
het tijdschrift en de andere publicaties
van het jaar.

**Uitgaven Wes en
Gom - West-Vlaanderen**

- O. Vanneste & G. Declercq,
Kust en Hinterland, 1955.*
O. Vanneste & G. Declercq,
Le littoral et son Hinterland, 1955.*
G. Declercq & O. Vanneste, Structurele
Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*
West-Vlaanderens economische groei,
1965, 172 blz.*
Adresboek van de Westvlaamse Industrie,
1978.*
Biotechnologisch Repertorium voor
Vlaanderen, 1987, 400 fr.
Toeleveringsrepertorium Elektrotechniek &
Elektronica, 1992, 1983, 600 fr.
Toeleveringsrepertorium Metaalsektor,
1994-1995, 1.200 fr.
Toeleveringsrepertorium Kunststoffen en
Rubber, 1995-1996, 1.200 fr.
Toeleveringsrepertorium Sektor Industriële
diensten West-Vlaanderen.
Editie 1995-1996, 250 fr.

Reeks Wes

(BTW en port inbegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het
Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische
Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche
Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M.
Zwaenepoel, Het Arrondissement
Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M.
Zwaenepoel, Het Arrondissement
Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962,
256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M.
Zwaenepoel, Het Arrondissement
Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse
grensarbeiders in Noord-Frankrijk,
1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les
Frontaliers de la Flandre Occidentale
dans le Nord de la France, 1964,
144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964,
189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De
landbouw in West-Vlaanderen, 1965,
352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en
de regionaal-economische politiek,
1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys,
Het Arrondissement Tielt, 1968,
410 blz., 297 fr.
- 14 J. Theys, Een analyse van de
Westvlaamse grensarbeid in Noord-
Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.
- 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332
blz.*
- 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de
toeristische bestedingen van de
Belgische bevolking, 1969, 264 blz.,
297 fr.

- 17 N. Vanhove, Structure des vacances et
dépenses touristiques de la population
belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
- 18 J.M.I. Demeyere, Demografische
facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
- 19 R. Branson, J. Theys, H. Van
Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire
sektor en verzorgende centra van West-
Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
- 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in
West-Vlaanderen, 1972, 209 blz.,
290 fr.
- 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme
- Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz.,
509 fr.*
- 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot
Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.
- 23 De Westvlaamse gemeenten in de
Volkstelling 1970, 1974, 128 blz.,
216 fr.
- 24 Symarindus. De energiefunctie
van de Belgische Kust en de maritieme
industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
- 25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde
toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
- 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220
blz., 445 fr.
- 27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256
blz., 500 fr.
- 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen,
1982, 400 blz., 774 fr.
- 29 E. Omeij, Kwalitatieve discrepanties in
de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz.,
819 fr.
- 30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken,
1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.
- 31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen
2000 - Een strategie voor economische
ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.
- 32 O. Vanneste, Verzamelde toespraken,
1990-1996, 1997 464 blz., 1.300 fr.

**Reeks Facetten van
West-Vlaanderen**

(BTW en port inbegrepen)

- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw
van de haven van Zeebrugge, 1972,
48 blz.*
- 2 C. Vermeersch, Het rekreatief
buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
- 3 S. Beernaert, De waterverontreiniging
in het IJzerbekken, 1973, 124 blz.,
158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in
West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging
van de binnenwaters van Midden- en
Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975,
56 blz., 103 fr.
- 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging
in het hydrografisch bekken van de Leie
en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge
na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in
België, 1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in
West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
- 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid
in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz.,
177 fr.
- 12 S. Beernaert, De algemene
waterbevoorrading van West-
Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
- 13 Prognose van de bevolking en actieve
bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48
blz., 105 fr.
- 14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het
vakantiedrag van de Belgische
bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.
- 15 Prognose van het aantal gezinnen en
raming van de huisvestingsbehoeften in
West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.

- 16 Terreinbehoeften voor Teverkstelling,
Toerisme en Rekreatie in West-
Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979,
76 blz., 159 fr.
- 18 Infrastrukturele behoeften, 1979,
80 blz., 166 fr.
- 19 Strukturaanalyse van de textielnijverheid
in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz.,
285 fr.
- 20 Zeebrugge en de maritimisering van
zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
- 21 Strukturaanalyse van de
metaalnijverheid in West-Vlaanderen,
1982, 156 blz., 314 fr.
- 22 Strukturaanalyse van de
voedingsnijverheid in West-Vlaanderen,
1983, 120 blz., 248 fr.
- 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot
inbreiding in vijf Westvlaamse
gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
- 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984,
192 blz., 381 fr.
- 25 Financiële analyse van de Westvlaamse
industriële ondernemingen, 1984,
56 blz., 124 fr.
- 26 Studie ter voorbereiding van een
geïntegreerde actie voor de Westhoek,
1986, 116 blz., 280 fr.
- 27 Marktstrategie voor de Britse
toeristische markt, 1986, 176 blz.,
600 fr.
- 28 Huisvestingsbehoeften in West-
Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz.,
175 fr.
- 29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree,
Sociaal-economische verantwoording en
milieu-effectenrapportering, 1987,
112 blz., 250 fr.
- 30 Masterplan ter renovatie van de haven
van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.
- 31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid
voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz.,
85 fr.
- 32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz.,
154 fr.
- 33 Hoeveetoerisme in de Westhoek, 1989,
88 blz., 226 fr.
- 34 Telekommunikatie morgen -
Telematicadiensten en ISDN-netwerk,
1990, 28 blz., 95 fr.
- 35 Strategisch marketingplan voor
het toerisme te Knokke-Heist,
een toeristisch beleidsaktieplan, 1991,
32 blz., 95 fr.
- 36 Het vakantie- en korte-vakantiedrag
van de Belgen in de periode 1982-88,
1991, 44 blz., 136 fr.
- 37 De economische betekenis
van het toerisme te Brugge, 1992,
96 blz., 260 fr.
- 38 Mogelijkheden voor het riviertoeerisme
in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz.,
170 fr.
- 39 Het vakantie- en korte-vakantiedrag
van de Belgen in de periode 1982-
1991, 1994, 32 blz., 200 fr.
- 40 Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen,
1994, 52 blz., 550 fr.
- 41 West-Vlaanderen in cijfers, 1995,
119 blz., 790 fr.
- 42 Het internationaal toeristisch
marketingplan voor België, 1996,
84 blz., 790 fr.
- 43 Evolutie van de productie en
verwerking van huishoudelijk afval
in de provincie West-Vlaanderen,
1997, 94 blz., 850 fr.
- 44 Socio-economische profielen van de
arrondissementen in West-Vlaanderen,
1998, 148 blz., 900 fr.

* Uitgeput

DESIMPEL

méér dan 100 jaar ondernemingszin !

milieuvriendelijke meststoffen ...

immobiliën - clintonpark - roeselare

DOUBLE "88" SALOON

"dubbel acht, ambiance met kracht"

know - how in aluminium

bedrijvencomplex roeselare

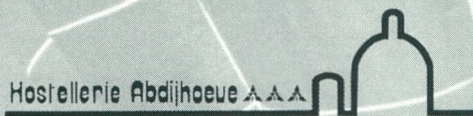

REMI CLAEYS ALUMINIUM

lichtervelde

hotel & business center hooglede

oudenburg

ZEEBRUGGE

EEN
NIEUWE HAVEN
VOOR
EUROPA

HAVENBESTUUR BRUGGE-ZEEBRUGGE
ISABELLAAN 1,
8380 ZEEBRUGGE
tel. 050-54 32 11
fax 050-54 32 24
telex 81.205
internet: <http://www.zeebruggeport.be>
e-mail: mbz@zeebruggeport.be